

Comptes Anuals Consolidats **2016**

SUMARI

1. INFORME D'AUDITORIA	3
2. COMPTES ANUALS CONSOLIDATS DE VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS	4
3. MEMÒRIA DELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS CORRESPONENTS A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2016	34
4. ANNEX I: RELACIÓ D'ENTITATS DEPENDENTS I ASSOCIADES A 31.12.2016	197
5. ANNEX II. MOVIMENT DE L'IMMOBILITZAT INTANGIBLE PER A L'EXERCICI 2016	204
6. ANNEX III. MOVIMENT DE L'IMMOBILITZAT INTANGIBLE PER A L'EXERCICI 2015	206
7. INFORME DE GESTIÓ CORRESPONENT A L'EXERCICI 2016	208

INFORME D'AUDITORIA

Deloitte, S.L.
Avinguda Diagonal, 654
08034 Barcelona
Espanya
Tel. +34 932 80 40 40
www.deloitte.es

Traducció d'un informe originàriament formulat en castellà basat en el nostre treball realitzat d'acord amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya. En cas de discrepància, preval la versió en llengua castellana.

INFORME D'AUDITORIA INDEPENDENT DE COMPTES ANUALS CONSOLIDATS

A l'Accionista Únic de VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros:

Informe sobre els comptes anuals consolidats

Hem auditat els comptes anuals consolidats adjunts de la societat VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros (d'ara endavant, la Societat dominant) i societats dependents, que comprenen el balanç consolidat a 31 de desembre de 2016, el compte de pèrdues i guanys consolidat, l'estat de canvis en el patrimoni propi consolidat, l'estat de fluxos d'efectiu consolidat i la memòria consolidada corresponents a l'exercici acabat en aquesta data.

Responsabilitat dels administradors en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de la Societat dominant són responsables de la formulació dels comptes anuals consolidats adjunts, de manera que expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats consolidats de VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros i societats dependents, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, que s'identifica a la Nota 2.a de la memòria consolidada adjunta, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació dels comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error.

Responsabilitat de l'auditor

La nostra responsabilitat es expressa una opinió sobre els comptes anuals consolidats adjunts basada en la nostra auditoria. Hem portat a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'auditoria de comptes vigent a Espanya. Aquesta normativa exigeix que complim els requeriments d'ètica, com també que planifiquem i executem l'auditoria per tal d'obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats estiguin lliures d'incorreccions materials.

Una auditoria requereix l'aplicació de procediments per obtenir evidència d'auditoria sobre els imports i la informació revelada ens els comptes anuals consolidats. Els procediments seleccionats depenen del judici de l'auditor, incloent-hi la valoració dels riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, a causa de frau o error. En efectuar aquestes valoracions de risc, l'auditor té en compte el control intern rellevant per a la formulació per part dels administradors de la Societat dominant dels comptes anuals consolidats, amb la finalitat de dissenyar els procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern de l'entitat. Una auditoria també inclou l'avaluació de l'adequació de les polítiques comptables aplicades i de la raonabilitat de les estimacions comptables realitzades per la direcció, com també l'avaluació de la presentació dels comptes anuals consolidats presos en el seu conjunt.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió d'auditoria.

Deloitte, S.L., inscrita en el Registro Mercantil de Madrid, tomo 13.650, sección 8ª, folio 188, hoja M-54414, inscripción 96ª, C.I.F.: B-79104469.
Domicilio social: Plaza Pablo Ruiz Picasso, 1, Torre Picasso, 28020, Madrid.

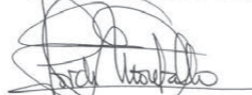
Opinió

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de la societat VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros i societats dependents a 31 de desembre de 2016, com també dels seus resultats consolidats i fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici anual acabat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera que resulten d'aplicació a Espanya.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

L'informe de gestió consolidat adjunt de l'exercici 2016 conté les explicacions que els administradors de la Societat dominant consideren oportunes sobre la situació de VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros i societats dependents, l'evolució dels seus negocis i sobre altres assumptes i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats. Hem verificat que la informació comptable que conte l'esmentat informe de gestió concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2016. El nostre treball com a auditors es limita a la verificació de l'informe de gestió consolidat amb l'abast esmentat en aquest mateix paràgraf i no inclou la revisió d'informació diferent de l'obtinguda a partir dels registres comptables de la societat VidaCaixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros i societats dependents.

DELOITTE, S.L.
Inscrita en el R.O.A.C. nº S0692

Jordi Montalbo
17 de març de 2017

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

BALANÇOS CONSOLIDATS

ACTIU	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
1. Efectiu i altres actius líquids equivalents	Nota 6		869.125		11.569.073
2. Actius financers mantinguts per negociar	Nota 6		443		405
3. Altres actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	Nota 6		3.351.182		2.171.112
a) Instruments de patrimoni		1.085.913		219.843	
b) Valors representatius de deute		-		-	
c) Instruments Híbrids		-		-	
d) Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió		2.265.269		1.951.097	
e) Altres		-		172	
4. Actius financers disponibles per a la venda	Nota 6		47.025.473		41.934.067
a) Instruments de patrimoni		981		498	
b) Valors representatius de deute		47.024.492		41.933.569	
c) Préstecs		-		-	
d) Dipòsits en entitats de crèdit		-		-	
e) Altres		-		-	

ACTIU	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
5. Préstecs i partides a cobrar	Nota 6		788.333		821.399
a) Préstecs i dipòsits		511.776		530.032	
b) Partides a cobrar		276.557		291.367	
6. Inversions mantingudes fins a venciment			-		-
7. Derivats de cobertura			-		-
8. Participació de la reassegurança en les provisions tècniques	Nota 15		336.723		391.226
9. Immobilitzat material i inversions immobiliàries	Nota 9		23.116		21.084
a) Immobilitzat material		22.492		20.478	
b) Inversions immobiliàries		624		606	
10. Immobilitzat intangible	Nota 10		761.568		777.916
a) Fons de comerç		583.577		583.577	
b) Despeses d'adquisició de carteres de pòlisses		-		-	
c) Altre immobilitzat intangible		177.991		194.339	
11. Participacions en entitats valorades pel mètode de la participació	Nota 8		1.068.618		1.026.721

ACTIU	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
12. Actius fiscals	Nota 12		280.417		300.150
a) Actius per impost corrent		-		-	
b) Actius per impost diferit		280.417		300.150	
13. Altres actius			861.486		821.376
14. Actius mantinguts per a la venda			-		-
TOTAL ACTIU			55.366.484		59.834.529

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites en la Memòria adjunta i els Annexos I a III formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

BALANÇOS CONSOLIDATS

PASSIU I PATRIMONI NET	Nota de la memòria	Milers d'Euros	
		31.12.2016	31.12.2015 (*)
TOTAL PASSIU		52.344.263	56.858.929
1. Passius financers mantinguts per negociar		-	-
2. Altres passius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys		-	-
3. Dèbits i partides a pagar	Nota 13	710.735	11.893.383
a) Passius subordinats		-	-
b) Altres deutes		710.735	11.893.383
4. Derivats de cobertura		-	-
5. Provisions tècniques	Nota 15	51.287.410	44.586.254
a) Per a primes no consumides		4.280	2.962
b) Per a riscos en curs		-	-
c) Per a assegurances de vida		50.710.908	44.052.088
- Provisió per a primes no consumides i riscos en curs		254.561	173.014
- Provisió matemàtica		47.848.540	41.803.682
- Provisió d'assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeix el prenedor		2.607.807	2.075.392

PASSIU I PATRIMONI NET	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
d) Per a prestacions		526.512		465.733	
e) Per a participació en beneficis i per a extorns		45.710		65.471	
f) Altres provisions tècniques		-		-	
6. Provisions no tècniques	Nota 16		-		-
7. Passius fiscals	Nota 12		318.335		335.999
a) Passius per impost corrent		-		-	
b) Passius per impost diferit		318.335		335.999	
8. Resta de passius			27.783		43.293
9. Passius vinculats amb actius mantinguts per a la venda			-		-
TOTAL PATRIMONI NET			3.022.221		2.975.600
Fons propis			3.025.654		2.975.442
1. Capital	Nota 17	1.347.462		1.347.462	
a) Capital escripturat		1.347.462		1.347.462	
b) Menys: Capital no exigit		-		-	
2. Prima d'emissió		-		-	

PASSIU I PATRIMONI NET	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
3. Reserves	Nota 17	1.555.872		1.527.484	
4. Menys: Accions i participacions en patrimoni pròpies		-		-	
5. Resultats d'exercicis anteriors		-		-	
6. Altres aportacions de socis		-		-	
7. Resultat de l'exercici atribuïble a la societat dominant		492.320		340.496	
a) Pèrdues i Guanys consolidats		492.320		340.496	
b) Pèrdues i Guanys atribuïbles a socis externs		-		-	
8. Menys: Dividend a compte	Nota 17	(370.000)		(240.000)	
9. Altres instruments de patrimoni net		-		-	
Ajustaments per canvis de valor	Nota 6		(3.433)		158
1. Actius financers disponibles per a la venda		(3.433)		158	
2. Operacions de cobertura		-		-	
3. Diferències de canvi		-		-	
4. Correcció d'asimetries comptables		-		-	
5. Entitats valorades pel mètode de la participació		-		-	

PASSIU I PATRIMONI NET	Nota de la memòria	Milers d'Euros			
		31.12.2016		31.12.2015 (*)	
6. Altres ajustaments		-		-	
Subvencions, donacions i llegats rebuts			-		-
PATRIMONI NET ATRIBUÏT A L'ENTITAT DOMINANT			3.022.221		2.975.600
INTERESSOS MINORITARIS	Nota 18		-		-
1. Ajustaments per canvis de valor		-		-	
2. Resta		-		-	
TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU			55.366.484		59.834.529

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites en la Memòria adjunta i els Annexos I a III formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

COMPTES DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDATS

	Nota de la memòria	Milers d'Euros	
		Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
1. Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança		8.401	13.557
2. Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions		125.881	102.017
3. Altres ingressos tècnics		-	-
4. Sinistralitat de l'exercici, neta de reassegurança		(7.751)	(7.210)
5. Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança		-	-
6. Participació en beneficis i extorns		(451)	(1.217)
7. Despeses d'explotació netes		478	(870)
8. Altres despeses tècniques		(363)	(1.043)
9. Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions		(32)	(300)
A) RESULTAT ASSEGURANCES NO VIDA	Nota 19	126.163	104.934
10. Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança		9.188.306	6.894.693
11. Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions		2.205.983	2.464.849

	Nota de la memòria	Milers d'Euros	
		Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
12. Ingressos d'inversions afectes a assegurances en les quals el prenedor assumeix el risc de la inversió		678.100	226.747
13. Altres ingressos tècnics		30.361	3.700
14. Sinistralitat de l'exercici, neta de reassegurança		(4.918.100)	(6.371.905)
15. Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança		(5.544.031)	(2.348.065)
16. Participació en beneficis i extorns		(39.028)	(56.696)
17. Despeses d'explotació netes		(272.162)	(223.958)
18. Altres despeses tècniques		(12.686)	(12.142)
19. Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions		(254.835)	(84.668)
20. Despeses d'inversions afectes a assegurances en les quals el prenedor assumeix el risc de la inversió		(606.290)	(208.947)
B) RESULTAT ASSEGURANCES VIDA	Nota 19	455.618	283.608
21. Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions		24.572	44.045
22. Diferència negativa de consolidació		-	-
23. Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions		(980)	(24.892)
24. Altres ingressos		213.905	194.586
25. Altres despeses		(175.886)	(160.885)

	Nota de la memòria	Milers d'Euros	
		Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
C) RESULTAT ALTRES ACTIVITATS		61.611	52.854
E) RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS		643.392	441.396
26. Impost sobre beneficis	Nota 12	(151.072)	(100.900)
F) RESULTAT DE L'EXERCICI PROCEDENT D'OPERACIONS CONTINUADES		492.320	340.496
27. Resultat de l'exercici procedent d'operacions interrompudes net d'impostos		-	-
G) RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI		492.320	340.496
a) Resultat atribuït a l'entitat dominant		492.320	340.496
b) Resultat atribuït a interessos minoritaris	Nota 18	-	-
BENEFICI PER ACCIÓ			
Benefici bàsic i diluït per acció (en euros)		2	2

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites i els Annexos I a III formen part integrant del Compte de Pèrdues i Guanys consolidat corresponent a l'exercici 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

BALANÇOS CONSOLIDATS PER SEGMENTS A 31 DE DESEMBRE DE 2016

ACTIU	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
1. Efectiu i altres actius líquids equivalents	59.800	807.920	1.405	869.125
2. Actius financers mantinguts per negociar	-	443	-	443
3. Altres actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	-	3.351.182	-	3.351.182
4. Actius financers disponibles per a la venda	-	47.025.473	-	47.025.473
5. Préstecs i partides a cobrar	85.030	703.303	-	788.333
a) Préstecs i dipòsits	-	511.776	-	511.776
b) Partides a cobrar	85.030	191.527	-	276.557
6. Inversions mantingudes fins a venciment	-	-	-	-
7. Derivats de cobertura	-	-	-	-
8. Participació de la reassegurança en les provisions tècniques	-	336.723	-	336.723
9. Immobilitzat material i inversions immobiliàries	-	23.116	-	23.116
a) Immobilitzat material	-	22.492	-	22.492
b) Inversions immobiliàries	-	624	-	624

ACTIU	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
10. Immobilitzat intangible	-	761.568	-	761.568
a) Fons de comerç	-	583.577	-	583.577
b) Despeses d'adquisició de carteres de pòlisses	-	-	-	-
c) Altre immobilitzat intangible	-	177.991	-	177.991
11. Participacions en entitats valorades pel mètode de la participació	1.068.618	-	-	1.068.618
12. Actius fiscals	-	280.417	-	280.417
a) Actius per impost corrent	-	-	-	-
b) Actius per impost diferit	-	280.417	-	280.417
13. Altres actius	-	861.463	23	861.486
14. Actius mantinguts per a la venda	-	-	-	-
TOTAL ACTIU	1.213.448	54.151.608	1.428	55.366.484

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
TOTAL PASSIU	18.667	52.325.159	437	52.344.263
1. Passius financers mantinguts per negociar	-	-	-	-
2. Altres passius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	-	-	-	-
3. Dèbits i partides a pagar	-	710.307	428	710.735
4. Derivats de cobertura	-	-	-	-
5. Provisions tècniques	18.667	51.268.743	-	51.287.410
6. Provisions no tècniques	-	-	-	-
7. Passius fiscals	-	318.335	-	318.335
8. Resta de passius	-	27.774	9	27.783
9. Passius vinculats amb actius mantinguts per a la venda	-	-	-	-
TOTAL PATRIMONI NET	1.194.781	1.826.449	991	3.022.221
Fons propis	1.194.781	1.829.882	991	3.025.654
1. Capital	-	1.347.462	-	1.347.462
a) Capital escripturat	-	1.347.462	-	1.347.462
b) Menys: Capital no exigit	-	-	-	-

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
2. Prima d'emissió	-	-	-	-
3. Reserves	1.068.618	487.254	-	1.555.872
4. <i>Menys</i> : Accions i participacions en patrimoni pròpies	-	-	-	-
5. Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-
6. Altres aportacions de socis	-	-	-	-
7. Resultat de l'exercici atribuïble a la societat dominant	126.163	365.166	991	492.320
a) Pèrdues i Guanys consolidats	126.163	365.166	991	492.320
b) Pèrdues i Guanys atribuïbles a socis externs	-	-	-	-
8. <i>Menys</i> : Dividend a compte	-	(370.000)	-	(370.000)
9. Altres instruments de patrimoni net	-	-	-	-
Ajustaments per canvis de valor	-	(3.433)	-	(3.433)
1. Actius financers disponibles per a la venda	-	(3.433)	-	(3.433)
2. Operacions de cobertura	-	-	-	-
3. Diferències de canvi	-	-	-	-
4. Correcció d'asimetries comptables	-	-	-	-

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
5. Entitats valorades pel mètode de la participació	-	-	-	-
6. Altres ajustaments	-	-	-	-
Subvencions, donacions i llegats rebuts	-	-	-	-
PATRIMONI NET ATRIBUÏT A L'ENTITAT DOMINANT	1.194.781	1.826.449	991	3.022.221
INTERESSOS MINORITARIS	-	-	-	-
TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU	1.213.448	54.151.608	1.428	55.366.484

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

BALANÇOS CONSOLIDATS PER SEGMENTS A 31 DE DESEMBRE DE 2015

ACTIU	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
1. Efectiu i altres actius líquids equivalents	47.587	11.519.028	2.458	11.569.073
2. Actius financers mantinguts per negociar	-	405	-	405
3. Altres actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	-	2.171.112	-	2.171.112
4. Actius financers disponibles per a la venda	-	41.934.067	-	41.934.067
5. Préstecs i partides a cobrar	74.282	746.916	201	821.399
a) Préstecs i dipòsits	-	530.032	-	530.032
b) Partides a cobrar	74.282	216.884	201	291.367
6. Inversions mantingudes fins a venciment	-	-	-	-
7. Derivats de cobertura	-	-	-	-
8. Participació de la reassegurança en les provisions tècniques	-	391.226	-	391.226
9. Immobilitzat material i inversions immobiliàries	-	21.084	-	21.084
a) Immobilitzat material	-	20.478	-	20.478
b) Inversions immobiliàries	-	606	-	606

ACTIU	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
10. Immobilitzat intangible	-	777.916	-	777.916
a) Fons de comerç	-	583.577	-	583.577
b) Despeses d'adquisició de carteres de pòlisses	-	-	-	-
c) Altre immobilitzat intangible	-	194.339	-	194.339
11. Participacions en entitats valorades pel mètode de la participació	1.026.721	-	-	1.026.721
12. Actius fiscals	-	300.150	-	300.150
a) Actius per impost corrent	-	-	-	-
b) Actius per impost diferit	-	300.150	-	300.150
13. Altres actius	-	821.167	209	821.376
14. Actius mantinguts per a la venda	-	-	-	-
TOTAL ACTIU	1.148.590	58.683.071	2.868	59.834.529

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
TOTAL PASSIU	16.935	56.841.127	867	56.858.929
1. Passius financers mantinguts per negociar	-	-	-	-
2. Altres passius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	-	-	-	-
3. Dèbits i partides a pagar	-	11.892.523	860	11.893.383
4. Derivats de cobertura	-	-	-	-
5. Provisions tècniques	16.935	44.569.319	-	44.586.254
6. Provisions no tècniques	-	-	-	-
7. Passius fiscals	-	335.999	-	335.999
8. Resta de passius	-	43.286	7	43.293
9. Passius vinculats amb actius mantinguts per a la venda	-	-	-	-
TOTAL PATRIMONI NET	1.131.655	1.841.944	2.001	2.975.600
Fons propis	1.131.655	1.841.787	2.001	2.975.442
1. Capital	-	1.347.462	-	1.347.462
a) Capital escripturat	-	1.347.462	-	1.347.462
b) Menys: Capital no exigit	-	-	-	-

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
2. Prima d'emissió	-	-	-	-
3. Reserves	1.026.721	500.763	-	1.527.484
4. <i>Menys:</i> Accions i participacions en patrimoni pròpies	-	-	-	-
5. Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-
6. Altres aportacions de socis	-	-	-	-
7. Resultat de l'exercici atribuïble a la societat dominant	104.934	233.561	2.001	340.496
a) Pèrdues i Guanys consolidats	104.934	233.561	2.001	340.496
b) Pèrdues i Guanys atribuïbles a socis externs	-	-	-	-
8. <i>Menys:</i> Dividend a compte	-	(240.000)	-	(240.000)
9. Altres instruments de patrimoni net	-	-	-	-
Ajustaments per canvis de valor	-	158	-	158
1. Actius financers disponibles per a la venda	-	158	-	158
2. Operacions de cobertura	-	-	-	-
3. Diferències de canvi	-	-	-	-
4. Correcció d'asimetries comptables	-	-	-	-

PASSIU I PATRIMONI NET	Milers d'Euros			
	SEGMENT NO VIDA	SEGMENT VIDA	SEGMENT ALTRES	TOTAL
5. Entitats valorades pel mètode de la participació	-	-	-	-
6. Altres ajustaments	-	-	-	-
Subvencions, donacions i llegats rebuts	-	-	-	-
PATRIMONI NET ATRIBUÏT A L'ENTITAT DOMINANT	1.131.655	1.841.944	2.001	2.975.600
INTERESSOS MINORITARIS	-	-	-	-
TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU	1.148.590	58.683.071	2.868	59.834.529

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

ESTATS DE CANVIS EN EL PATRIMONI PROPI CONSOLIDATS

A) ESTATS D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS CONSOLIDATS

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
A) RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI	492.320	340.496
B) ALTRES INGRESSOS/(DESPESES) RECONEGUTS	(3.591)	16
Partides que es transferiran al compte de pèrdues i guanys en els propers períodes:	(3.591)	16
1. Actius financers disponibles per a la venda:	(5.130)	22
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	(5.130)	22
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-
2. Cobertures dels fluxos d'efectiu:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes	-	-
d) Altres reclassificacions	-	-

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
3. Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-
4. Diferències de canvi:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-
5. Correcció d'asimetries comptables:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-
6. Actius mantinguts per a la venda:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015 (*)
7. Guanys/(Pèrdues) actuarials per retribucions a llarg termini al personal	-	-
8. Entitats valorades pel mètode de la participació:	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-	-
c) Altres reclassificacions	-	-
9. Altres ingressos i despeses reconeguts	-	-
10. Impost sobre beneficis	1.539	(6)
Partides que no es transferiran al compte de pèrdues i guanys en els propers períodes:	-	-
11. Guanys/(Pèrdues) actuarials en plans de pensions	-	-
a) Guanys/(Pèrdues) per valoració	-	-
b) Imports transferits a reserves	-	-
TOTAL INGRESSOS/(DESPESES) RECONEGUTS (A + B)	488.729	340.512
a) Atribuïts a l'entitat dominant	488.729	340.512
b) Atribuïts a interessos minoritaris	-	-

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites en la Memòria adjunta i els Annexos I a III formen part integrant de l'Estat d'Ingressos i Despeses reconeguts consolidat corresponent a l'exercici 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

ESTATS DE CANVIS EN EL PATRIMONI PROPI CONSOLIDATS

B) ESTATS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDATS

	Milers d'Euros										
	Patrimoni net atribuït a la societat dominant									Interessos minoritaris	Total Patrimoni net
	Fons Propis						Ajustaments per canvis de valor	Subvencions, Donacions i Llegats Rebutts			
	Capital o fons mutual	Prima d'emissió i Reserves	Accions i particip. en patrimoni pròpies	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	(Dividends a compte)	Altres instruments de patrimoni net					
Saldos final a 31 de desembre de 2014 (*)	1.347.462	1.536.755	-	871.616	(730.000)	-	142	-	1.087	3.027.062	
Ajustament per canvis de criteri comptable	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ajustament per errors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Saldo ajustat a 1 de gener de 2015	1.347.462	1.536.755	-	871.616	(730.000)	-	142	-	1.087	3.027.062	
I. Total Ingressos/(Despeses) reconeguts exercici 2015	-	-	-	340.496	-	-	16	-	-	340.512	
II. Operacions amb socis o propietaris	-	(148.852)	-	-	(240.000)	-	-	-	(1.087)	(389.939)	
1. Augments/(Reduccions) de capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2. Conversió de passius financers en patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Distribució de dividendes	-	-	-	-	(240.000)	-	-	-	-	(240.000)	

	Milers d'Euros									
	Patrimoni net atribuït a la societat dominant								Interessos minoritaris	Total Patrimoni net
	Fons Propis						Ajustaments per canvis de valor	Subvencions, Donacions i Llegats Rebutts		
	Capital o fons mutual	Prima d'emissió i Reserves	Accions i particip. en patrimoni pròpies	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	(Dividends a compte)	Altres instruments de patrimoni net				
4. Operacions amb accions o participacions en patrimoni pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Incrementos/(Reduccions) per combinacions de negocis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Altres operacions amb socis o propietaris	-	(148.852)	-	-	-	-	-	-	(1.087)	(149.939)
III. Altres variacions de patrimoni net	-	139.581	-	(871.616)	730.000	-	-	-	-	(2.035)
1. Pagaments basats en instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Traspassos entre partides de patrimoni net	-	141.616	-	(871.616)	730.000	-	-	-	-	-
3. Altres variacions	-	(2.035)	-	-	-	-	-	-	-	(2.035)
Saldos final a 31 de desembre de 2015 (*)	1.347.462	1.527.484	-	340.496	(240.000)	-	158	-	-	2.975.600
Ajustament per canvis de criteri comptable	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ajustament per errors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo ajustat a 1 de gener de 2016	1.347.462	1.527.484	-	340.496	(240.000)	-	158	-	-	2.975.600
I. Total Ingressos/(Despeses) reconeguts exercici 2016	-	-	-	492.320	-	-	(3.591)	-	-	488.729

	Milers d'Euros									
	Patrimoni net atribuït a la societat dominant								Interessos minoritaris	Total Patrimoni net
	Fons Propis						Ajustaments per canvis de valor	Subvencions, Donacions i Llegats Rebutts		
	Capital o fons mutual	Prima d'emissió i Reserves	Accions i particip. en patrimoni pròpies	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	(Dividends a compte)	Altres instruments de patrimoni net				
II. Operacions amb socis o propietaris	-	-	-	-	(442.000)	-	-	-	-	(442.000)
1. Augments/(Reduccions) de capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Conversió de passius financers en patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Distribució de dividendes	-	-	-	-	(442.000)	-	-	-	-	(442.000)
4. Operacions amb accions o participacions en patrimoni pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Incrementes/(Reduccions) per combinacions de negocis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Altres operacions amb socis o propietaris	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Altres variacions de patrimoni net	-	28.388	-	(340.496)	312.000	-	-	-	-	(108)
1. Pagaments basats en instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Traspassos entre partides de patrimoni net	-	28.496	-	(340.496)	312.000	-	-	-	-	-
3. Altres variacions	-	(108)	-	-	-	-	-	-	-	(108)
Saldos final a 31 de desembre de 2016	1.347.462	1.555.872	-	492.320	(370.000)	-	(3.433)	-	-	3.022.221

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites en la Memòria adjunta i els Annexos I a III formen part integrant de l'Estat de canvis en el Patrimoni Net a 31 de desembre de 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS

ESTATS DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDATS (MÈTODE DIRECTE)

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015
A) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ (1+2+3)	3.264.607	(421.512)
1. Activitat asseguradora:	4.132.150	224.974
(+) Cobraments en efectiu de l'activitat asseguradora	9.421.851	7.095.708
(-) Pagaments en efectiu de l'activitat asseguradora	(5.289.701)	(6.870.734)
2. Altres activitats d'explotació:	(773.185)	(646.486)
(+) Cobraments en efectiu d'altres activitats d'explotació	212.453	188.043
(-) Pagaments en efectiu d'altres activitats d'explotació	(985.638)	(834.529)
3. Cobraments/(pagaments) per impost sobre beneficis	(94.358)	-
B) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ (1 + 2)	(3.026.607)	1.155.294
1. Cobraments d'activitats d'inversió:	16.276.772	87.497.264
(+) Immobilitzat material	-	-
(+) Inversions immobiliàries	-	3
(+) Immobilitzat intangible	-	-

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015
(+) Instruments financers	13.232.598	84.779.895
(+) Participacions	140	2.884
(+) Entitats dependents i altres unitats de negoci	2.896.787	2.617.618
(+) Interessos cobrats	75.282	78.870
(+) Dividends cobrats	-	-
(+) Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	71.965	17.994
2. Pagaments d'activitats d'inversió:	(19.303.379)	(86.341.970)
(-) Immobilitzat material	(3.394)	(2.898)
(-) Inversions immobiliàries	(19)	-
(-) Immobilitzat intangible	(28.143)	(10.585)
(-) Instruments financers	(19.271.823)	(86.324.991)
(-) Participacions	-	(2.000)
(-) Entitats dependents i altres unitats de negoci	-	-
(-) Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió	-	(1.496)
C) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT (1 + 2)	(10.937.948)	(639.300)
1. Cobraments d'activitats de finançament:	13.129.184	66.774.595

	Milers d'Euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015
(+) Passius subordinats	-	-
(+) Cobraments per emissió d'instruments de patrimoni i ampliació de capital	-	-
(+) Derrames actives i aportacions dels socis o mutualistes	-	-
(+) Alienació de valors propis	-	-
(+) Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	13.129.184	66.774.595
2. Pagaments d'activitats de finançament:	(24.067.132)	(67.413.895)
(-) Dividends als accionistes	(639.000)	(44.000)
(-) Interessos pagats	-	-
(-) Passius subordinats	-	-
(-) Pagaments per devolució d'aportacions als accionistes	-	(150.585)
(-) Derrames passives i devolució d'aportacions als socis o mutualistes	-	-
(-) Adquisició de valors propis	-	-
(-) Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	(23.428.132)	(67.219.310)
D) EFECTE DE LES VARIACIONS DELS TIPUS DE CANVI	-	-
E) AUGMENT/(DISMINUCIÓ) NET D'EFECTIU I EQUIVALENTS (A + B + C + D)	(10.699.948)	94.482
F) EFECTIU I EQUIVALENTS A L'INICI DEL PERÍODE	11.569.073	11.474.591
G) EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE (E + F)	869.125	11.569.073

COMPONENTS DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE	Milers d'Euros	
	Exercici 2016 (*)	Exercici 2015 (*)
(+) Caixa i bancs	562.619	368.990
(+) Altres actius financers	306.506	11.200.083
(-) Menys: Descoberts bancaris reintegrables a la vista	-	-
TOTAL EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE	869.125	11.569.073

(*) Es presenta únicament i exclusivament a efectes comparatius en tots aquells epígrafs en què sigui aplicable (vegeu Nota 2.e).

Les Notes 1 a 22 descrites en la Memòria adjunta i els Annexos I a III formen part integrant de l'Estat de Fluxos d'Efectiu consolidat corresponent a l'exercici 2016.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS (GRUP VIDACAIXA)

MEMÒRIA DELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS
CORRESPONENTS A L'EXERCICI ANUAL ACABAT
EL 31 DE DESEMBRE DE 2016

D'acord amb la normativa vigent sobre el contingut dels comptes anuals consolidats, aquesta Memòria completa, amplia i comenta el balanç, el compte de pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net i l'estat de fluxos d'efectiu consolidats (d'ara endavant, “els estats financers consolidats”), i forma amb aquests una unitat, amb l'objectiu de mostrar la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del grup consolidat de VidaCaixa (d'ara endavant, Grup VidaCaixa) a 31 de desembre de 2016, així com dels resultats de les seves operacions, dels canvis en el patrimoni net i dels fluxos d'efectiu consolidats que s'han produït en l'exercici anual acabat en aquesta data.

1. INFORMACIÓ GENERAL SOBRE LA SOCIETAT DOMINANT I LA SEVA ACTIVITAT

A) CONSTITUCIÓ I ACCIONISTES, OBJECTE SOCIAL, MARC LEGAL I RAMS EN QUÈ OPERA

VidaCaixa, S.A.U. d'Assegurances i Reassegurances (d'ara endavant, VidaCaixa, S.A.U. o la Societat dominant) es va constituir per escriptura pública de data 5 de març de 1987 a Espanya, de conformitat amb la Llei de Societats de Capital. Fins al dia 15 de desembre de 2014, el domicili social de la Societat dominant estava situat al carrer Juan Gris, 20-26, de Barcelona. A partir d'aquesta data, el domicili social va passar a ser carrer Juan Gris, número 2-8, de Barcelona. La Societat dominant es troba inscrita al Registre Mercantil de Barcelona.

El seu objecte social és la pràctica d'operacions d'assegurances i reassegurances de vida, així com de la resta d'operacions sotmeses a l'ordenació de l'assegurança privada, en particular les d'assegurança o capitalització, gestió de fons col·lectius de jubilació, pensions i de qualsevol altra de les que autoritza la Llei d'Ordenació, Supervisió i Solvència d'Entitats Asseguradores i Reasseguradores, el seu Reglament i les disposicions complementàries a les quals el Grup es troba sotmès, amb el previ compliment dels requisits exigits. Opera, amb l'autorització de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions (d'ara endavant, DGAFP), en els rams de vida, accidents i malaltia. Així mateix, gestiona fons de pensions individuals i col·lectius quan estiguin destinats a atorgar als seus partícips prestacions referents a riscos relacionats amb la vida humana.

Durant l'exercici del 2013 es va procedir a la reorganització del Grup Assegurador, amb l'objectiu de simplificar la seva estructura organitzativa. En aquest sentit, amb

data 5 de març de 2013, els Consells d'Administració de VidaCaixa Grup, S.A.U. i de VidaCaixa, S.A.U. van aprovar el projecte de fusió per absorció pel qual aquesta última va absorbir VidaCaixa Grup, S.A.U.

Prèviament a la fusió, VidaCaixa Grup va aportar a VidaCaixa, S.A.U., mitjançant aportació no dinerària, la seva participació del 49,9% a SegurCaixa Adeslas, S.A. d'Assegurances i Reassegurances (d'ara endavant, SegurCaixa Adeslas). Dins d'aquest procés de reordenació del Grup assegurador, VidaCaixa, S.A.U. va adquirir a CaixaBank i a Grupo Corporativo Empresarial de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Navarra, S.A. (Sociedad Unipersonal), amb data 26 de març de 2013, les companyies de vida procedents de Banca Cívica (vegeu Nota 10).

Com a resultat de tot el procés, VidaCaixa, S.A.U. es va convertir en la capdavantera del Grup i qui ostenta les participacions.

Amb data 29 d'abril de 2015, VidaCaixa, S.A.U. va procedir a la venda d'AgenciaCaixa, S.A., Agència d'Assegurances, Societat Unipersonal a SegurCaixa Adeslas per un import de 2.696 milers d'euros.

Amb data 29 de maig de 2015, l'assemblea general de l'agrupació Grup Assegurador de la Caixa, A.I.E. va acordar per unanimitat la dissolució i liquidació de la societat, que es va fer efectiva el 26 de juny de 2015 mitjançant la liquidació als seus socis de la quota resultant.

A 31 de desembre de 2016, el 100% de les accions de VidaCaixa, S.A.U. són propietat de CaixaBank, S.A., cosa que li confereix el seu caràcter unipersonal.

A aquesta mateixa data, Critería Caixa, S.A.U. és l'accionista majoritari de CaixaBank, S.A., amb una participació del 45,32% (56,76% a 31 de desembre de

2015). Criteria Caixa, S.A.U. està participada al 100% per la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa".

El Grup exerceix directament l'activitat asseguradora, o activitats vinculades, sobre les quals disposa de la corresponent autorització administrativa. En aquest cas és la DGAFP qui duu a terme les funcions que les disposicions vigents atribueixen al Ministeri d'Economia i Competitivitat en matèria d'assegurances i reassegurances privades, mediació en assegurances, capitalització i fons de pensions.

Fins al 31 de desembre de 2012, el Grup VidaCaixa Grup formulava comptes anuals consolidats de manera voluntària, ja que n'estava exempt d'acord amb la normativa aplicable. Com a conseqüència de la reorganització del Grup Assegurador, indicada anteriorment, VidaCaixa, S.A.U. formula Comptes Anuals Consolidats, en virtut de l'article 43.bis del Codi de Comerç, ja que té control sobre societats dependents participades. La Societat dominant, com a capdavantera del Grup, ha decidit continuar aplicant de manera voluntària la legislació de la Unió Europea i ha utilitzat per a la consolidació les normes internacionals d'informació financera adoptades.

El Grup, a través de la seva Societat dominant, i de les societats asseguradores en les quals participa, opera en els rams següents: Automòbil, Accidents, Malaltia (inclosa la modalitat d'Assistència Sanitària), Vida, Decessos, Defensa Jurídica, Llar, Incendi i elements de la natura, Mercaderies Transportades, Altres danys als béns, Pèrdues pecuniàries diverses, Responsabilitat civil general, Responsabilitat civil terrestre automòbils i Vehicles terrestres no ferroviaris.

Atesa l'activitat a què es dedica el Grup, aquest no té responsabilitats, despeses, actius, provisions ni contingències de naturalesa mediambiental que puguin ser significatius en relació amb el patrimoni, la situació financera i els seus resultats. És

per això que no s'inclouen desglossaments específics en la present memòria dels comptes anuals respecte a informació de qüestions mediambientals.

A 31 de desembre de 2016, el Grup gestiona 168 fons de pensions i 4 EPSV, amb un volum de drets consolidats de 25.188.841 milers d'euros (23.155.481 milers d'euros a 31 de desembre de 2015). Els ingressos bruts meritats per comissions de gestió dels diferents fons han pujat en l'exercici 2016 a 202.706 milers d'euros (178.942 milers d'euros en l'exercici 2015) i es troben comptabilitzats dins l'epígraf 'Resultat d'Altres Activitats - Altres ingressos'. Així mateix, les despeses associades a aquesta gestió han estat de 106.779 milers d'euros (86.798 milers d'euros en l'exercici 2015), i es presenten en l'epígraf 'Resultat d'Altres Activitats - Altres despeses'.

B) ESTRUCTURA INTERNA I SISTEMES DE DISTRIBUCIÓ

VidaCaixa, S.A.U. dirigeix i gestiona la seva participació en el capital social d'altres societats mitjançant la corresponent organització de mitjans personals i materials. Quan la participació en el capital d'aquestes societats ho permet, la Societat dominant n'exerceix la direcció i el control, a través de la pertinença als seus òrgans d'administració social, o bé mitjançant la prestació de serveis de gestió i administració a aquestes societats.

El Grup comercialitza diferents productes d'assegurança de vida i no vida i plans de pensions.

Amb relació als canals de mediació, el Grup efectua la comercialització dels seus productes principalment a través de la xarxa de distribució de l'entitat de crèdit

CaixaBank, S.A., la qual s'ha configurat com a operador de bancassegurances exclusiu de la societat dominant VidaCaixa, S.A.U. d'Assegurances i Reassegurances i amb autorització per comercialitzar els contractes d'assegurança de SegurCaixa Adeslas, S.A. Addicionalment, la Societat dominant també manté contractes d'agència d'assegurances vinculada amb l'entitat financera de crèdit del Grup CaixaBank denominada CaixaBank Consumer Finance, E.F.C., S.A.U. i contracte d'agència en lliure prestació de serveis amb BMW Bank GmbH Sucursal a Espanya. Finalment, la Societat dominant també ha subscrit contractes consistents en la prestació de serveis per a la distribució dels productes d'assegurances d'altres entitats asseguradores, sota la responsabilitat d'aquestes, a través de la seva xarxa de distribució CaixaBank, S.A. La comercialització de productes també s'efectua a través de l'activitat de mediació d'assegurances realitzada per corredors d'assegurances i altres agents d'assegurances vinculats.

Així mateix, el Grup, bàsicament a través de VidaCaixa Mediació, S.A.U., també manté contractes consistents en la prestació de serveis per a la distribució dels productes d'assegurances d'altres entitats asseguradores, sota la responsabilitat d'aquestes, a través de la seva xarxa de distribució.

C) DEFENSOR DEL CLIENT

Tal com es regula en el Reglament per a la Defensa del Client del Grup CaixaBank, S.A., les vies de reclamació establertes al Grup són el Defensor del Client i el Servei d'Atenció al Client, sense que hagi estat traslladat a aquest últim cap expedient

durant l'exercici 2016, ja que el Servei d'Atenció al Client té competència en el cas que el Defensor es declari incompetent pels motius previstos en el seu Reglament.

Les entrades de reclamacions al Defensor del Client durant l'exercici 2016 han estat 141. S'han resolt 131 reclamacions, 126 corresponents a entrants l'any 2016 i 5 que van quedar pendents de tramitar en l'exercici 2015. De les reclamacions entrades durant l'exercici 2016, n'han quedat 15 pendents de tramitar, que seran resoltes l'any 2017.

La tipologia de les reclamacions presentades ha estat la següent:

Matèries de les reclamacions	Nombre
- Operacions Passives	-
- Operacions Actives	-
- Serveis de Cobraments i Pagaments	-
- Assegurances i Fons de Pensions	146
Pendants de tramitar	15
Total de les admeses	120
Inadmeses	11
Total any 2016	146

De l'anàlisi efectuada en les respostes donades als clients, en resulta la classificació següent:

Tipus de resolució	Nombre
- Inadmissions	11
- Estimatòries	14
- Desestimatòries	99
- Aplanament per part de l'entitat	7
- Pendants de resolució	15
Total any 2016	146

Els criteris de decisió utilitzats pel Servei s'extreuen, fonamentalment, del sentit de les resolucions dictades per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en supòsits semblants, i en els supòsits en què no existeix aquesta referència, la resposta s'emet amb l'assessorament dels Serveis Jurídics de la Societat dominant en funció de les circumstàncies concretes que motivin la reclamació.

2. BASES DE PRESENTACIÓ I PRINCIPIS DE CONSOLIDACIÓ

A) MARC NORMATIU D'INFORMACIÓ FINANCERA APLICABLE AL GRUP

Aquests comptes anuals consolidats han estat formulats pels Administradors d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup, que és el que estableixen:

- a) El Codi de Comerç i la restant legislació mercantil.
- b) Les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea mitjançant Reglaments Comunitaris, d'acord amb el Reglament 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de juliol de 2002, i les seves modificacions posteriors.
- c) Les normes d'obligat compliment aprovades per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes en desenvolupament del Pla General de Comptabilitat i les seves normes complementàries.
- d) Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores (“LOSSEAR”).
- e) Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores (“ROSSEAR”), així com els articles vigents del Reial Decret 2486/1998, de 20 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances (d'ara endavant, “ROSAP”).

B) IMATGE FIDEL

Els comptes anuals consolidats de l'exercici 2016 del Grup han estat elaborats d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que li és aplicable i, en particular, els principis i criteris comptables continguts en aquest.

Els comptes anuals consolidats s'han preparat a partir dels registres de comptabilitat mantinguts per VidaCaixa, S.A.U. i per la resta d'entitats integrades al Grup, i inclouen certs ajustaments i reclassificacions que tenen per objecte homogeneïtzar els principis i criteris seguits per les societats integrades amb els de VidaCaixa, S.A.U.

Tal com recomana la NIC 1, els actius i passius són generalment classificats en el balanç en funció de la seva liquiditat, però sense classificar els actius i passius entre corrents i no corrents, cosa que és més rellevant a efectes dels grups asseguradors. De manera semblant a la resta de grups asseguradors, en el compte de pèrdues i guanys les despeses es classifiquen i es presenten en funció de la seva destinació.

A 31 de desembre de 2016, la moneda de presentació del Grup és l'euro.

Les xifres es presenten en milers d'euros, tret que s'indiqui explícitament la utilització d'una altra unitat monetària. Certa informació financera d'aquests comptes anuals ha estat arrodonida i, consegüentment, les xifres mostrades com a totals en aquest document podrien variar lleugerament de l'operació aritmètica exacta de les xifres que la precedeixen.

En la Nota 3 es resumeixen els principis comptables i les normes de valoració més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2016.

C) RESPONSABILITAT DE LA INFORMACIÓ

La informació continguda en aquests comptes anuals consolidats és responsabilitat dels Administradors de la Societat dominant, els quals han verificat, amb l'oportuna diligència, que els diferents controls establerts per assegurar la qualitat de la informació financerocomptable, tant per la societat dominant com per les entitats que l'integren, han operat de manera eficaç.

La preparació dels comptes anuals de conformitat amb les NIIF exigeix que els administradors facin judicis, estimacions i assumpcions que afecten l'aplicació de polítiques comptables i els saldos d'actius, passius, ingressos i despeses. Les estimacions i les assumpcions referides es basen en l'experiència històrica i en altres factors diversos que són entesos com a raonables d'acord amb les circumstàncies i els resultats dels quals constitueixen la base per establir els judicis sobre el valor comptable dels actius i passius que no són fàcilment disponibles mitjançant altres fonts.

Les estimacions i assumpcions respectives són revisades de manera continuada; els efectes de les revisions de les estimacions comptables són reconeguts en el període en el qual es realitzen, si aquestes afecten només aquest període, o en el període de la revisió i futurs, si la revisió els afecta. En tot cas, els resultats finals derivats d'una situació que va requerir estimacions poden diferir d'allò que s'havia previst i reflectir-se, de manera prospectiva, en els efectes finals.

Al marge del procés d'estimacions sistemàtiques i de la seva revisió periòdica, els administradors de la Societat dominant duen a terme determinats judicis de valor sobre temes que tenen una especial incidència sobre els comptes anuals consolidats. Entre els més significatius, es destaquen aquells judicis relatius al valor raonable de certs actius i passius, les pèrdues per deteriorament, la vida útil dels actius materials i intangibles, la valoració dels fons de comerç de consolidació, el registre de passius per impostos diferits, les hipòtesis utilitzades en el càlcul del test d'idoneïtat de passius i les hipòtesis utilitzades per assignar part de les plusvàlues no realitzades de les carteres d'inversions financeres assignades com a "Actius Financers disponibles per a la venda" i com a "a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys" com a import més gran de les provisions d'assegurances de vida.

D) NOUS PRINCIPIS I POLÍTIQUES COMPTABLES APLICATS EN ELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS DEL GRUP

Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor en l'exercici 2016

A la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, les normes més significatives que han entrat en vigor són les següents:

Normes i Interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i>Aprovats per a la seva aplicació a la UE</i>		
Modificació de la NIC 19	<i>Plans de prestacions definides: aportacions dels empleats</i>	<i>1 de gener de 2016</i>
Modificació de la NIC 1	<i>Iniciativa sobre informació a revelar</i>	<i>1 de gener de 2016</i>
Modificació de la NIC 16 i NIC 38	<i>Aclariment dels mètodes acceptables d'amortització</i>	<i>1 de gener de 2016</i>
Modificació de la NIIF 11	<i>Comptabilització de les adquisicions de participacions en les operacions conjuntes</i>	<i>1 de gener de 2016</i>
Modificació de la NIC 27	<i>Mètode de la participació en els estats financers separats</i>	<i>1 de gener de 2016</i>

Modificació de la NIC 19: ‘Contribucions d’empleats a plans de prestació definida’

Aquesta modificació s’emet per facilitar la possibilitat de deduir les contribucions d’empleats a plans de prestació definida del cost del servei en el mateix període en què es paguen si compleixen certs requisits, sense necessitat de fer càlculs per atribuir

la reducció a cada any de servei. Les contribucions d’empleats o tercers establerts en els termes formals d’un pla de beneficis es registraran de la manera següent:

- Si la contribució és independent del nombre d’anys de servei, es pot reconèixer com una reducció del cost del servei en el mateix període en què es paga (és una opció comptable que s’ha d’aplicar consistentment al llarg del temps).

- Si la contribució depèn d'un nombre específic d'anys de servei, ha de ser obligatòriament atribuïda a aquests períodes de servei.

Modificació de la NIC 1 'Presentació dels estats financers'.

Aquesta modificació s'emet amb la finalitat de reforçar l'aplicació del judici en les revelacions d'informació financera. En relació amb la materialitat, s'aplica a totes les partides dels estats financers sense distinció, i no cal revelar informació immaterial.

Així mateix, els epígrafs de l'estat de situació financera i de resultat podran agregar-se o disgregar-se d'acord amb la seva rellevància.

Finalment, pel que fa a l'ordre de les notes, no caldrà seguir l'ordre que suggereix el paràgraf 114 de la IAS 1.

Modificació de la NIC 16 i 38: 'Mètodes acceptables de depreciació i amortització'.

Aquesta modificació, que s'aplicarà amb caràcter prospectiu, aclareix que els mètodes d'amortització basats en ingressos no es permeten, ja que no reflecteixen el patró esperat de consum dels beneficis econòmics futurs d'un actiu.

Modificació de la NIIF 11 'Adquisicions de participacions en operacions conjuntes'.

La modificació, que s'aplicarà amb caràcter prospectiu, requereix que quan l'operació conjunta sigui un negoci, s'hi apliqui el mètode d'adquisició de la NIIF 3 'Combinacions de negocis'. Fins ara no estava específicament tractat.

Modificació de la NIC 27: 'Mètode de la participació en estats financers individuals'.

La modificació permetrà la utilització del mètode de la participació en el registre comptable en els estats financers individuals de les participacions en entitats dependents, negocis conjunts i associades.

Normes i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, les següents són les normes i interpretacions més significatives publicades per l'IASB, però que encara no han entrat en vigor perquè la seva data d'efectivitat és posterior a la data dels comptes anuals consolidats, o bé perquè encara no han estat aprovades per la Unió Europea.

Normes i Interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i>Aprovats per a la seva aplicació a la UE</i>		
NIIF 9	<i>Instruments financers</i>	<i>1 de gener de 2018</i>
NIIF 15	<i>Ingressos d'activitats ordinàries procedents de contractes amb clients</i>	<i>1 de gener de 2018</i>
<i>No aprovats per a la seva aplicació</i>		
NIIF 16	<i>Arrendaments</i>	<i>1 de gener de 2019</i>
Modificació de la NIIF 4	<i>Aplicació de la NIIF 9 Instruments financers amb la NIIF 4 Contractes d'Assegurances</i>	<i>1 de gener de 2018</i>
Modificació de la NIC 12	<i>Reconeixement d'Actius per Impostos Diferits per Pèrdues no Realitzades</i>	<i>1 de gener de 2017</i>
Modificació de la NIC 7	<i>Iniciativa sobre informació a revelar</i>	<i>1 de gener de 2017</i>
Modificació de la NIIF 2	<i>Classificació i Mesurament de Transaccions amb Pagaments basats en Accions</i>	<i>1 de gener de 2018</i>
Modificació de la NIC 40	<i>Propietats d'Inversió</i>	<i>1 de gener de 2018</i>
Interpretació CINIIF 22	<i>Transaccions en Moneda Estrangera i Contraprestació Anticipada</i>	<i>1 de gener de 2018</i>

El Grup ha decidit no exercir l'opció d'aplicació anticipada, en el cas que fos possible. Així mateix, a la data actual, el Grup està analitzant tots els futurs impactes de l'adopció d'aquestes normes, en particular de la NIIF9 i NIIF16, i no és possible facilitar una estimació raonable dels seus efectes fins que aquesta anàlisi s'hagi completat.

Aprovades per a la seva aplicació a la UE

NIIF 9 'Instruments financers: Classificació i valoració'.

La NIIF 9 substitueix la part de classificació i valoració actual d'instruments financers de la NIC 39. Hi ha diferències molt rellevants amb la norma actual en relació amb els actius financers. Entre d'altres, l'aprovació d'un nou model de classificació basat en dues úniques categories de cost amortitzat i valor raonable, la desaparició de les actuals classificacions de "Inversions mantingudes fins al venciment" i "Actius financers disponibles per a la venda", l'anàlisi de deteriorament només per als actius que van a cost amortitzat i la no bifurcació de derivats implícits en contractes d'actius financers.

En relació amb els passius financers, les categories de classificació proposades per la NIIF 9 són similars a les ja existents actualment en la NIC 39, de manera que no hi hauria d'haver diferències gaire rellevants, excepte pel requisit de registre de les variacions del valor raonable relacionat amb el risc propi de crèdit com un component del patrimoni, en el cas dels passius financers de l'opció de valor raonable.

NIIF 15 'Ingressos procedents de contractes amb clients'.

Aquesta norma substitueix les actuals NIC 11 'Contractes en construcció' i NIC 18 'Ingressos ordinaris', així com les interpretacions vigents sobre ingressos (IFRIC 13

'Programes de fidelització de clients', IFRIC 15 'Acords per a la construcció d'immobles', IFRIC 18 'Transferències d'actius procedents de clients' i SIC 31 'Ingressos ordinaris – Permutes de serveis de publicitat'). El nou model de NIIF 15 és molt més restrictiu i basat en regles, per la qual cosa l'aplicació dels nous requisits pot donar lloc a canvis en el perfil dels ingressos

En la data actual, el Grup està analitzant tots els futurs impactes d'adopció d'aquesta norma i no és possible facilitar una estimació raonable dels seus efectes fins que aquesta anàlisi s'hagi completat.

No aprovades per a la seva aplicació a la UE

NIIF 16 'Arrendaments'.

Aquesta norma substitueix l'actual NIC 17 'Arrendaments', així com les interpretacions vigents sobre arrendaments (IFRIC 4 'Determinació de si un acord conté un arrendament', SIC 15 'Arrendaments operatius – Incentius' i SIC 27 'Avaluació de l'essència de les transaccions que adopten la forma legal d'un arrendament').

La NIIF 16 estableix els principis per al reconeixement, mesurament, presentació i desglossament sobre els arrendaments. L'objectiu d'aquesta norma és assegurar que els arrendataris i els arrendadors proporcionin informació rellevant d'una forma que representi aquestes transaccions de manera fidel. La proposta de la NIIF 16 per a l'arrendatari és la d'un model únic, en el qual tots els arrendaments es registren en balanç i amb un impacte semblant als actuals arrendaments financers (amortització del dret d'ús i despesa financera pel cost amortitzat del passiu). Això no obstant, per a l'arrendador la proposta és continuar amb el model dual, similar a l'actual NIC 17.

Modificació NIIF 4 ‘Aplicació de la NIIF 9 Instruments Financers amb la NIIF 4 Contractes d'Assegurança’

El setembre del 2016, l'IASB va emetre aquesta modificació per abordar les preocupacions sorgides de les diferents dates de vigència de la NIIF 9 i la propera Norma sobre contractes d'assegurança, i va introduir:

- a) un enfocament de la superposició opcional que permet a les asseguradores reclassificar entre el resultat del període i OCI un import igual a la diferència entre l'import presentat en el resultat del període per a actius financers designats, aplicant la NIIF 9, i l'import que s'hauria presentat en el resultat del període per a aquests actius si l'asseguradora hagués aplicat la NIC 39; i
- b) una exempció temporal opcional de la NIIF 9 per a les asseguradores les activitats de les quals estiguin connectades predominantment amb assegurances. D'aquesta manera, la NIIF 9 seria aplicable de manera simultània amb la NIIF 17 i, com a màxim, l'1 de gener de 2021.

Algunes parts interessades han suggerit que l'IASB hauria de permetre que totes les asseguradores diferissin l'aplicació de la NIIF 9. Aquestes van expressar la seva preocupació que dos conjunts de canvis de comptabilització importants en un període curt de temps podrien donar lloc a un cost significatiu i a un esforç per a preparadors i usuaris dels estats financers. Així mateix, l'aplicació de la NIIF 9 abans de la futura Norma sobre contractats d'assegurança pot donar lloc a volatilitat i asimetries comptables en el seu compte de resultats i OCI.

En la data actual, el Grup està analitzant les dues opcions derivades d'aquesta modificació.

Modificació NIC 12 ‘Reconeixement d'Actius per Impostos Diferits per Pèrdues no Realitzades’

A través d'aquestes modificacions l'IASB aclareix, entre altres aspectes, el següent:

- Les disminucions per sota del cost en l'import en llibres d'un instrument de deute a taxa fixa mesurat a valor raonable per al qual la base fiscal es manté al cost donen lloc a una diferència temporània deduïble. Això s'aplica independentment de si el tenidor de l'instrument de deute espera recuperar l'import en llibres de l'instrument de deute per la venda o l'ús, és a dir, segueix conservant-lo, o si és probable que l'emissor pagui tots els fluxos d'efectiu contractuals. Normalment, el cobrament del principal complet no incrementa o disminueix el guany fiscal que es presenta a efectes fiscals, perquè la base fiscal és igual a l'entrada de beneficis econòmics.
- Quan una entitat avalua si estaran disponibles els guanys fiscals contra els quals es pugui utilitzar una diferència temporània deduïble, considerarà si la legislació fiscal restringeix les fonts dels guanys fiscals contra els quals pugui realitzar deduccions en el moment de la reversió d'aquesta diferència temporània deduïble. Si la legislació fiscal no imposa aquestes restriccions, una entitat avaluarà una diferència temporània deduïble en combinació amb totes les altres. Això no obstant, si la legislació fiscal restringeix l'ús de pèrdues per ser deduïdes contra ingressos d'un tipus específic, una diferència temporània deduïble s'avaluarà en combinació només amb les del tipus apropiat.
- L'estimació del guany fiscal futur probable podria incloure la recuperació d'alguns dels actius d'una entitat per un import superior al seu import en llibres

si hi ha evidència suficient que és probable que l'entitat ho aconsegueixi. Per exemple, quan es mesura un actiu a valor raonable, l'entitat considerarà si hi ha evidència suficient per concloure que és probable que recuperarà l'actiu per més del seu import en llibres. Aquest podria ser el cas, per exemple, quan una entitat espera mantenir un instrument de deute a taxa fixa i cobrar els fluxos d'efectiu contractuals.

Modificació de la NIC 7 'Iniciativa sobre informació a revelar'

El gener del 2016, l'IASB va modificar la NIC 7 per requerir que les entitats proporcionin informació que permeti als usuaris dels estats financers avaluar els canvis en els passius que sorgeixen de les activitats de finançament, incloent-hi tant els derivats de fluxos d'efectiu com els que no impliquen fluxos d'efectiu. Per fer-ho, pot ser necessari revelar (i) canvis derivats de fluxos d'efectiu per finançament, (ii) els canvis que sorgeixen de l'obtenció o pèrdua del control de subsidiàries o altres negocis, (iii) l'efecte de les variacions en les taxes de canvi de la moneda estrangera, (iv) els canvis en els valors raonables, i (v) altres canvis.

Modificació de la NIIF 2 'Classificació i Mesurament de Transaccions amb Pagaments basats en Accions'

Hi ha situacions en què un pagament basat en accions que es liquida en efectiu es modifica, cancel·lant-lo i substituint-lo per un nou pagament basat en accions que es liquida amb instruments de patrimoni i, en la data de substitució, el valor raonable dels instrumentus de substitució és diferent del valor reconegut per als instrumentus originals. Abans de l'emissió de la modificació, hi havia diversitat en la manera com les entitats comptabilitzaven aquestes modificacions.

Mitjançant aquestes modificacions, l'IASB requereix que una transacció amb pagaments basats en accions que es liquida amb instruments de patrimoni es reconegui en patrimoni en la mesura que els béns o serveis han estat rebuts en la data de la modificació. Aquest mesurament es durà a terme per referència al valor raonable de la data de modificació dels instruments de patrimoni concedits.

El passiu pel pagament basat en accions, que es liquidava en efectiu originalment, es dóna de baixa en la data de modificació, ja que es considera liquidat quan l'entitat concedeix el pagament basat en accions que es liquidarà amb instruments de patrimoni que substitueixen l'efectiu. Això és així perquè, en la data de modificació, l'entitat deixa d'estar obligada a transferir efectiu (o altres actius) a la contrapart. Qualsevol diferència entre l'import en llibres del passiu donat de baixa en llibres i l'import de patrimoni reconegut en la data de la modificació es reconeixerà de manera immediata en el resultat del període.

Modificació de la NIC 40: 'Propietats d'Inversió'

La modificació, que s'aplicarà amb caràcter prospectiu, aclareix els principis per a la realització de transferències a, o de, propietat d'inversió quan, i només quan, hi hagi un canvi en el seu ús i aquest canvi impliqui una anàlisi de si la propietat compleix la definició de propietat d'inversió. El canvi en l'ús s'ha d'evidenciar.

CINIIF 22: 'Transaccions en Moneda Estrangera i Contraprestació Anticipada'

Aquesta interpretació proporciona una guia aclaridora sobre el tipus de canvi que cal utilitzar en transaccions que impliquin una contraprestació anticipada (pagada o rebuda) en una moneda estrangera.

E) COMPARACIÓ DE LA INFORMACIÓ I CORRECCIÓ D'ERRORS

Les Normes Internacionals d'Informació Financera requereixen que la informació presentada entre tots dos períodes sigui homogènia. Els comptes anuals consolidats de l'exercici 2016 presenten, a efectes comparatius, cadascuna de les partides del balanç, del compte de pèrdues i guanys, de l'estat de canvis del patrimoni net, de l'estat de fluxos d'efectiu i de la memòria consolidada de l'exercici 2015.

F) PRINCIPIS DE CONSOLIDACIÓ

La definició del perímetre de consolidació del Grup s'ha efectuat d'acord amb el que estableixen les normes NIIF 10 – Estats financers consolidats i NIC 28 – Inversions en entitats associades (vegeu Annex I).

Els Comptes anuals consolidats comprenen, a més de les dades corresponents a la Societat dominant, la informació corresponent a les societats dependents, multi-grup i associades. El procediment d'integració dels elements patrimonials d'aquestes societats s'ha realitzat en funció del tipus de control o influència que s'exerceix sobre aquestes, el qual es detalla a continuació:

Entitats dependents

Es consideren entitats dependents aquelles entitats en les quals, independentment de la seva forma jurídica, el Grup té el control, és a dir, el poder per dirigir les seves polítiques financera i d'explotació, per tal d'obtenir beneficis de les seves activitats.

En l'Annex I d'aquesta Memòria es facilita informació rellevant sobre aquestes societats i en la Nota 5 de la Memòria es proporciona informació sobre les variacions més significatives produïdes durant l'exercici 2016.

Els comptes anuals de les entitats dependents es consoliden amb VidaCaixa, S.A.U. per aplicació del mètode d'integració global, que consisteix en l'agregació dels actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de naturalesa semblant, que figuren en els seus comptes anuals individuals degudament homogeneïtzats per adaptar-se a les normes NIIF. El valor en llibres de les participacions, directes i indirectes, en el capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representin. La resta de saldos i transaccions significatives entre les societats consolidades s'elimina en el procés de consolidació. Addicionalment, la participació de tercers en el patrimoni del Grup i en els resultats de l'exercici es presenta en els epígrafs 'Interessos Minoritaris' del balanç de situació consolidat i 'Resultat atribuït a interessos minoritaris' del compte de pèrdues i guanys consolidat, respectivament.

Els estats financers individuals de la Societat dominant i de les entitats dependents, utilitzats per a l'elaboració dels estats financers consolidats, estan referits a la mateixa data de presentació que es correspon amb el tancament anual i econòmic de cada exercici.

La consolidació dels resultats generats per les societats adquirides en un exercici es duu a terme prenent en consideració, únicament, els relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament d'aquest exercici. En el cas de les societats dependents que deixen de ser dependents, els resultats s'incorporen fins a la data en què deixa de ser entitat dependent del Grup.

En aquells casos en què es produeix un augment dels drets de vot d'una entitat dependent per part del Grup, es calcula la diferència entre el cost de la nova adquisició i la porció dels actius nets addicionals adquirits en funció del valor pel qual figuraven en els registres comptables consolidats.

Cap de les Societats indicades en l'Annex I és cotitzada.

Excepcionalment, les següents entitats no han estat incloses en el perímetre de la consolidació a causa del seu interès poc significatiu per a la imatge fidel dels comptes anuals consolidats i han estat classificades en la cartera "Actius Financers disponibles per a la venda – Renda variable":

Denominació	Domicili	Activitat	% Participació	Fons Mutual	Resultat		Provisions Tècniques	Dividends rebuts	Valor en llibres		
			Directa		Explotació	Net			Cost	Deteriorament de l'exercici	Deteriorament acumulat
GeroCaixa Pyme EPSV de Empleo	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària.	100,00%	50	212	212	24.464	-	53	-	-
GeroCaixa EPSV Individual	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària.	100,00%	50	6.810	6.810	714.076	-	140	-	-
GeroCaixa Privada Pensiones EPSV Asociada	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària.	100,00%	50	18	18	1.224	-	50	-	-

(xifres en milers d'euros)

Les societats esmentades centren la seva activitat en la gestió de fons de previsió empresarial amb domicili al País Basc. Totes són Societats no cotitzades. El Grup participa únicament en el Fons Mutual, mentre que la resta del Patrimoni Net és en mans dels partícips.

Entitats associades

Es consideren entitats associades aquelles entitats no dependents en què el Grup posseeix influència significativa, és a dir, el Grup pot intervenir en les decisions de la política financera i d'explotació de la participada, sense arribar a tenir-ne el control absolut ni el control conjunt.

Amb caràcter general, es presumeix que el Grup exerceix influència significativa si posseeix, de manera directa o indirecta, el 20% o més del poder de vot en la participada, tret que es pugui demostrar clarament que aquesta influència no existeix.

En l'Annex I es proporciona informació rellevant sobre aquestes entitats.

En els comptes anuals consolidats, les entitats associades es valoren pel mètode de la participació (posada en equivalència), segons el qual la inversió es registra inicialment al cost i, posteriorment, és ajustada en funció dels canvis que experimenta la porció dels actius nets de l'entitat que corresponen al Grup. El resultat de l'exercici del Grup recull la porció que li correspon en els resultats de les participades, deduïdes les possibles accions pròpies mantingudes en autocartera de cada societat participada, un cop considerats els dividendes i altres eliminacions patrimonials.

La porció que correspon al Grup en les explotacions en interrupció definitiva (activitats interrompudes) es revela de manera separada en el compte de pèrdues

i guanys consolidat, i la que li correspon en els canvis que les societats associades han reconegut directament en el patrimoni net es reconeix també directament en el patrimoni net del Grup i, si escau, es detalla en l'estat d'ingressos i despeses reconeguts.

En aplicar el mètode de la participació (posada en equivalència), s'utilitzen els estats financers disponibles més recents de l'entitat associada.

Si una entitat associada aplica polítiques comptables diferents de les adoptades pel Grup, s'efectuen els ajustaments oportuns en els estats financers de l'associada amb l'objectiu que les polítiques comptables mostrin uniformitat.

Si hi ha cap indici que la inversió en l'associada pot haver vist deteriorat el seu valor, la pèrdua de valor es dedueix en primer lloc de l'eventual fons de comerç que pugui romandre en la inversió.

En la Nota 5 de la Memòria s'informa sobre les adquisicions més significatives dels exercicis 2016 i 2015, així com del període comprès entre el 31 de desembre de 2016 i la data de formulació dels comptes anuals de l'esmentat exercici, sobre els augments de la participació en el capital d'entitats que ja tenien la condició d'associades a l'inici de l'exercici, i també sobre les vendes de participacions.

G) COMPENSACIÓ DE SALDOS

Només es compensen entre si –i, consegüentment, es presenten en els estats financers consolidats pel seu import net– els saldos deutors i creditors amb origen en transaccions que, contractualment o per imperatiu d'una norma legal, preveuen

la possibilitat de compensació i es té la intenció de liquidar-los pel seu import net o de realitzar l'actiu i procedir al pagament del passiu de manera simultània.

H) AGRUPACIÓ DE PARTIDES COMPTABLES

Determinades partides del balanç, del compte de pèrdues i guanys, de l'estat de canvis en el patrimoni net i de l'estat de fluxos d'efectiu es presenten de manera agrupada per facilitar-ne la comprensió. En la mesura que sigui significativa, s'ha inclòs la informació desagregada en les corresponents notes de la memòria.

I) INFORMACIÓ FINANCERA PER SEGMENTS

La NIIF 8 – Segments operatius estableix els principis que cal seguir per preparar la informació financera per línies de negoci i per àrees geogràfiques.

La informació per segments s'estructura en funció del control, el seguiment i la gestió interna de l'activitat asseguradora i els resultats del Grup, i es construeix en funció dels diferents rams i subrams d'assegurança operats pel Grup, influïts per la seva estructura i organització.

El Grup ha definit els segments de negoci d'assegurances de Vida, assegurances de No Vida i d'Altres Activitats com els segments principals. El segment definit d'assegurances de Vida inclou tots aquells contractes d'assegurança que garanteixen la cobertura d'un risc que pot afectar l'existència, integritat corporal o salut de

l'assegurat. En contraposició, el segment d'assegurances de No Vida agrupa els contractes d'assegurança diferents dels de vida, els quals es poden desglossar en els subsegments d'Accidents i Malaltia, Multirisques Llar, Altres Danys, Automòbils, Decessos i Diversos.

Els dos segments principals de Vida i No Vida es troben subjectes a uns riscos i rendiments de naturalesa diferent. El segment d'Altres Activitats és utilitzat per agrupar totes aquelles operacions d'explotació diferents de, o no relacionades amb, l'activitat pròpiament asseguradora, on s'inclou l'activitat de gestió de fons de pensions.

Cadascuna de les entitats asseguradores que depenen, de manera directa o indirecta, del Grup poden operar en un o més rams, associats a un únic segment principal o a més d'un, segons la definició de rams prevista per la DGAFP. En la Nota 1.a es detallen els diferents rams específics en què el Grup té autorització administrativa per operar.

Les polítiques comptables dels segments són les mateixes que les adoptades per elaborar i presentar els estats financers del Grup consolidat, incloent-hi totes les polítiques comptables que es relacionen específicament amb la informació financera dels segments.

Tant els actius i passius dels segments com els ingressos i les despeses s'han determinat abans de l'eliminació dels saldos i les transaccions intragrup practicades en el procés de consolidació, excepte en la mesura que aquests saldos o transaccions hagin estat efectuats entre empreses d'un mateix segment. Aquesta última casuística resulta que és la predominant en el Grup, i totes les operacions intragrup es duen a terme amb referència als preus de mercat vigents en cada moment.

Els criteris d'imputació d'actius i passius, despeses i ingressos als diferents segments principals i secundaris del Grup són els següents:

Assignació d'Actius i Passius als segments principals

Els actius de cada segment són els corresponents a l'activitat asseguradora i complementària del Grup que el segment consumeix a efectes de poder proporcionar els seus serveis, incloent-hi els directament atribuïbles a cada segment i els que es poden distribuir a cadascun fent servir bases raonables de repartiment.

En els actius del segment s'han inclòs les inversions que es comptabilitzen segons el mètode de la participació (posada en equivalència), en funció de l'assignació realitzada per a aquestes inversions, en el 'Llibre d'Inversions' de cada societat dependent que disposa de la influència significativa. En aquest cas, les pèrdues i guanys derivats d'aquestes inversions s'han inclòs dins del resultat ordinari del mateix segment en qüestió.

Els passius de cada segment inclouen la proporció dels passius corresponents a l'explotació del Grup que es deriven de les activitats del segment i que li són directament atribuïbles o se li poden assignar utilitzant bases raonables de repartiment. Si s'han inclòs en el resultat del segment despeses per interessos, els passius del segment inclouen els deutes que van originar aquests interessos.

Assignació d'Ingressos i Despeses als segments i subsegments principals

Els ingressos i despeses tècnics derivats de la pràctica d'operacions d'assegurança s'assignen directament als segments de Vida i No Vida, respectivament, i en el cas d'aquest últim, als seus diferents subsegments, segons la naturalesa de l'operació de la qual derivin.

Els ingressos i despeses financers s'assignen als segments de Vida i No Vida en funció de l'assignació prèvia efectuada per als actius que els generen, que es reflecteix en el "Llibre d'Inversions" de cada entitat asseguradora. Un mateix instrument financer pot estar assignat a diferents segments. En el cas que dins de les carteres associades als segments de Vida, No Vida o Altres Activitats quedi inclosa una participació en una altra societat dependent no asseguradora, s'ha consolidat línia a línia el seu compte de resultats individual en el segment en qüestió, tot respectant l'assignació efectuada en el "Llibre d'Inversions". La participació del Grup en el resultat de les entitats associades, que es mostra de manera separada en el compte de pèrdues i guanys, s'ha imputat als diferents segments en funció del percentatge de la inversió que en cada cartera d'inversions aquella representava, de manera respectiva. Els ingressos i despeses dels instruments financers en què es materialitzen els fons propis, així com d'altres instruments financers no relacionats directament amb la pràctica d'operacions d'assegurança, s'imputen al segment d'Altres Activitats.

Els anteriors ingressos i despeses financers s'assignen als diferents subsegments de No Vida, bàsicament, en funció de les provisions tècniques constituïdes per a cadascun dels rams ponderats.

El segment d'Altres Activitats comprèn els ingressos i despeses que, tot i derivats de les operacions realitzades en els segments de Vida i No Vida, no s'han d'incloure en els anteriors segments de caràcter tècnic.

Pel que fa a la resta d'ingressos i despeses no tecnicofinancers que es troben relacionats de manera directa o indirecta amb els diferents segments, s'han assignat directament a aquests en funció del segment que els ha originat o sobre una base raonable de repartiment, amb el segment en qüestió. En aquest darrer cas, s'ha fet servir un mètode basat en la imputació de despeses per activitats funcionals, per a

la qual cosa s'han identificat les activitats i tasques desenvolupades en cadascun dels processos de negoci i s'han assignat a cadascuna de les esmentades activitats els recursos consumits per aquestes. D'aquesta manera, en el compte de pèrdues i guanys adjunt, part de les despeses generals es presenten sota els conceptes “Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança”, “Altres despeses tècniques” i “Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions”, mentre que la resta de despeses generals figuren sota el concepte “Despeses d'explotació netes”.

Juntament amb els estats financers consolidats del Grup, s'adjunta la informació financera consolidada per segments, tot detallant-hi les diferents partides que formen part dels ingressos i despeses ordinaris, així com dels actius i passius del segment i aquelles que han estat excloses o no assignades, tot això independentment de l'obligació que tenen les diferents entitats asseguradores espanyoles, que formen part del perímetre del Grup, de proporcionar informació estadisticocomptable, basada en els principis comptables locals espanyols, a la DGAFP.

J) ESTAT DE FLUXOS D'EFECTIU

En l'estat de fluxos d'efectiu s'utilitzen les expressions següents:

- Fluxos d'efectiu: entrades i sortides d'efectiu i dels seus equivalents. Els equivalents d'efectiu corresponen a aquelles inversions a curt termini d'elevada liquiditat que són fàcilment convertibles en imports determinats d'efectiu i estan subjectes a un risc poc significatiu de canvis en el seu valor i amb un venciment inferior a tres mesos.
- Activitats d'explotació: activitats típiques dels grups asseguradors, així com altres activitats que no poden ser qualificades com d'inversió o finançament.
- Activitats d'inversió: les d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius a llarg termini i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents.
- Activitats de finançament: activitats que produeixen canvis en les dimensions i la composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació. Les operacions amb accions pròpies, en cas de produir-se, es consideren com a activitats de finançament. També es consideren sota aquesta categoria els pagaments de dividendes realitzats per la Societat dominant als seus accionistes.

3. PRINCIPIS I POLÍTIQUES COMPTABLES SIGNIFICATIUS I CRITERIS DE VALORACIÓ APLICATS

Les principals normes de valoració utilitzades en l'elaboració dels comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2016, d'acord amb el que estableixen les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea, han estat les següents:

A) EFECTIU I ALTRES ACTIUS LÍQUIDS EQUIVALENTS

Aquest epígraf del balanç està format per l'efectiu, integrat per la caixa i els dipòsits bancaris a la vista, així com els equivalents d'efectiu.

Els equivalents d'efectiu corresponen a aquelles inversions a curt termini d'elevada liquiditat que són fàcilment convertibles en imports determinats d'efectiu i estan subjectes a un risc poc significatiu de canvis en el seu valor i amb un venciment inferior a tres mesos.

B) INSTRUMENTS FINANCERS

b.1) Reconeixement

Els actius financers es reconeixen, amb caràcter general, en la seva data de liquidació. D'acord amb la NIC 39 – Instruments financers: reconeixement

i valoració, el Grup designa els instruments financers en el moment de la seva adquisició o generació com a actius financers a valor raonable amb canvis a resultats, com a disponibles per a la venda o bé com a préstecs i comptes a cobrar.

b.2) Classificació dels instruments financers

En la Nota 6 de la Memòria es mostren els saldos dels actius financers a 31 de desembre de 2016 i de 2015, juntament amb la seva naturalesa específica, classificats d'acord amb els criteris següents:

- Actius Financers a Valor Raonable amb canvis a pèrdues i guanys:

Dins d'aquesta categoria d'actius financers, s'hi distingeixen dues tipologies:

- Actius financers mantinguts per negociar:

Són actius financers que es classifiquen com a mantinguts per negociar, ja que s'adquireixen amb la intenció de realitzar-los a curt termini, formen part d'una cartera d'instruments financers identificats i gestionats de manera conjunta amb l'objectiu d'obtenir beneficis a curt termini, o són derivats financers que no siguin contractes de garanties financeres (per exemple, avals) i que no han estat designats com a instruments de cobertura. Dins d'aquest capítol, s'hi han inclòs els derivats implícits que s'han reconegut i valorat de manera separada del seu contracte inicial.

- Altres actius financers a valor raonable amb canvis registrats a pèrdues i guanys de l'exercici:

En aquesta categoria, s'hi inclouen aquells instruments financers que, no formant part dels actius/passius financers mantinguts per negociar, es gestionen conjuntament amb passius per contractes d'assegurances valorats a valor raonable i la finalitat dels quals és eliminar o reduir de manera significativa inconsistències en el reconeixement o valoració (també denominades asimetries comptables), que altrament sorgirien pel reconeixement de les seves pèrdues i guanys.

Els instruments financers d'aquesta categoria estan sotmesos, permanentment, a un sistema de mesurament, gestió i control de riscos que permet comprovar que el risc es redueix de manera efectiva.

El Grup assigna com a part d'aquesta cartera tots aquells instruments financers que es troben associats al negoci del Unit Linked, en què els prenedors de l'assegurança assumeixen el risc de la inversió. Amb aquesta classificació s'elimina la inconsistència en la valoració que sorgiria si s'utilitzés un criteri diferent per valorar els actius i passius afectes a aquest negoci.

- Préstecs i partides a cobrar:

Són actius financers no derivats amb pagaments fixos o determinables, que no es negocien en un mercat actiu.

Aquest capítol inclou els préstecs no hipotecaris, els avançaments sobre pòlisses i altres actius financers sense publicació de preus, així com els comptes a cobrar derivats dels dipòsits requerits en el negoci de la reassegurança acceptada.

Addicionalment, en aquesta categoria es presenten altres comptes a cobrar tenint en compte la seva diferent naturalesa, com és el cas dels crèdits per operacions d'assegurança directa, reassegurança i coassegurança, i altres crèdits diferents dels actius fiscals. Algunes d'aquestes partides queden excloses de l'abast de la NIC 39 i són tractades de manera específica per altres normes NIIF.

- Actius financers disponibles per a la venda:

Aquest capítol del balanç inclou els valors representatius de deute que no es consideren per negociar, ni cartera d'inversió a venciment ni tampoc préstecs i comptes a cobrar, així com els instruments de capital emesos per entitats diferents de les associades, sempre que els esmentats instruments no hagin estat considerats per negociar, ni altres actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys.

Sobre aquests darrers instruments, el Grup manté diferents contractes de permuta financera de tipus d'interès, i rep de les diferents contraparts, amb caràcter general, imports fixos i/o determinables. La principal finalitat d'aquestes operacions és cobrir els fluxos d'efectiu necessaris per fer front al pagament de prestacions derivades dels compromisos amb els seus assegurats, incloent-hi els compromisos adquirits en virtut de determinades pòlisses d'exteriorització de compromisos per pensions. Per a aquests títols de renda fixa que incorporen permutes de tipus d'interès, el Grup disposa de la valoració separada del bo i de la permuta, però com que els seus cupons són objecte d'intercanvi, procedeix a la valoració de l'operació de manera conjunta a través de l'actualització dels fluxos pactats i els associats a aquests actius financers utilitzant una corba d'interès de mercat.

Així mateix, comptablement, es procedeix a la periodificació financera conjunta del flux resultant del bo més la permuta. D'acord amb la finalitat indicada anteriorment, les diferències entre aquest valor de mercat conjunt i el cost comptable s'assignen, en cada data de tancament, a les provisions tècniques dels contractes d'assegurança. Valorar separatament els títols de renda fixa i les esmentades permutes de tipus d'interès no tindria un efecte significatiu en el total d'actius o fons propis del balanç consolidat del Grup.

Les inversions en companyies associades es presenten sota el subepígraf específic del balanç de 'Participacions en entitats valorades pel mètode de la participació'.

b.3) Reconeixement i Valoració d'instruments financers

Els instruments financers es registren inicialment en el balanç consolidat quan el Grup es converteix en part del contracte que els origina, d'acord amb les seves condicions. Els actius i els passius financers es registren des de la data en què sorgeix el dret legal a rebre o l'obligació legal de pagar efectiu.

Un actiu financer es dóna totalment o parcialment de baixa en el balanç quan expiren els drets contractuals sobre els fluxos d'efectiu que genera o quan es transfereix. D'altra banda, un passiu financer es dóna totalment o parcialment de baixa del balanç quan s'han extingit les obligacions, els riscos o altres beneficis que genera.

En el seu registre inicial en el balanç, tots els instruments financers es registren pel seu valor raonable, el qual, llevat d'evidència en contra, és el preu de la transacció. Després, en una data determinada, el valor raonable d'un instrument financer correspon a l'import pel qual podria ser lliurat, si es tracta d'un actiu, o liquidat, si es

tracta d'un passiu, en una transacció realitzada entre parts interessades, informades en la matèria, que actuessin en condicions d'independència mútua. La referència més objectiva i habitual del valor raonable d'un instrument financer és el preu que es pagaria per aquest en un mercat organitzat, transparent i profund ("preu de cotització" o "preu de mercat").

Quan no hi ha preu de mercat per a un determinat instrument financer, es recorre, per estimar-ne el valor raonable, al que s'ha establert en transaccions recents d'instruments anàlegs i, en cas de no disposar d'aquesta informació, a models de valoració suficientment contrastats per la comunitat financera internacional, tenint en compte les peculiaritats específiques de l'instrument a valorar i, molt especialment, els diferents tipus de risc que l'instrument porta associats. La majoria d'instruments financers, excepte els derivats Over the Counter (d'ara endavant, OTC), estan valorats d'acord amb cotitzacions de mercats actius.

El valor raonable dels derivats financers negociats en mercats organitzats, transparents i profunds inclosos en la cartera de negociació s'assimila a la seva cotització diària i si, per raons excepcionals, no se'n pot establir la cotització en una data determinada, per valorar-lo es recorre a mètodes similars als que es fan servir per valorar els derivats no negociats en mercats organitzats.

El valor raonable dels derivats no negociats en mercats organitzats o negociats en mercats organitzats poc profunds o transparents es determina mitjançant la utilització de mètodes reconeguts pels mercats financers, com per exemple el de "valor actual net" (VAN) o els models de determinació de preus d'opcions (vegeu nota Polítiques de gestió de riscos).

En les notes respectives de la memòria es classifiquen els instruments financers valorats a valor raonable d'acord amb la metodologia utilitzada en la seva valoració de la manera següent:

- Nivell I: a partir de preus cotitzats en mercats actius.
- Nivell II: mitjançant tècniques de valoració en les quals les hipòtesis considerades corresponen a dades de mercat observables de manera directa o indirecta o preus cotitzats en mercats actius per a instruments semblants.
- Nivell III: a través de tècniques de valoració en les quals algunes de les principals hipòtesis no estan fonamentades en dades observables en els mercats.

La major part dels instruments financers tenen com a referència objectiva per a la determinació del seu valor raonable les cotitzacions de mercats actius (Nivell I) i, per tant, utilitzen per determinar el seu valor raonable el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund (el preu de cotització o el preu de mercat). S'inclouen en aquest nivell, de manera general, els valors representatius de deute cotitzat i els instruments de capital cotitzats.

Per als instruments classificats en el Nivell II, per als quals no hi ha un preu de mercat, es recorre, per estimar-ne el valor raonable, al preu de transaccions recents d'instruments anàlegs i, si no n'hi ha, a models de valoració suficientment contrastats per la comunitat financera internacional, tenint en compte les peculiaritats específiques de l'instrument que es pretén valorar i, molt especialment, els diferents tipus de risc que l'instrument porta associats. D'aquesta manera, el valor raonable dels derivats OTC i d'instruments financers negociats en mercats organitzats poc

profunds o transparents es determina per mitjà de mètodes reconeguts pels mercats financers, com per exemple el de valor actual net (VAN) o models de determinació de preus d'opcions basats en paràmetres observables en el mercat. S'inclouen en aquest nivell, fonamentalment, els valors representatius de deute no cotitzat.

Per obtenir els valors raonables classificats en el Nivell III, i respecte als quals no hi ha dades per a la seva valoració directament observables en el mercat, es fan servir tècniques alternatives, entre les quals s'inclouen la sol·licitud de preu a l'entitat comercialitzadora o la utilització de paràmetres de mercat amb un perfil de risc fàcilment assimilable a l'instrument objecte de valoració. A 31 desembre de 2016, el Grup no té actius classificats en aquest nivell.

D'altra banda, per a certs actius i passius financers, el criteri de reconeixement en el balanç és el de cost amortitzat. Aquest criteri s'aplica, principalment, als actius financers inclosos en l'epígraf de Préstecs i comptes a cobrar i, pel que respecta als passius financers, als registrats com a Passius financers a cost amortitzat.

b.4) Deteriorament del valor dels instruments financers

El Grup avalua en cada data del balanç si hi ha evidència objectiva que un instrument financer està deteriorat, i considera aquelles situacions que de manera individual o conjuntament amb d'altres manifesten aquesta evidència.

Un actiu financer es considera deteriorat quan existeix una evidència objectiva d'un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs estimats en el moment en què es formalitza la transacció o quan no es pugui recuperar íntegrament el seu valor en llibres.

Com a criteri general, la correcció del valor en llibres dels instruments financers a causa del seu deteriorament s'efectua amb càrrec en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què l'esmentat deteriorament es manifesta, i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament prèviament registrades, en cas de produir-se, es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix, excepte en el cas dels instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda, ja que aquest deteriorament es considera irrecuperable.

Quan es considera remota la recuperació de qualsevol import registrat, aquest s'elimina del balanç, sense perjudici de les actuacions que puguin dur a terme les entitats que formen part del Grup per intentar aconseguir-ne el cobrament fins que s'hagin extingit definitivament els seus drets, sigui per prescripció, condonació o altres causes.

Tot seguit es detallen els principals criteris utilitzats a l'hora d'examinar el deteriorament dels diversos actius financers del Grup:

- Actius Financers registrats a cost amortitzat:

L'import de les pèrdues per deteriorament experimentades per aquests instruments coincideix amb la diferència positiva entre els seus respectius valors en llibres i els valors actuals dels seus fluxos d'efectiu futurs previstos. La disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix per si mateixa una evidència de deteriorament.

Si en períodes posteriors l'import de la pèrdua per deteriorament del valor disminuís, la pèrdua per deteriorament reconeguda prèviament és objecte de reversió en el compte de pèrdues i guanys.

Dins d'aquest tipus d'actius queden inclosos els saldos a cobrar que el Grup manté amb determinats assegurats o prenedors pels rebuts emesos pendents de cobrament i els rebuts pendents d'emetre. En aquest cas, la pèrdua de valor es determina en funció de l'experiència històrica d'anul·lacions dels últims 3 anys, de manera que es ponderen amb més pes els anys més recents i es prenen en consideració els mesos que han transcorregut des de la data teòrica de cobrament i la de cada tancament, així com el ram d'assegurança concret de què es tracta.

- Valors representatius de deute classificats com a disponibles per a la venda:

Per als títols de renda fixa i assimilables, el Grup considera com a índex de pèrdua una possible reducció o retard en els fluxos d'efectiu estimats futurs, que poden ser ocasionats, entre altres circumstàncies, per la possible insolvència del deutor. La pèrdua per deteriorament dels valors representatius de deute inclosos en la cartera d'actius financers disponibles per a la venda equival a la diferència positiva entre el seu cost d'adquisició (net de qualsevol amortització del principal) i el seu valor raonable, un cop deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament prèviament reconeguda en el compte de pèrdues i guanys consolidat. El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs, malgrat que la disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix per si mateixa una evidència de deteriorament.

Quan hi ha una evidència objectiva que les diferències sorgides en la valoració d'aquests actius tenen el seu origen en el seu deteriorament, deixen de presentar-se en l'epígraf del patrimoni net *Ajustaments en patrimoni per valoració – Actius financers disponibles per a la venda* i es

registren, per l'import considerat com a deteriorament acumulat fins aquell moment, en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Si posteriorment es recupera la totalitat o una part de les pèrdues per deteriorament, el seu import es reconeix en el compte de pèrdues i guanys del període en què es materialitza la recuperació.

- Instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda:

Els indicadors que es fan servir per a l'avaluació del deteriorament d'aquests instruments que cotitzen en mercats secundaris d'acord amb la metodologia establerta pel Grup són, entre d'altres, el valor de cotització al tancament de l'exercici, un descens significatiu o prolongat del valor de mercat per sota del seu cost d'adquisició, l'històric de dividendes pagats en els darrers exercicis i els dividendes esperats, així com les expectatives del mercat en què opera la companyia participada. Aquests indicadors serveixen per avaluar l'existència d'una evidència objectiva per deteriorament. La disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix per si mateixa una evidència de deteriorament.

La pèrdua per deteriorament dels instruments de capital es realitza de manera individualitzada i, un cop evidenciada la pèrdua objectiva com a conseqüència d'un esdeveniment o grup d'esdeveniments amb impacte en els fluxos futurs estimats, equival a la diferència entre el seu cost d'adquisició i el seu valor raonable, un cop deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament prèviament reconeguda en el compte de pèrdues i guanys.

Els criteris de registre de les pèrdues per deteriorament coincideixen amb els que s'apliquen als valors representatius de deute classificats com a disponibles per a la venda, excepte pel fet que qualsevol recuperació que es produeixi de les esmentades pèrdues es reconeix en l'epígraf del patrimoni net *Ajustaments en patrimoni per valoració – Actius financers disponibles per a la venda*.

b.5) Registre de les variacions sorgides en les valoracions dels actius i passius financers

La pèrdua o guany sorgit de la variació del valor raonable d'un actiu financer, que no formi part d'una operació de cobertura, es reconeix de la manera següent:

- La pèrdua o guany en un actiu financer a valor raonable amb canvis a resultats es reconeix en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici sota el subepígraf “Pèrdues procedents de les inversions financeres” o “Beneficis en realització de les inversions financeres” del segment de Vida i No Vida.
- La pèrdua o guany en un actiu disponible per a la venda es reconeix directament en el patrimoni net sota la línia “Ajustaments per valoració” fins que l'actiu financer es doni de baixa en els registres comptables, a excepció de les pèrdues per deteriorament del valor i de les pèrdues o guanys per tipus de canvi. En el moment de la baixa, la pèrdua o guany que ha estat reconegut prèviament en el patrimoni net es registra en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici.

Això no obstant, els interessos calculats segons el mètode del tipus d'interès efectiu es reconeixen en el resultat de l'exercici. Els dividends d'un instrument de patrimoni classificat com a disponible per a la venda es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici quan s'estableixi el dret del Grup a rebre el pagament.

Quan un actiu financer registrat a cost amortitzat es dona de baixa, ha patit una pèrdua de valor o s'hi aplica el mètode d'interès efectiu, els diferents ingressos i despeses que se'n deriven es registren a través del compte de pèrdues i guanys.

b.6) Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió

Les inversions per compte de prenedors d'assegurances que assumeixen el risc de la inversió es valoren al preu d'adquisició a la subscripció o compra. Aquest preu d'adquisició s'ajusta posteriorment en funció del seu valor de realització. Les revaloracions i deprecacions d'aquests actius es comptabilitzen amb abonament o càrrec al compte de pèrdues i guanys del segment de Vida, pel seu import net, sota el subepígraf "Plusvàlues i minusvàlues no realitzades de les inversions".

La totalitat dels instruments de renda variable, renda fixa i d'un altre tipus que disposen de cotització oficial, o en els quals es pot estimar fiablement un valor de mercat, es designen i es classifiquen en la cartera "a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys".

A efectes de presentació, cal considerar que part dels saldos afectes a aquest negoci es presenten en epígrafs del balanç de situació diferents de l'epígraf "Inversions per

compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió", i els passius per aquests contractes d'assegurança es classifiquen sota l'epígraf "Provisions tècniques – per a assegurances de vida".

C) IMMOBILITZAT MATERIAL

El Grup registra sota aquest epígraf del balanç tots els immobles d'ús propi, tots ells posseïts en ple domini.

Així mateix, en aquest epígraf queden inclosos els elements de transport, el mobiliari i instal·lacions i els equips de processament de dades, entre d'altres.

El reconeixement d'aquests actius es realitza al seu cost d'adquisició o construcció, menys l'amortització acumulada i, si escau, l'import acumulat de les pèrdues per deteriorament de valor, però en cap cas per sota del seu valor residual. Els costos de les ampliacions i millores efectuades als immobles propietat del Grup, posteriorment al reconeixement inicial d'aquests, s'activen com a altre immobilitzat material, sempre que n'augmentin la capacitat o superfície o n'incrementin el rendiment o vida útil. En contraposició, les despeses de conservació i manteniment es carreguen al compte de pèrdues i guanys en l'exercici en què s'incorren. El Grup no capitalitza les despeses financeres associades a aquests actius, en el cas que n'hi hagi.

En el cas que els pagaments relatius a l'adquisició d'un immoble siguin ajornats, el seu cost és l'equivalent al preu de comptat. La diferència entre aquesta quantia i el

total de pagaments es reconeix com una despesa per interessos durant el període d'ajornament.

Amb caràcter general, el Grup fa servir el mètode sistemàtic d'amortització lineal sobre el cost d'adquisició, excloent-ne el valor residual i el valor del terreny en el cas d'immobles, al llarg de les següents vides útils estimades:

Elements de l'Immobilitzat Material	2016 Vida útil estimada	2015 Vida útil estimada
Immobles (excloent-ne el terreny)	50 anys	50 anys
Mobiliari i Instal·lacions	Entre 3 i 13 anys	Entre 3 i 13 anys
Elements de transport	En 5 anys	En 5 anys
Equips de processament de dades	Entre 3 i 10 anys	Entre 3 i 10 anys
Altres immobilitzats materials	Entre 5 i 10 anys	Entre 5 i 10 anys

En el cas d'immobles en procés de construcció, el Grup comença a amortitzar-los un cop es troben en condicions d'ús.

Els valors i les vides residuals d'aquests actius es revisen en cada data de balanç i s'ajusten com correspongui. El valor comptable reconegut per a un actiu es redueix immediatament fins al seu import recuperable si el valor comptable de l'actiu és més gran que el seu import recuperable estimat. Els guanys i pèrdues per realització es calculen comparant les quantitats obtingudes amb els valors comptables reconeguts.

El valor de mercat dels immobles d'ús propi, que s'indica en la Nota 9.a) de la Memòria, ha estat obtingut dels informes de taxació efectuats per experts independents, els quals disposen d'una antiguitat màxima de 2 anys. Per als immobles situats en territori espanyol, l'anterior valor de mercat s'ha determinat d'acord amb allò que estableix l'Ordre ECC/371/2013, de 4 de març, per la qual es modifica l'Ordre ECO/805/2003, de 27 de març, sobre normes de valoració de béns immobles i de determinats drets per a certes finalitats financeres.

D) INVERSIONS IMMOBILIÀRIES

L'epígraf inversions immobiliàries del balanç consolidat recull els valors de terrenys, edificis i altres construccions que es mantenen per explotar-los en règim de lloguer, o bé per obtenir una plusvàlua en vendre'ls com a conseqüència dels increments que es produeixen en el futur en els seus respectius preus de mercat.

Adicionalment, sota aquest subepígraf també es presenten els terrenys de propietat per a un ús futur no determinat i els edificis actualment desocupats.

Les inversions immobiliàries inclouen terrenys i edificis posseïts en ple domini. Es comptabilitzen al cost d'adquisició o construcció, menys qualsevol amortització acumulada posterior i posteriors pèrdues per deteriorament acumulades, si és el cas, però en cap cas per sota del seu valor residual. El cost d'adquisició comprèn el preu de compra, juntament amb qualsevol desembors directament atribuïble (costos de transacció associats). En el cas d'inversions immobiliàries construïdes pel mateix Grup, el cost d'adquisició és el seu cost en la data en què la construcció o desenvolupament queden completats.

El tractament dels costos d'ampliació, modernització o millores, així com els mètodes de càlcul del deteriorament, els sistemes d'amortització i les vides útils establertes per a les inversions immobiliàries són semblants als aplicats als immobles d'ús propi (vegeu Nota 3.c).

El valor de mercat de les inversions immobiliàries, que s'indica en la Nota 9.b) de la Memòria, s'ha obtingut d'acord amb la normativa descrita en l'apartat anterior amb relació als immobles d'ús propi.

E) IMMOBILITZAT INTANGIBLE

Tenen la consideració d'immobilitzat intangible els actius no monetaris identificables, que no tenen aparença física i que sorgeixen com a conseqüència d'una adquisició a tercers o han estat desenvolupats internament per alguna societat del Grup. Només es reconeixen comptablement aquells actius intangibles en què, sent identificables, i havent-hi beneficis econòmics futurs i un control sobre l'actiu intangible en qüestió,

el Grup pot estimar-ne el cost de manera raonable i és probable que els beneficis econòmics futurs que se li atribueixen flueixin al mateix Grup.

Tambés'engloben en aquest capítol, pel seu valor raonable en la data d'adquisició, els actius intangibles adquirits en combinacions de negocis i els fons de comerç sorgits en processos de fusió. Els fons de comerç representen el pagament anticipat dels beneficis econòmics futurs derivats dels actius adquirits que no són individualment i separadament identificables i reconeixibles. Periòdicament, s'analitza l'existència d'indicis interns o externs de deteriorament, i, en cap cas, s'amortitza.

El Grup valora l'immobilitzat intangible inicialment pel seu cost d'adquisició o producció, i manté aquest model de cost en les valoracions posteriors, menys la corresponent amortització acumulada, si és el cas, i l'import acumulat de les pèrdues per deteriorament de valor, segons correspongui. Per determinar si s'ha deteriorat el valor de l'immobilitzat intangible, el Grup aplica la NIC 36 – Deteriorament del valor dels actius i posteriors interpretacions sobre aquesta, així com la NIIF 4 – Contractes d'assegurança, en els casos en què és aplicable.

El Grup valora si la vida útil de l'immobilitzat intangible és finita o indefinida i, si és finita, avalua la durada que constitueix la seva vida útil.

e.1) Fons de Comerç

L'epígraf "Fons de comerç" recull les diferències positives de consolidació amb origen en l'adquisició de les participacions en el capital de les entitats dependents per la diferència entre el cost d'adquisició de la combinació de negocis i la participació adquirida en el valor raonable net dels actius, passius i passius contingents identificables i que no és assignable a elements patrimonials o actius intangibles concrets.

Amb relació a la participació que es manté de SegurCaixa Adeslas, aquesta inclou actius intangibles implícits en el valor i en el percentatge de la participació que es manté sobre aquesta.

e.2) Altres immobilitzats intangibles

Tot seguit es descriuen les polítiques comptables específiques aplicades als principals actius de la resta d'immobilitzat intangible:

Actius intangibles identificats

Tal com es descriu en l'apartat de Fons de Comerç, es classifiquen en aquest subepígraf aquells actius intangibles identificats en les operacions societàries i els processos de fusió descrits.

Aplicacions informàtiques

En aquest subepígraf, s'hi inclouen bàsicament despeses amortitzables relacionades amb el desenvolupament dels sistemes informàtics i dels canals electrònics.

Les llicències dels programes informàtics adquirits es valoren per l'import satisfet per la seva propietat o dret d'ús, juntament amb els costos incorreguts per posar en ús el programa concret, sempre que se n'hagi previst la utilització en diversos exercicis, i es registren com a aplicacions informàtiques adquirides en la seva totalitat a tercers. Sota aquest mateix concepte es registren els costos de tercers que col·laboren en el desenvolupament d'aplicacions informàtiques per al Grup.

En el cas d'aquestes aplicacions generades internament, el Grup activa les despeses directament associades amb la producció de programes informàtics identificables

i exclusius controlats pel Grup, és a dir, les despeses laborals dels equips de desenvolupament d'aquestes aplicacions i la part corresponent de les despeses indirectes pertinents. La resta de costos associats al desenvolupament o manteniment dels projectes interns es registren com a despesa de l'exercici en què es meriten.

Els costos subsegüents només es capitalitzen quan incrementen els beneficis futurs d'aquest immobilitzat intangible amb el qual estan relacionats. Els costos recurrents meritats com a conseqüència de la modificació o actualització d'aplicacions o sistemes informàtics, els derivats de revisions globals de sistemes i els costos de manteniment es registren en el compte de pèrdues i guanys com a despesa més gran de l'exercici en què s'incorren.

Totes les aplicacions informàtiques s'amortitzen sistemàticament en el període de temps de la seva utilització, i se'ls considera una vida útil màxima entre tres i cinc anys.

Altres despeses d'adquisició de plans de pensions i contractes d'assegurances de vida

Des de l'exercici 2004, el Grup comercialitza unes noves modalitats de plans de pensions que porten associat a la seva comercialització un premi en metàl·lic. En l'exercici 2006 es va iniciar la comercialització de productes d'assegurances que també porten associat el mateix tipus de premi. El Grup activa l'import d'aquests premis i els amortitza en un termini màxim de 5 anys, tenint en compte les mobilitzacions i les caigudes de cartera.

La possible pèrdua de valor en les despeses d'adquisició activades que fan referència a contractes d'assegurança de Vida i No Vida s'avalua d'acord amb els requeriments establerts en la norma NIIF 4 – Contractes d'Assegurança.

F) TRANSACCIONS EN MONEDA ESTRANGERA

f.1) Moneda funcional

La moneda funcional de la Societat dominant i de les societats dependents amb domicili social a la Unió Monetària Europea és l'Euro.

Els comptes anuals consolidats es presenten en Euros, moneda de presentació del Grup. Conseqüentment, tots els saldos i transaccions denominats en monedes diferents de l'euro es consideren denominats en “moneda estrangera”.

f.2) Criteris de conversió dels saldos en moneda estrangera

La conversió a Euros dels saldos en moneda estrangera es realitza de la manera següent:

- Conversió de la moneda estrangera a la moneda funcional (moneda de l'entorn econòmic principal en el qual opera la filial o a l'euro en el cas de les societats domiciliades a la Unió Monetària).
- Les partides no monetàries valorades al seu cost històric es convertiren a la moneda funcional al tipus de canvi de la data de la seva adquisició.
- Les partides no monetàries valorades al seu valor raonable es convertiren al tipus de canvi de la data en què es determini aquest valor raonable.
- Els ingressos i despeses es convertiren als tipus de canvi mitjans del període per a totes les operacions pertanyents a aquest.
- Les operacions de compravenda a termini de divises contra divises i de divises contra Euros que no estiguessin destinades a cobrir posicions patrimonials es

convertirien als tipus de canvi establerts en la data de tancament de l'exercici pel mercat de divises a termini per al corresponent venciment.

f.3) Registre de les diferències de canvi

Les diferències de canvi que es produeixen en convertir els saldos en moneda estrangera a la moneda funcional es registren, generalment, pel seu import net, en el compte de pèrdues i guanys. Això no obstant:

- Les diferències de canvi sorgides en les partides no monetàries el valor raonable de les quals s'ajusta amb contrapartida en el patrimoni net es registren en el patrimoni net sota el concepte "Ajustaments al patrimoni per valoració – Carteres disponibles per a la venda".
- Les diferències de canvi sorgides en les partides no monetàries els guanys o pèrdues de les quals es registren en el resultat de l'exercici també es reconeixen en el resultat de l'exercici, sense diferenciar-les de la resta de variacions que pugui experimentar el seu valor raonable.

G) IMPOST DE SOCIETATS

La despesa o ingrés per Impost de Societats de cada exercici es calcula en funció del resultat comptable abans d'impostos, determinat d'acord amb els principis comptables locals espanyols, augmentat o disminuït, segons correspongui, per les diferències permanents, entenent aquestes com les produïdes entre la base imposable i el resultat comptable abans d'impostos que no es revertiran en períodes

següents, així com les derivades de l'aplicació de les NIIF i per a les quals tampoc no es produirà una reversió. Quan les diferències de valor es registren en el patrimoni net, l'impost sobre beneficis corresponent també es registra amb contrapartida al patrimoni net.

Tant les diferències temporànies amb origen en les diferències entre el valor en llibres i la base fiscal d'un element patrimonial com, en el cas d'activació, els crèdits per deduccions i bonificacions i per bases imposables negatives, donen lloc als corresponents impostos diferits, ja siguin actius o passius, que es quantifiquen aplicant a la diferència temporània o crèdit que correspongui el tipus de gravamen al qual s'espera recuperar-los o liquidar-los.

El Grup reconeix passius per impostos diferits per a totes les diferències temporànies imposables. Els actius per impostos diferits únicament es reconeixen en el cas que es consideri altament probable que les entitats consolidades tindran en el futur suficients guanys fiscals contra els quals poder fer-los efectius.

En el cas de diferències temporànies imposables derivades d'inversions en empreses del Grup (que no consoliden fiscalment) i associades, es reconeix un passiu per impostos diferits, excepte quan el Grup pot controlar la reversió de les diferències temporànies i és probable que aquestes no siguin revertides en un futur previsible.

Els actius i passius per impost corrent es valoren per les quantitats que s'espera pagar o recuperar de la Hisenda Pública, d'acord amb la normativa vigent o aprovada i pendent de publicació en la data de tancament de l'exercici. En aquest sentit, el Grup ha fet el càlcul de l'impost sobre societats a 31 de desembre de 2016 aplicant la normativa fiscal vigent i el Reial Decret Llei 2/2008, de 21 d'abril, de mesures d'impuls a l'activitat econòmica en totes aquelles societats amb domicili fiscal a Espanya.

La Societat dominant del Grup Fiscal al qual pertany el Grup era des de l'1 de gener de 2008 fins a l'exercici 2012 "la Caixa". Amb l'entrada en vigor, el 30 de desembre de 2013, de la Llei 26/2013 de Caixes d'estalvis i Fundacions Bancàries, i atès que durant l'exercici 2013 es va reduir la participació de "la Caixa" a CaixaBank per sota del 70%, CaixaBank es va subrogar en condició d'entitat dominant del Grup Fiscal, amb efecte 1 de gener de 2013. Per tant, CaixaBank va passar a ser l'entitat dominant del Grup Fiscal al qual pertany el Grup.

Amb data 3 de desembre de 2016, s'ha publicat el Reial Decret de Llei 3/2016, de 2 de desembre, pel qual es prenen mesures en l'àmbit tributari dirigides a la consolidació de les finances públiques i altres mesures urgents en matèria social. La Societat dominant ha dut a terme una anàlisi de l'impacte d'aquesta reforma fiscal, del resultat de la qual no s'han registrat impactes significatius.

H) PASSIUS FINANCERS

Són passius financers aquells dèbits i partides a pagar que té el Grup i que s'han originat en la compra de béns i serveis per operacions de tràfic de l'empresa, o aquells que sense tenir un origen comercial, no poden ser considerats com a instruments financers derivats.

Els dèbits i partides a pagar es valoren inicialment al valor raonable de la contraprestació rebuda, ajustada pels costos de la transacció directament atribuïbles. Posteriorment, aquests passius es valoren d'acord amb el seu cost amortitzat.

I) ACTIUS I PASSIUS DERIVATS DE CONTRACTES D'ASSEGURANÇA I REASSEGURANÇA

El Grup aplica els requeriments establerts en la NIIF 4 – Contractes d'Assegurança a tots els actius i passius dels seus estats financers consolidats que es deriven de contractes d'assegurança, d'acord amb la definició prevista en la mateixa norma.

i.1) Classificació de la cartera de contractes

El Grup avalua i classifica la seva cartera de contractes de vida i no-vida del negoci directe (incloent-hi la reassegurança acceptada) i del cedit prenent en consideració les Guies d'Implementació que acompanyen la NIIF 4, així com les directrius, sense caràcter normatiu, que va fer públiques la DGAFP amb data 22 de desembre de 2004 a través del Document Marc sobre el Règim Comptable de les Entitats Asseguradores relatiu a la NIIF 4. Tots els contractes són qualificats com a "contractes d'assegurança".

El Grup no procedeix a separar cap component de dipòsit associat als contractes d'assegurança, ja que aquesta dissociació és de caràcter voluntari. Alhora, s'estima que les opcions de rescat emeses a favor dels prenedors de contractes d'assegurança disposen d'un valor raonable nul o, en cas contrari, la seva valoració forma part del valor del passiu d'assegurança.

i.2) Valoració dels actius i passius derivats de contractes d'assegurança i reassegurança

D'acord amb els criteris assenyalats en les NIIF, les entitats asseguradores han de dur a terme un test de suficiència, en relació amb els compromisos contractuals assumits, dels passius per contractes d'assegurança registrats en el seu balanç.

En particular, d'acord amb la NIIF 4 – Contractes d'Assegurances, el Grup efectua la prova d'adequació de passius, amb l'objectiu de garantir la suficiència dels passius contractuals. Amb aquest objectiu, el Grup compara la diferència entre el valor en llibres de les provisions tècniques, netes de qualsevol despesa d'adquisició diferida o de qualsevol actiu intangible relacionat amb els contractes d'assegurança objecte d'avaluació, amb l'import resultant de considerar les estimacions actuals, aplicant tipus d'interès de mercat, de tots els fluxos d'efectiu derivats dels contractes d'assegurança amb la diferència que es deriva entre el valor de mercat dels instruments financers afectes als anteriors contractes i el seu cost d'adquisició. A efectes de determinar el valor de mercat d'aquests passius, s'utilitza el mateix tipus d'interès que el que es fa servir en els instruments financers. Així mateix, les valoracions dels contractes d'assegurances inclouen els fluxos d'efectiu relacionats, com són els procedents de les opcions i garanties implícites.

A 31 de desembre de 2016 s'ha dut a terme l'esmentat test de suficiència de passius, i s'ha posat de manifest la suficiència de les provisions constituïdes.

Amb la finalitat d'evitar part de les asimetries que es produeixen per la utilització d'uns criteris de valoració diferents per a les inversions financeres, classificades principalment en l'epígraf d'Actius financers disponibles per a la venda, i els passius derivats de contractes d'assegurança, el Grup registra com a import més gran de l'epígraf Provisions per contractes d'assegurança aquella part de les plusvàlues o minusvàlues netes no realitzades, derivades de les anteriors inversions, que s'espera imputar en el futur als assegurats a mesura que aquestes es materialitzin o a través de l'aplicació d'un tipus d'interès tècnic superior al tipus d'interès de mercat. Aquesta pràctica s'anomena “comptabilització tàcita”.

Tot seguit es resumeixen les principals polítiques comptables aplicades pel Grup amb relació a les provisions tècniques:

Per a primes no consumides i riscos en curs

La provisió per a primes no consumides constitueix la fracció de les primes meritades en l'exercici que cal imputar al període comprès entre el tancament de cada exercici i el final del període de cobertura de la pòlissa. Les companyies asseguradores del Grup han calculat aquesta provisió per a cada modalitat o ram pel mètode “pòlissa a pòlissa”, prenent com a base de càlcul les primes de tarifa, deduït, si escau, el recàrrec de seguretat; és a dir, sense deducció de les comissions i altres despeses d'adquisició.

La provisió per a riscos en curs té per objecte complementar la provisió de primes no consumides en la mesura que el seu import no fos suficient per reflectir la valoració de tots els riscos i despeses a cobrir, que es corresponguin amb el període de cobertura no transcorregut a la data de tancament de l'exercici. Aquesta provisió es calcula i es dota, si escau, per a les entitats del Grup, d'acord amb el càlcul establert per l'article 31 del ROSAP, modificat pel Reial Decret 239/2007, de 16 de febrer, considerant el resultat tècnic per any d'ocurrència conjuntament del mateix any de tancament i de l'anterior o dels quatre anys anteriors, segons de quin ram es tracti. L'esmentat article continua vigent en base al que recull la disposició addicional cinquena del Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre (ROSSEAR).

D'assegurances de vida

Aquesta provisió comprèn la provisió per a primes no consumides de les assegurances amb període de cobertura igual o inferior a l'any i principalment, per

a les altres assegurances, la provisió matemàtica. Les provisions matemàtiques, que representen l'excés del valor actual actuarial de les obligacions futures de les companyies asseguradores dependents sobre el de les primes que ha de satisfer el prenedor de l'assegurança, són calculades pòlissa a pòlissa per un sistema de capitalització individual, prenent com a base de càlcul la prima d'inventari meritada en l'exercici, d'acord amb les Notes Tècniques de cada modalitat actualitzades, si escau, amb les taules de mortalitat admeses per la legislació espanyola vigent.

Relatives a l'assegurança de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors

A efectes de presentació, s'inclouen en l'epígraf del passiu "Provisions tècniques - d'assegurances de vida" les provisions tècniques corresponents a aquelles assegurances en què el prenedor assumeix el risc de la inversió. Les provisions tècniques corresponents es determinen en funció dels índexs o actius fixats com a referència per determinar el valor econòmic dels drets del prenedor (vegeu Nota 6).

De prestacions

Recull l'import total de les obligacions pendents derivades dels sinistres ocorreguts abans de la data de tancament de l'exercici. El Grup calcula aquesta provisió com la diferència entre el cost total estimat o cert dels sinistres ocorreguts pendents de declaració, liquidació o pagament i el conjunt dels imports ja pagats per raó d'aquests sinistres.

Sinistres pendents de liquidació o pagament

Recull l'import total de les obligacions pendents derivades dels sinistres ocorreguts abans de la data de tancament de l'exercici. El Grup calcula aquesta provisió com

la diferència entre el cost total estimat o cert dels sinistres pendents de liquidació o pagament i el conjunt dels imports ja pagats per raó d'aquests sinistres. Aquesta provisió es calcula individualment per als sinistres pendents de liquidació o pagament i inclou les despeses tant externes com internes de gestió i tramitació dels expedients, sigui quin sigui el seu origen, produïdes i per produir, fins a la total liquidació i pagament del sinistre.

Sinistres pendents de declaració

Les entitats asseguradores del Grup estan autoritzades per la DGAFP a utilitzar mètodes estadístics globals per al càlcul de la provisió per a sinistres pendents de declaració en les modalitats de Vida Individual, Vida Col·lectiu i Accidents Col·lectiu i en modalitats de No Vida, amb data d'efecte comptable el 31 de desembre de 2006. D'aleshores ençà, aquesta provisió s'ha calculat segons els mètodes estadístics generalment acceptats de grups de mètodes diferents, de manera que es constitueix com a import de la provisió el més gran dels resultats obtinguts.

Per a les anteriors modalitats, la provisió s'ha calculat d'acord amb la millor estimació ('best estimate') proporcionada pels càlculs actuàrials interns basats en tècniques deterministes generalment acceptades. Tot seguit es detalla la metodologia i les principals hipòtesis utilitzades en el càlcul d'aquestes provisions a 31 de desembre de 2016:

- S'ha seleccionat l'anàlisi Chain Ladder i Cape Cod de pagaments i despeses incorregudes (mètodes deterministes).
- Per determinar el nivell de seguretat fixat no s'ha considerat cap efecte per la inflació ni descompte financer pel pas del temps. Els sinistres tipus punta,

definites com aquells el cost estimat dels quals supera una determinada quantia en funció del ram, són exclosos de l'aplicació d'aquests mètodes.

- Els pagaments computats han estat considerats nets de recobraments.

El Grup duu a terme anualment un contrast de la bondat dels càlculs efectuats d'acord amb els requisits establerts en el Reglament. Addicionalment, cada sinistre és objecte d'una valoració individual, independentment de l'ús dels mètodes estadístics.

A efectes de la deduïbilitat fiscal de la provisió per a prestacions calculada mitjançant mètodes estadístics, s'han efectuat els càlculs per a la consideració de quantia mínima de la provisió, d'acord amb els requisits establerts per la Disposició Addicional Tercera del Reial Decret 239/2007, de 16 de febrer, pel qual es modifica el ROSAP. Les diferències entre les dotacions efectuades i les considerades com a despesa fiscalment deduïble en l'exercici s'han considerat diferències temporals.

Despeses internes de liquidació de sinistres

En la provisió de prestacions, s'hi inclou una estimació per a despeses internes de gestió i tramitació d'expedients per afrontar les despeses internes de la Societat necessàries per a la total finalització dels sinistres que s'han d'incloure en la provisió per a prestacions tant de l'assegurança directa com de la reassegurança acceptada. Aquesta estimació s'efectua, d'acord amb allò que estableix la disposició addicional 5a del ROSSEAR i l'article 42 del Reial Decret 239/2007, de 16 de febrer, pel qual es modifica el ROSAP, independentment del mètode de valoració utilitzat i tenint en compte la normativa actualment vigent.

Provisions per a participació en beneficis i per a extorns

Aquesta provisió inclou l'import dels beneficis meritats a favor dels assegurats o beneficiaris encara no assignats a la data de tancament. No recull l'efecte d'assignar part de les plusvàlues latents de la cartera d'inversions a favor dels prenedors d'assegurança, el qual s'inclou en el subepígraf "Provisions tècniques".

Altres actius i resta de passius

En l'epígraf del balanç "Altres actius" s'inclouen, principalment, els interessos explícits meritats i no cobrats procedents de les inversions en valors representatius de deute. Així mateix, s'hi inclouen les comissions i altres despeses d'adquisició corresponents a les primes meritades que són imputables al període comprès entre la data de tancament i el final de la cobertura dels contractes, i les despeses imputades a resultats corresponen a les realment suportades en el període amb el límit establert en les bases tècniques.

De manera paral·lela, en l'epígraf "Resta de passius" s'inclouen, entre d'altres, els imports de les comissions i altres despeses d'adquisició de la reassegurança cedida que calgui imputar a exercicis següents d'acord amb el període de cobertura de les pòlisses cedides.

Les comissions i les despeses d'adquisició directament relacionades amb la venda de nova producció no s'activen en cap cas, i es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren.

Recobraments de sinistres

Amb caràcter general, els crèdits per recobraments de sinistres només es comptabilitzen quan la seva realització està prou garantida.

L'import dels recobraments estimats net de la participació de la reassegurança figura registrat en el subepígraf “Préstecs i partides a cobrar – Altres crèdits” del balanç consolidat.

Reassegurança

Els contractes de reassegurança subscrits per les societats dependents asseguradores del Grup amb altres entitats asseguradores tenen com a objectiu transmetre una part del risc d'assegurança a les companyies reasseguradores amb les quals s'han subscrit.

J) PROVISIONS NO TÈCNIQUES

Els estats financers consolidats del Grup recullen totes les provisions significatives respecte a les quals s'estima que la probabilitat que s'hagi d'atendre l'obligació és més gran que la del cas contrari. Els passius contingents no es reconeixen en aquests estats financers.

Les provisions –que es quantifiquen prenent en consideració la millor informació disponible sobre les conseqüències del succés en què porten la seva causa i són reestimades en cada tancament comptable– s'utilitzen per afrontar els riscos específics per als quals van ser originàriament reconegudes, i es procedeix a la seva reversió, total o parcial, quan aquests riscos desapareixen o disminueixen.

j.1) Provisions per a pensions i riscos semblants

Diverses societats del Grup tenen compromisos per pensions postocupació que es troben externalitzats a través de diversos plans de pensions d'aportació definida, els quals es troben adscrits al Fons de Pensions “PENSIONS CAIXA, 21, FONS DE PENSIONS”.

Per a aquestes Societats, el Grup efectua contribucions de caràcter predeterminat, en funció d'uns percentatges aplicats sobre el salari base de cada empleat, a aquests plans, sense que existeixi l'obligació legal ni efectiva de realitzar contribucions addicionals si l'entitat separada no pot atendre les retribucions dels empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors.

Fruit dels acords assolits per la Societat dominant el 29 de desembre de 2014, es va afegir un nou tram d'aportacions al Pla de Pensions. Així, a tot aquell empleat de la Societat dominant que faci una aportació anual del 2% del seu salari base anual, l'empresa hi aportarà un 5%. Si no es va dir el contrari, totes les persones que estaven adherides al Pla van canviar automàticament a aquest nou tram, l'entrada en vigor del qual va ser l'últim trimestre del 2014.

Les aportacions als plans de pensions es registren com a despeses en el compte de pèrdues i guanys en l'exercici en què s'incorren en cadascuna de les societats del Grup. En l'exercici 2016, les aportacions efectuades per les societats dependents han pujat a 422 milers d'euros (426 milers d'euros en l'exercici 2015).

La part no externalitzada, la qual no és significativa, correspon a obligacions que les societats dependents mantenen amb el personal passiu.

j.2) Altres provisions no tècniques

La resta de provisions no tècniques recullen, fonamentalment, els deutes pels pagaments assumits pel Grup en funció dels convenis establerts amb entitats asseguradores, i els imports estimats per fer front a responsabilitats, probables o certes, com ara litigis en curs, indemnitzacions, regularitzacions pendents de pagament al personal, així com altres obligacions.

K) ARRENDAMENTS

Els arrendaments es classifiquen com a arrendaments financers sempre que de les seves condicions es dedueixi que es transfereixen a l'arrendatari, substancialment, els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu objecte del contracte. La resta d'arrendaments es classifiquen com a arrendaments operatius.

Arrendaments Financers

Els actius adquirits mitjançant arrendament financer es classifiquen en el capítol "Immobilitzat Material" segons la naturalesa del bé objecte del contracte i es comptabilitzen, amb contrapartida d'un passiu del mateix import, per l'import més petit entre el seu valor raonable o el valor actual de les quantitats a pagar a l'arrendador, inclòs el preu d'exercici de l'opció de compra. Aquests actius s'amortitzen amb criteris similars als que s'apliquen al conjunt dels actius materials de la mateixa naturalesa.

Les despeses financeres associades a aquests contractes es carreguen al compte de pèrdues i guanys consolidat d'acord amb la taxa d'interès efectiu d'aquestes operacions.

Arrendaments Operatius

Es consideren operacions d'arrendament operatiu aquelles en les quals els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu no són transferits per l'arrendador.

Les despeses de l'arrendament operatiu es carreguen sistemàticament al compte de pèrdues i guanys consolidat en l'exercici en què es meriten.

Durant els exercicis 2016 i 2015, tots els contractes d'arrendament han estat classificats com a arrendaments operatius.

L) TRANSACCIONS AMB VINCULADES

El Grup duu a terme totes les seves operacions amb vinculades a valors de mercat. A més, els preus de transferència es troben adequadament suportats, per la qual cosa els Administradors de la Societat dominant consideren que no hi ha riscos significatius per aquest aspecte dels quals es puguin derivar passius de consideració en el futur.

M) ELEMENTS PATRIMONIALS DE NATURALSA MEDIAMBIENTAL

Es consideren actius de naturalesa mediambiental els béns que són utilitzats de manera duradora en l'activitat del Grup, la finalitat principal dels quals és la minimització de l'impacte mediambiental i la protecció i millora del medi ambient, incloent-hi la reducció o eliminació de la contaminació futura.

L'activitat del Grup, per la seva naturalesa, no té un impacte mediambiental significatiu.

N) INDEMNITZACIONS PER ACOMIADAMENT

D'acord amb la legislació vigent, el Grup està obligat a pagar indemnitzacions a aquells empleats amb els quals, sota determinades condicions, rescindeixi les seves relacions laborals. Per tant, les indemnitzacions per acomiadament susceptibles de quantificació raonable es registren com a despesa en l'exercici en el qual es pren la decisió de l'acomiadament.

O) INGRESSOS I DESPESES

El Grup comptabilitza els ingressos i despeses d'acord amb el principi de meritació, és a dir, en funció del corrent real de béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva.

Tot seguit es resumeixen els criteris més significatius utilitzats pel Grup per al reconeixement dels seus ingressos i despeses:

o.1) Ingressos per primes emeses

Es comptabilitzen com un ingrés de l'exercici les primes emeses durant aquest exercici netes de les anul·lacions i extorns, corregides per la variació produïda en les primes meritades i no emeses, que són derivades de contractes perfeccionats o prorrogats en l'exercici, en relació amb les quals el dret de l'assegurador a cobrar-les sorgeix durant l'esmentat període.

Les primes del segment de No Vida i dels contractes anuals renovables de Vida del negoci directe es reconeixen com a ingrés al llarg del període de vigència dels contractes, en funció del temps transcorregut. La periodificació d'aquestes primes es duu a terme mitjançant la constitució de la provisió per a primes no consumides. Les primes del segment de Vida que són a llarg termini, tant a prima única com a prima periòdica, es reconeixen quan sorgeix el dret de cobrament per part de l'emissor del contracte.

Les primes corresponents a la reassegurança cedida es registren en funció dels contractes de reassegurança subscrits i sota els mateixos criteris que es fan servir per a l'assegurança directa.

o.2) Ingressos i despeses per interessos i conceptes assimilats

Amb caràcter general es reconeixen comptablement per aplicació del mètode d'interès efectiu, amb independència del flux monetari o financer que es deriva dels actius financers. Els dividends es reconeixen com a ingrés en el moment en què neix el dret a percebre'ls per les entitats consolidades.

o.3) Sinistres pagats i variació de provisions

La sinistralitat està constituïda tant per les prestacions pagades durant l'exercici com per la variació experimentada en les provisions tècniques relacionades amb les prestacions i la part imputable de despeses generals que cal assignar a aquesta funció.

o.4) Comissions

Els ingressos i despeses en concepte de comissions es registren en el compte de pèrdues i guanys al llarg del període en què es presta el servei associat, tret de les que responen a un acte particular o singular, que es meriten en el moment en què es produeixen.

4. GESTIÓ DE RISCOS

GESTIÓ DE RISCOS

El Grup desenvolupa la seva activitat asseguradora i de previsió social en un mercat regulat en el qual són freqüents les actualitzacions de la normativa, tant l'específica d'assegurances i fons de pensions com d'altres matèries que hi són aplicables, com la fiscal, laboral o financera.

Les dimensions del Grup, així com la sofisticació tècnica i ampliació dels productes gestionats, generen la necessitat d'operar a través d'un sistema integrat de processos i procediments altament mecanitzats i en constant actualització. Així mateix, per garantir el compliment dels objectius aprovats pel Consell d'Administració, així com la puntual informació al mercat, s'ha definit un sistema de control intern, i desenvolupat al llarg de tota l'estructura.

Risc de crèdit

Amb caràcter general, el Grup manté la seva tresoreria i actius líquids equivalents en entitats financeres d'alt nivell creditici.

Per als saldos que es mantenen a cobrar dels prenedors d'assegurança, no hi ha una concentració significativa del risc de crèdit amb tercers.

En relació amb el risc de crèdit associat als instruments financers, la política establerta pel Grup s'ha basat en dos principis bàsics:

- Prudència: s'han definit escales de ràting i terminis.

- Diversificació: alta diversificació en sectors i emissors, amb límits màxims de risc per emissor.

La gestió del risc de crèdit del Grup és determinada pel compliment intern d'actuació definit per la Direcció i aprovat pels Òrgans d'Administració.

Amb l'objectiu d'adaptar-se als canvis experimentats pel mercat, el Grup ha desenvolupat un univers de valors que és consistent amb el grup. Aquest univers s'ajusta a l'estructura i enfocament de la gestió d'inversions del Grup amb relació a la naturalesa llargterminista de la inversió i a la criticitat de la liquiditat.

Risc de liquiditat

El risc de liquiditat es refereix a la possibilitat que no es pugui desinvertir en un instrument financer amb prou rapidesa i sense incórrer en costos addicionals significatius o al risc associat al fet de no disposar de liquiditat en el moment en què s'ha de fer front a les obligacions de pagament.

El risc de liquiditat associat amb la possibilitat de materialitzar en efectiu les inversions financeres és poc significatiu, ja que generalment aquestes cotitzen en mercats, i l'objectiu de l'activitat asseguradora és mantenir-los en la seva cartera mentre existeixi el compromís adquirit derivat dels contractes d'assegurança.

A fi d'assegurar la liquiditat i poder atendre tots els compromisos de pagament que es deriven de la seva activitat, el Grup VidaCaixa disposa de la tresoreria que mostra el seu balanç. Addicionalment, l'anàlisi d'ALM realitzada en carteres de Vida permet mitigar aquest risc.

Així mateix, VidaCaixa, S.A.U. presenta una posició col·lateral –contracte marc d'operacions financeres– amb CaixaBank.

Risc de mercat (inclou tipus d'interès, tipus de canvi i altres riscos de preu)

Es refereix al risc que el valor d'un instrument financer pugui variar a causa dels canvis en el preu de les accions, els tipus d'interès o el tipus de canvi. La conseqüència d'aquests riscos és la possibilitat d'incórrer en decrements del patrimoni net o en pèrdues pels moviments dels preus de mercat.

El Grup duu a terme periòdicament diferents anàlisis de sensibilitat de les seves carteres al risc de mercat derivat principalment de l'evolució dels tipus d'interès. En aquest sentit, s'efectua un control mensual de les durades modificades de les carteres de renda fixa associades al negoci de Vida.

La gestió de derivats financers del Grup preveu la utilització de contraparts que, estant aquestes entitats financeres subjectes a supervisió de l'Autoritat de Control dels Estats membres de la Unió Econòmica Europea, tinguin una solvència suficient. Contractualment, les posicions tenen una garantia explícita relativa a poder deixar sense efecte en qualsevol moment l'operació, ja sigui a través de la seva liquidació o la seva cessió a tercers. Aquesta liquidació és garantida per un compromís per part de les contraparts de publicació diària de preus d'execució, així com una clara especificació del mètode de valoració utilitzat.

Amb relació al risc de tipus de canvi, el Grup no manté actius amb exposició directa significativa en divises diferents de l'euro i, si escau, es realitzen les cobertures necessàries.

Risc tècnic o de subscripció

Els riscos associats del negoci assegurador dins dels rams i modalitats existents són gestionats mitjançant l'elaboració i el seguiment d'un Quadre de Comandament Tècnic, amb la finalitat de mantenir actualitzada la visió sintètica de l'evolució tècnica dels productes. Aquest Quadre de Comandament defineix les polítiques de:

- Subscripció. Basada en l'acceptació de riscos en base a les principals variables actuàries (edat, capital assegurat i durada de la garantia).
- Tarifació. D'acord amb la Normativa vigent de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, les tarifes per al ram de vida s'estableixen utilitzant les taules de mortalitat que permet la legislació vigent. Així mateix, s'apliquen els tipus d'interès utilitzats per a la tarifació d'acord amb el tipus màxim que determina el Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores (ROSSEAR).
- Definició i seguiment de la Política de Reassegurança: Establint una adequada diversificació del risc entre diversos reasseguradors amb capacitat suficient per absorbir pèrdues inesperades, amb la qual cosa s'obté una estabilitat en els resultats de la sinistralitat.

Les definicions i el seguiment de les polítiques anteriors permeten, si escau, modificar-les a fi d'adequar els riscos a l'estratègia global del Grup.

El tractament de les prestacions, així com la suficiència de les provisions, són principis bàsics de la gestió asseguradora. Les provisions tècniques són estimades amb procediments i sistemes específics.

Sensibilitat al risc d'assegurança

Pel que fa al negoci d'assegurances de vida, l'Embedded Value és una eina per facilitar informació complementària i desglossaments a les companyies, analistes i inversors. Concretament, es defineix com el patrimoni propi ajustat més el valor del negoci en vigor net del cost de capital retingut.

El valor del negoci es calcula projectant els fluxos futurs de les pòlisses vigents i descomptant-ne els beneficis després d'impostos a una taxa de descompte determinada.

Per a aquest càlcul, cal establir les hipòtesis sobre la prima de risc a utilitzar en la taxa de descompte i les variables que afecten les projeccions, com la taxa de caiguda de cartera, de mortalitat i de rendiment de reinversió. Altres punts clau en la determinació de l'embedded value són la fixació del capital requerit i la valoració del cost de les opcions i garanties que ofereixen els productes d'assegurances.

Solvència II

Des de la publicació de la Directiva 2009/138/CE del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, sobre l'assegurança de vida, l'accés a l'activitat d'assegurança i de reassegurança i el seu exercici (d'ara endavant, Directiva de Solvència II), s'han publicat mesures temporals per facilitar la progressiva adaptació de les entitats asseguradores i reasseguradores al nou règim establert en la directiva, l'entrada en vigor plena de la qual s'ha produït l'1 de gener de 2016. En aquest sentit, el Reglament Delegat (UE) 2015/35 de la Comissió, de 10 d'octubre de 2014, pel qual es completa l'esmentada Directiva, la Llei d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores (Llei 20/2015, de 14 de juliol de 2015), juntament

amb el Reglament d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores (RD 1060/2015, de 20 de novembre de 2015), constitueixen els textos legals bàsics que regulen els requeriments del nou règim de Solvència II.

La normativa esmentada anteriorment preveu, entre altres aspectes, l'establiment a 1 de gener de 2016 de xifres de capital de solvència estàndard o requeriment estàndard de capital (SCR) i de capital mínim obligatori (MCR) i fons per a la seva cobertura que són el resultat de la consideració, a efectes de l'anomenat en aquesta normativa com a balanç econòmic, de criteris en relació amb el reconeixement i valoració d'actius i passius (balanç econòmic) que són, com es descriu en els paràgrafs següents, substancialment diferents dels utilitzats per reflectir la posició financera i patrimonial de la Societat dominant en els seus comptes anuals adjunts, formulats d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable a la Societat dominant.

L'objectiu principal perseguit per la regulació de Solvència II és protegir l'assegurat mitjançant una millora del control i del mesurament dels riscos de mercat, operacionals, de crèdit i de liquiditat als quals estan exposades les entitats asseguradores a través de tres pilars o principis:

- Pilar I: Requeriments quantitius que tenen com a objectiu establir el capital de solvència obligatori a través de la determinació prèvia d'un "balanç econòmic" enfocat al risc i valorat a valors de mercat.
- Pilar II: Requeriments qualitius amb exigències en matèria de governança de les entitats (processos de supervisió) que afecten l'organització i direcció de les entitats obligades a afrontar processos d'identificació, mesurament i gestió activa del risc, així com l'avaluació prospectiva dels riscos i del capital de solvència.

- Pilar III: Requeriments de transparència que desenvolupa la comunicació de la informació que necessiten, d'una banda, el supervisor (DGAFP) i, de l'altra, el mercat, i l'objectiu dels quals és afavorir la disciplina de mercat i contribuir a la transparència i estabilitat financera.

A la data de tancament de l'exercici 2015, la Societat dominant va obtenir l'autorització per part de la DGAFP per utilitzar els següents models, de conformitat amb la Directiva 2009/138/CE del Parlament Europeu i del Consell:

- Autorització de l'ús de l'ajustament per casament en la pertinent estructura temporal de tipus d'interès sense risc (matching adjustment).
- Ús del model intern per al càlcul de l'SCR per als riscos de longevitat i mortalitat.

D'acord amb el calendari d'implantació previst per la normativa en vigor, la Societat dominant va remetre el passat 20 de maig de 2016 a la DGA les dades definitives del balanç econòmic individual i l'1 de juliol de 2016 el balanç econòmic de Grup, formulats pels Administradors d'acord amb criteris de solvència, i, derivades de l'esmentat balanç, les xifres relatives al capital de solvència obligatori (SCR) i de capital mínim obligatori (MCR), referides a la data d'entrada en vigor de la nova normativa, és a dir, a l'1 de gener de 2016, que reflectien un compliment dels nivells de SCR i MCR requerits.

Tot seguit es proporciona informació quantitativa de l'exposició del Grup als diferents riscos que han estat descrits:

Detall de la qualificació segons ràting a 31 de desembre de 2016 i 2015:

Ràting	Milers d'euros			
	Valor Nominal		Ponderació	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Entre AA- i AAA	534.667	552.348	1%	1%
Entre A- i A+	1.703.782	1.773.276	3%	3%
Entre BBB- i BBB+	61.979.280	53.503.151	96%	95%
Entre BB- i BB+	217.979	228.642	-	1%
Entre B- i B+	82.000	58.410	-	-
Inferior a B-	100.451	100.000	-	-
Sense ràting	43.000	43.000	-	-
Total	64.661.159	56.258.827	100%	100%

Com a criteris d'inversió també estenen en compte diferents mesures de diversificació dels riscos, ja sigui per països o per sectors. Les dades a 31 de desembre de 2016 i 2015 són:

Diversificació geogràfica

Exercici 2016

País	Milers d'euros					
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit	Garanties
Alemanya	306.318	-	-	-	-	1.503
Austràlia	1.517	-	-	-	-	-
Àustria	44.834	-	-	-	-	-
Bèlgica	62.583	-	-	-	-	-
Brasil	530	-	-	-	-	-
Canadà	10.594	-	-	-	-	-
Dinamarca	28.900	-	-	-	-	-
Eslovàquia	1.148	-	-	-	-	-
Espanya	42.027.241	981	-	443	496.120	-
Estats Units	553.056	23.576	316.069	-	-	2.623
Finlàndia	2.084	-	-	-	-	-
França	249.382	-	100.019	-	-	-
Guernsey	4.051	-	-	-	-	-
Països Baixos	363.814	-	-	-	15.656	-

País	Milers d'euros					
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit	Garanties
Irlanda	43.450	-	61.921	-	-	-
Illa de Jersey	10.305	-	-	-	-	-
Illes Caiman	19.072	-	-	-	-	-
Itàlia	2.585.627	-	92.472	-	-	-
Japó	1.004	-	-	-	-	219
Luxemburg	128.617	-	355.354	-	-	-
Mèxic	22.809	-	-	-	-	-
Nigèria	6.195	-	-	-	-	-
Noruega	9.763	-	-	-	-	-
Portugal	85.864	-	-	-	-	-
Regne Unit	422.414	-	110.442	-	-	-
República Txeca	4.434	-	-	-	-	-
Suècia	17.233	-	-	-	-	-
Suïssa	10.595	-	21.715	-	-	-
Veneçuela	1.058	-	-	-	-	-
Total	47.024.492	24.557	1.057.992	443	511.776	4.345

Exercici 2015

País	Milers d'euros				
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit
Alemanya	242.234	-	-	-	-
Austràlia	2.601	-	-	-	-
Àustria	66.629	-	-	-	-
Bèlgica	103.975	-	-	-	-
Canadà	11.804	-	-	-	-
Eslovàquia	1.172	-	-	-	-
Espanya	38.189.502	498	-	577	486.474
Estats Units	480.733	819	64.176	-	-
Finlàndia	2.150	-	-	-	-
França	201.711	-	25.149	-	-
Guernsey	4.140	-	-	-	-
Països Baixos	342.300	-	-	-	16.982
Irlanda	43.248	-	6.165	-	-
Illa de Jersey	12.706	-	-	-	-

País	Milers d'euros				
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit
Illes Caiman	42.979	-	-	-	-
Itàlia	1.645.893	-	22.293	-	-
Japó	1.031	-	-	-	-
Luxemburg	129.148	-	71.249	-	-
Mèxic	5.435	-	-	-	-
Nigèria	6.138	-	-	-	-
Noruega	15.318	-	-	-	-
Portugal	62.185	-	-	-	-
Regne Unit	292.640	-	25.120	-	14.492
República Txeca	4.351	-	-	-	-
Suècia	22.448	-	-	-	-
Suïssa	-	-	4.872	-	-
Veneçuela	1.098	-	-	-	-
Total	41.933.569	1.317	219.024	577	517.948

Diversificació sectorial

Exercici 2016

Sector	Milers d'euros					
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit	Garanties
Comunicacions	277.326	346	-	-	-	-
Consum. No Cíclic	100.076	-	-	-	-	-
Energia	107.187	-	-	-	-	-
Financer	2.109.988	24.211	1.057.992	443	507.231	4.345
Govern	42.604.659	-	-	-	4.545	-
Industrial	1.122.112	-	-	-	-	-
Matèries primeres	37.603	-	-	-	-	-
<i>Utilities</i>	665.541	-	-	-	-	-
Total	47.024.492	24.557	1.057.992	443	511.776	4.345

Exercici 2015

Sector	Milers d'euros				
	Valors representatius de deute	Instruments de patrimoni	Fons	Derivats	Préstecs i dipòsits en entitats de crèdit
Comunicacions	277.947	323	-	-	-
Consum. No Cíclic	87.636	-	-	-	-
Energia	59.990	-	-	-	-
Financer	3.224.034	994	219.024	577	513.584
Govern	36.653.753	-	-	-	4.364
Industrial	1.053.393	-	-	-	-
Matèries primeres	16.796	-	-	-	-
<i>Utilities</i>	560.020	-	-	-	-
Total	41.933.569	1.317	219.024	577	517.948

5. VARIACIONS EN ENTITATS ASSOCIADES, GRUP I MULTIGRUP

TRANSACCIONS REALITZADES DURANT L'EXERCICI 2016

Durant l'exercici 2016, el Grup no ha tingut variacions que afectin el seu perímetre de consolidació.

TRANSACCIONS REALITZADES DURANT L'EXERCICI 2015

Amb data 29 d'abril de 2015, VidaCaixa, S.A.U. va procedir a la venda d'AgencCaixa, S.A., Agència d'Assegurances, Societat Unipersonal a SegurCaixa Adeslas per un import de 2.696 milers d'euros. Prèvia realització de la venda, en la reunió del Consell

d'Administració de la Societat dominant de data 6 de maig de 2015, es va aprovar una aportació per part de la Societat dominant no reemborsable de 2.000 milers d'euros. L'esmentada operació no va suposar beneficis ni pèrdues significatives per al Grup.

Amb data 29 de maig de 2015, l'assemblea general de l'agrupació Grup Assegurador de la Caixa, A.I.E. va acordar per unanimitat la dissolució i liquidació de la societat, que es va fer efectiva el 26 de juny de 2015 mitjançant la liquidació als seus socis de la quota resultant.

COMPRA DE PARTICIPACIONS DE SEGURCAIXA ADESLAS A MINORITARIS

Durant l'exercici 2016, el Grup va procedir a la compra de 10.345 accions de SegurCaixa Adeslas als seus minoritaris.

6. ACTIUS FINANCERS

El detall a 31 de desembre de 2016 dels actius financers és el següent (en milers d'euros):

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents (EiAALE)	Actius financers mantinguts per negociar (MPN)	Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG (CVRPiG)	Actius financers disponibles per a la venda (DPV)	Préstecs i partides a cobrar (PiPC)	Total a 31.12.2016
INVERSIONS FINANCERES	869.125	443	3.351.182	47.025.473	511.776	51.757.999
Instrumentos de patrimoni	-	-	1.085.913	981	-	1.086.894
- Inversions financeres en capital	-	-	27.921	981	-	28.902
- Participacions en fons d'inversió	-	-	1.057.992	-	-	1.057.992
Valors representatius de deute	-	-	-	47.024.492	-	47.024.492
Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió	358.263	-	2.265.269	-	-	2.623.532
Préstecs	-	-	-	-	474.226	474.226
Altres actius financers	-	443	-	-	-	443
Operacions amb pacte de recompra	210.005	-	-	-	-	210.005
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-	37.550	37.550
Dipòsits constituïts per reassegurança acceptada	-	-	-	-	-	-
Tresoreria	300.857	-	-	-	-	300.857

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents (EiAALE)	Actius financers mantinguts per negociar (MPN)	Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG (CVRPiG)	Actius financers disponibles per a la venda (DPV)	Préstecs i partides a cobrar (PiPC)	Total a 31.12.2016
CRÈDITS	-	-	-	-	276.557	276.557
Crèdits per operacions d'assegurança directa i coassegurança	-	-	-	-	50.345	50.345
Crèdits per operacions de reassegurança	-	-	-	-	13.577	13.577
Altres crèdits	-	-	-	-	212.635	212.635
Deteriorament de valor	-	-	-	-	-	-
Total	869.125	443	3.351.182	47.025.473	788.333	52.034.556

La mateixa informació referida al tancament de desembre de 2015 era la següent
(en milers d'euros):

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents (EiAALE)	Actius financers mantinguts per negociar (MPN)	Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG (CVRPiG)	Actius financers disponibles per a la venda (DPV)	Préstecs i partides a cobrar (PiPC)	Total a 31.12.2015
INVERSIONS FINANCERES	11.569.073	405	2.171.112	41.934.067	530.032	56.204.689
Instrumentos de patrimoni	-	-	219.843	498	-	220.341
- Inversions financeres en capital	-	-	819	498	-	1.317
- Participacions en fons d'inversió	-	-	219.024	-	-	219.024
Valors representatius de deute	-	-	-	41.933.569	-	41.933.569
Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió	114.020	-	1.951.097	-	-	2.065.117
Préstecs	-	-	-	-	476.990	476.990
Altres actius financers	-	405	172	-	-	577
Operacions amb pacte de recompra	-	-	-	-	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit	11.200.083	-	-	-	53.042	11.253.125
Dipòsits constituïts per reassegurança acceptada	-	-	-	-	-	-
Tresoreria	254.970	-	-	-	-	254.970

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents (EiAALE)	Actius financers mantinguts per negociar (MPN)	Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG (CVRPiG)	Actius financers disponibles per a la venda (DPV)	Préstecs i partides a cobrar (PiPC)	Total a 31.12.2015
CRÈDITS	-	-	-	-	291.367	291.367
Crèdits per operacions d'assegurança directa i coassegurança	-	-	-	-	50.996	50.996
Crèdits per operacions de reassegurança	-	-	-	-	5.160	5.160
Altres crèdits	-	-	-	-	235.211	235.211
Deteriorament de valor	-	-	-	-	-	-
Total	11.569.073	405	2.171.112	41.934.067	821.399	56.496.056

Així mateix, el detall dels actius financers en funció dels inputs utilitzats, a 31 de desembre de 2016, és el següent (en milers d'euros):

	Nivell I	Nivell II (*)	Nivell III	Total a 31.12.2016
Actius financers mantinguts per negociar				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Derivats	443	-	-	443
Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Instruments de patrimoni	1.085.913	-	-	1.085.913
Inversions per compte dels prenedors que assumeixen el risc de la inversió	2.049.415	215.854	-	2.265.269
Instruments híbrids	-	-	-	-
Préstecs	-	-	-	-
Altres actius financers	-	-	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-
Actius financers disponibles per a la venda				
Inversions financeres en capital	46	935	-	981
Participacions en fons d'inversió	-	-	-	-

	Nivell I	Nivell II (*)	Nivell III	Total a 31.12.2016
Valors representatius de deute	48.029.798	(1.005.306)	-	47.024.492
Préstecs	-	-	-	-
Altres actius financers sense publicació de preus	-	-	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-
Inversions mantingudes fins a venciment				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Total a 31 de desembre de 2016	51.165.615	(788.517)	-	50.377.098

(*) Correspon principalment a la valoració de permutes financeres associades a títols de renda fixa que la Societat dominant comptabilitza de manera conjunta tal com s'indica en la Nota 3.b.

Així mateix, el detall dels actius financers en funció dels inputs utilitzats, a 31 de desembre de 2015, és el següent (en milers d'euros):

	Nivell I	Nivell II	Nivell III	Total a 31.12.2015
Actius financers mantinguts per negociar				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Derivats	405	-	-	405
Altres actius financers a valor raonable amb canvis a PiG				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Instruments de patrimoni	219.843	-	-	219.843
Inversions per compte dels prenedors que assumeixen el risc de la inversió	1.832.352	118.745	-	1.951.097
Instruments híbrids	-	-	-	-
Préstecs	-	-	-	-
Altres actius financers	172	-	-	172
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-
Actius financers disponibles per a la venda				
Inversions financeres en capital	-	498	-	498
Participacions en fons d'inversió	-	-	-	-

	Nivell I	Nivell II	Nivell III	Total a 31.12.2015
Valors representatius de deute	41.414.049	519.520	-	41.933.569
Préstecs	-	-	-	-
Altres actius financers sense publicació de preus	-	-	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-
Inversions mantingudes fins a venciment				
Valors representatius de deute	-	-	-	-
Total a 31 de desembre de 2015	43.466.821	638.763	-	44.105.584

6.A) INVERSIONS FINANCERES

Actius financers mantinguts per negociar

El detall del moviment d'aquest epígraf desglossat per carteres es detalla a continuació (en milers d'euros):

	MPN
	Derivats
Valor comptable net a 31 de desembre de 2014	1.339
Compres	-
Canvis del mètode de consolidació	-
Vendes i amortitzacions	(4.217)
Incorporacions al perímetre	-
Reclassificacions i traspessos	-
Revaloracions contra reserves	-
Revaloracions contra resultats	105
Beneficis/Pèrdues per realització registrats	3.178
Valor comptable net a 31 de desembre de 2015	405
Compres	85
Canvis del mètode de consolidació	-

	MPN
	Derivats
Vendes i amortitzacions	-
Incorporacions al perímetre	-
Reclassificacions i traspassos	-
Revaloracions contra reserves	-
Revaloracions contra resultats	(47)
Beneficis/Pèrdues per realització registrats	-
Valor comptable net a 31 de desembre de 2016	443

Les inversions en derivats mantingudes a 31 de desembre de 2016 corresponen a una opció call sobre l'Eurostoxx 50 amb venciment l'any 2017 i una opció call sobre una emissió de deute públic espanyol amb venciment l'any 2018. El valor raonable d'aquestes inversions ha estat determinat a partir de l'última cotització en mercats organitzats.

Actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys

Tot seguit es presenta el moviment experimentat pels actius financers classificats en la categoria de valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys, tots ells valorats i registrats a valor de mercat en els exercicis 2016 i 2015 (sense incloure-hi les inversions per compte dels prenedors de vida que assumeixen el risc de la inversió):

Milers d'euros					
Altres actius a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys	Participacions en fons d'inversió	Inversions financeres en capital	Derivats	Garanties	Total Cartera
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2014	-	-	-	-	-
Compres	270.504	837	-	-	271.341
Interessos implícits meritats	-	-	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(53.198)	-	-	-	(53.198)
Reclassificacions i traspassos	-	-	-	-	-
Revaloracions contra resultats	1.718	(18)	172	-	1.872
Beneficis/pèrdues per realització registrats	-	-	-	-	-
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	219.024	819	172	-	220.015
Compres	774.237	22.572	-	4.345	801.154
Interessos implícits meritats	-	-	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(9.024)	(837)	-	-	(9.861)
Reclassificacions i traspassos	-	-	522	-	522
Revaloracions contra resultats	73.755	1.022	(694)	-	74.083
Beneficis/pèrdues per realització registrats	-	-	-	-	-
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	1.057.992	23.576	-	4.345	1.085.913

Aquests actius corresponen a la gestió del producte Renda Vitalícia Inversió Flexible.

Atès que la Societat dominant ha registrat durant els exercicis 2016 i 2015 els canvis en el valor raonable d'aquests actius en el compte de pèrdues i guanys de manera simètrica a la variació de la provisió d'assegurances de vida d'aquestes assegurances, no s'ha produït cap asimetria comptable que s'hagi de corregir.

Durant l'exercici 2016 s'han obtingut plusvàlues de 79.444 milers d'euros i unes minusvàlues de 5.361 milers d'euros (4.845 i 2.973 milers d'euros respectivament el 2015) per canvi de valor de les inversions afectes a la cartera gestionada del producte Renda Vitalícia Flexible Inversió, que es troben recollits en els epígrafs "Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions – Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions" i "Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions – Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions" del compte de pèrdues i guanys tècnic-assegurança de vida, respectivament.

El detall del moviment de l'epígraf de les inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc es detalla a continuació (en milers d'euros):

	Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió
Valor comptable net a 1 de gener de 2014	1.368.216
Compres i periodificacions	4.135.779
Vendes, periodificacions i deprecacions	(3.515.394)
Revaloracions contra resultats	(37.504)
Valor comptable net a 31 de desembre de 2015	1.951.097
Compres i periodificacions	1.514.019
Vendes, periodificacions i deprecacions	(1.244.126)
Revaloracions contra resultats	44.279
Valor comptable net a 31 de desembre de 2016	2.265.269

En l'exercici 2016, els ingressos nets de despeses de les inversions per compte de prenedors d'assegurances que assumeixen el risc de la inversió pugen a 72.410 milers d'euros (18.083 milers d'euros el 2015). Aquests ingressos corresponen als resultats per realització d'inversions, als canvis de valor dels actius i als interessos reconeguts per aplicació del mètode d'interès efectiu.

La major part de les revaloracions reconegudes amb abonament al compte de pèrdues i guanys s'han originat per instruments financers cotitzats en mercats organitzats o sobre els quals, tot i ser no cotitzats, el Grup disposa d'una valoració de mercat suficientment fiable.

A 31 de desembre de 2016, el Grup no manté instruments híbrids.

Actius financers disponibles per a la venda

El detall del moviment d'aquest epígraf es detalla a continuació (en milers d'euros):

	DPV		Total
	Instruments de patrimoni	Valors representatius de deute	
Valor comptable net a 1 de gener de 2015	476	42.536.103	42.536.579
Compres	-	13.831.687	13.831.687
Interessos implícits meritats	-	(130.351)	(130.351)
Vendes i amortitzacions	-	(12.925.682)	(12.925.682)
Reclassificacions i traspessos	-	-	-
Revaloracions contra reserves	22	(514.496)	(514.474)
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-
Beneficis/pèrdues per realització registrats	-	(863.692)	(863.692)
Valor comptable net a 31 de desembre de 2015	498	41.933.569	41.934.067
Compres	652	12.994.601	12.995.253
Interessos implícits meritats	-	(130.240)	(130.240)
Vendes i amortitzacions	(192)	(8.803.649)	(8.803.841)
Reclassificacions i traspessos	-	-	-
Revaloracions contra reserves	23	1.365.032	1.365.055
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-
Imports transferits al compte de pig	-	(334.821)	(334.821)
Valor comptable net a 31 de desembre de 2016	981	47.024.492	47.025.473

Durant l'exercici 2016, el Grup ha registrat un resultat de 334.821 milers d'euros per alienació d'inversions financeres classificades en l'epígraf "Actius financers disponibles per a la venda". Aquest resultat ha estat generat principalment per alienacions d'inversions financeres a fi d'adequar les durades financeres de les inversions a les durades dels compromisos amb els assegurats, així com alienacions per operativa habitual de gestió de la cartera d'actius financers disponibles per a la venda. Com a resultat d'aquestes operatives, el Grup ha registrat uns beneficis per 375.768 milers d'euros i pèrdues per 124.925 milers d'euros, que es troben registrats majoritàriament en l'epígraf "Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions – Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions" i "Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions – Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions" del compte de pèrdues i guanys tècnic de l'assegurança de vida, respectivament.

Dins d'aquestes operacions d'adequació de durades financeres el mes de maig del 2016 destaca l'alienació de strips de deute italià amb venciments compresos entre els anys 2019 i 2041 per un import de 720.100 milers d'euros, que han estat substituïts per un bo també de deute italià el venciment del qual se situa a l'any 2046 per un import de 636.000 milers d'euros. Aquesta operació ha suposat uns beneficis de 83.978 milers d'euros, registrats en l'epígraf "Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions – Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions" del compte de pèrdues i guanys tècnic de l'assegurança de vida.

Durant l'exercici 2015, el Grup va registrar un resultat de 863.692 milers d'euros per alienació d'inversions financeres classificades en l'epígraf "Actius financers disponibles per a la venda". Aquest resultat va ser generat principalment per alienacions d'inversions financeres per tal d'adequar les durades financeres de les

inversions a les durades dels compromisos amb els assegurats, així com alienacions per operativa habitual de gestió de la cartera d'actius financers disponibles per a la venda. Com a resultat d'aquestes operatives, el Grup va registrar uns beneficis per 879.216 milers d'euros i pèrdues per 15.524 milers d'euros, que es van registrar majoritàriament en l'epígraf "Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions – Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions" i "Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions – Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions" del compte de pèrdues i guanys tècnic de l'assegurança de vida de l'exercici 2015, respectivament.

El Grup té contractades a 31 de desembre de 2016 permutes financeres de tipus d'interès formalitzades amb diferents entitats financeres, principalment "CaixaBank", amb l'objectiu d'adequar els fluxos derivats de la cartera d'inversió a les necessitats de liquiditat de les diferents pòlisses afectes, rebent de les diferents contraparts, amb caràcter general, imports fixos i/o determinables. El seu venciment se situa entre l'any 2017 i l'any 2066. Si bé el Grup disposa de la valoració d'aquestes permutes i dels bons als quals van associades, procedeix a la valoració de manera conjunta tal com s'indica en la Nota 3.b.

L'import dels interessos explícits de renda fixa meritats i no cobrats a 31 de desembre de 2016 puja a 832.835 milers d'euros (795.127 milers d'euros al tancament de l'exercici 2015) i es registren en l'epígraf "Altres Actius" del balanç adjunt. La resta de saldo d'aquest epígraf es correspon amb els interessos meritats i no cobrats pels comptes corrents que el Grup manté amb "CaixaBank" i altres entitats, interessos explícits de comptes corrents i renda fixa meritats i no cobrats de Unit Linked, primes meritades i no emeses i comissions anticipades i altres costos d'adquisició.

La major part de les revaloracions reconegudes amb abonament a reserves, netes del corresponent efecte fiscal, s'han originat per instruments financers cotitzats en mercats organitzats o sobre els quals, tot i ser no cotitzats, el Grup disposa d'una valoració de mercat suficientment fiable. Principalment, aquestes revaloracions s'imputen als prenedors d'assegurances de vida. Com a conseqüència d'això, el patrimoni net del Grup, així com els impostos diferits, no es veuen afectats, ja que la contrapartida de les variacions en aquestes plusvàlues netes de minusvàlues són les provisions d'assegurances de vida.

La Societat dominant manté un contracte marc d'operacions financeres formalitzat el 20 de juliol de 2005 amb "CaixaBank". A data 15 de març de 2016, la Societat ha constituït amb la contrapart una estipulació addicional d'aquest contracte, que compromet la Societat dominant a deixar en garantia un import renovable trimestralment. A 31 de desembre de 2016, l'import en concepte de garanties puja a 2.650.000 milers d'euros i es troba constituïda per actius financers de deute públic negociables emesos pel Govern d'Espanya.

Préstecs i partides a cobrar

El detall del moviment d'aquest epígraf es detalla a continuació (en milers d'euros):

	Préstecs no hipotecaris i avançaments sobre pòlisses	Dipòsits en entitats de crèdit	Total
Valor comptable net a 1 de gener de 2015	221.142	55.837	276.979
Compres	716.403	3.336	719.739
Interessos implícits meritats	5.499	(1.843)	3.656
Canvis del mètode de consolidació	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(466.054)	(4.288)	(470.342)
Incorporacions al perímetre	-	-	-
Reclassificacions i traspessos	-	-	-
Revaloracions contra reserves	-	-	-
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-
Valor comptable net a 31 de desembre de 2015	476.990	53.042	530.032
Compres	1.554.568	-	1.554.568
Interessos implícits meritats	(717)	1.737	1.020
Canvis del mètode de consolidació	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(1.556.615)	(17.229)	(1.573.844)
Incorporacions al perímetre	-	-	-
Reclassificacions i traspessos	-	-	-
Revaloracions contra reserves	-	-	-
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-
Valor comptable net a 31 de desembre de 2016	474.226	37.550	511.776

Inversions mantingudes fins a venciment

Durant l'exercici 2016 i 2015, el Grup no ha assignat actius financers a aquesta cartera.

6.a.1) Inversions Financeres en capital i participacions en fons d'inversió

El desglossament dels saldos d'aquest subepígraf a 31 de desembre de 2016 i de 2015 és el següent:

	Milers d'euros			
	Cartera DPV		Cartera CVRPiG	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Accions de societats espanyoles cotitzades	46	-	8.681	4.163
Accions de societats espanyoles no cotitzades	935	498	-	-
Accions de societats estrangeres cotitzades	-	-	169.551	84.883
ETF espanyoles cotitzades			1.057	1.263
ETF estrangeres cotitzades	-	-	187.832	119.700
Fons d'Inversió espanyols	-	-	81.333	81.249
Fons d'Inversió estrangers cotitzats	-	-	1.337.251	410.635
Total	981	498	1.785.705	701.893

A 31 de desembre de 2016, el Grup manté les seves participacions en la societat denominada “Tecnologías de la información y redes para las entidades aseguradoras, S.A.” (346 milers d'euros), en la societat GestiCaixa (346 milers d'euros), en el fons mutual de diverses Entitats de Previsió Social Voluntària (243 milers d'euros) i ha adquirit unes participacions a CaixaBank, S.A. (46 milers d'euros).

Pel que fa a les accions de societats no cotitzades, el seu valor raonable s'ha determinat fent servir tècniques de valoració generalment acceptades en el sector financer.

6.a.2) Valors de renda fixa

El desglossament dels saldos inclosos dins d'aquest subepígraf es detalla a continuació:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
	Cartera DPV ⁽¹⁾	Cartera DPV ⁽¹⁾
Deute Públic i Obligacions i bons de l'Estat	38.101.225	32.845.440
Altres Administracions públiques	1.790.507	3.133.467
Emesos per societats financeres	923.865	847.760
Deute Públic estranger	2.712.926	1.775.823
Emesos per societats financeres estrangeres	1.186.123	1.148.879
Altres valors de renda fixa	2.309.846	2.182.200
Total	47.024.492	41.933.569

(1) Cartera Actius disponibles per a la venda

Els venciments dels títols inclosos en aquest subepígraf, segons la seva cartera d'assignació a 31 de desembre de 2016 i de 2015 i prenent en consideració el seu valor raonable, són els següents:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Any de venciment	Cartera DPV	Cartera DPV
Menys d'1 any	1.949.527	1.817.698
d'1 a 3 anys	2.854.542	2.427.232
de 3 a 5 anys	3.281.150	2.064.738
de 5 a 10 anys	10.894.971	8.272.906
de 10 a 15 anys	8.334.512	9.140.793
de 15 a 20 anys	6.208.678	5.843.818
de 20 a 25 anys	10.468.681	6.806.813
més de 25 anys	3.032.431	4.559.571
Total	47.024.492	41.933.569

6.a.3) Inversions dels prenedors d'assegurança que assumeixen el risc de la inversió

El desglossament per naturalesa de la inversió a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent:

Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió	Milers d'euros			
	31.12.2016		31.12.2015	
	CVRPiG	Altres actius	CVRPiG	Altres actius
Inversions financeres en capital	343.545	-	209.190	-
Participació en fons d'inversió	360.592	-	272.860	-
Valors de renda fixa	1.332.984	-	1.356.211	-
Dipòsits en entitats de crèdit	213.463	-	112.836	-
Derivats	(195)	-	-	-
Garanties	14.880	-	-	-
Efectiu i altres actius equivalents	-	358.263	-	114.020
Préstecs i partides a cobrar	-	197	-	114
Periodificacions	-	10.864	-	9.846
Total	2.265.269	369.324	1.951.097	123.980

Tot seguit es desglossen per any de venciment els valors de renda fixa i altres actius financers:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Any de venciment	CVRPiG	CVRPiG
Menys d'1 any	75.203	179.221
d'1 a 3 anys	685.026	572.206
de 3 a 5 anys	275.129	369.386
de 5 a 10 anys	494.892	343.927
Més de 10 anys	16.002	4.307
Total	1.546.252	1.469.047

La variació experimentada en l'exercici 2016 de les plusvàlues netes de minusvàlues d'aquests actius ha pujat a 44.279 milers d'euros (minusvàlues per un valor de 37.504 milers d'euros en l'exercici 2015), i es presenten dins l'epígraf 'Ingressos i Despeses d'inversions afectes a assegurances en les quals el prenedor assumeix el risc de la inversió' del compte de pèrdues i guanys del segment de Vida.

6.a.4) Préstecs i Altres actius sense publicació de preus

El detall dels saldos que componen aquest subepígraf a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Préstecs no hipotecaris i avançaments sobre pòlisses:		
- Préstecs que no cotitzen	463.016	464.906
- Avançaments sobre pòlisses	11.210	12.084
Préstecs hipotecaris:	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit:	37.550	53.042
Dipòsits constituïts per reassegurança acceptada:	-	-
Total	511.776	530.032

El saldo de l'epígraf “Préstecs i partides a cobrar – Préstecs a entitats del grup i associades” recull principalment els dipòsits i adquisicions amb pacte de recompra la durada dels quals des de la data d'adquisició és superior a 3 mesos.

A 31 de desembre de 2016, la Societat manté 18 dipòsits contractats amb “CaixaBank”, l'import dels quals puja a 368.211 milers d'euros, que presenten una TIR mitjana ponderada del 0,35%, amb venciments compresos entre els anys 2017 i 2019, i 3 dipòsits amb un import total de 90.150 milers d'euros, amb venciment 2019, que presenten una TIR mitjana ponderada del 8,37%.

Addicionalment, aquest epígraf recull 3 adquisicions amb pacte de recompra l'import de les quals és de 4.545 milers d'euros, amb venciment 2017 i amb una TIR mitjana ponderada del 2,42%.

Aquests dipòsits i adquisicions amb pacte de recompra han generat uns ingressos de 7.057 milers d'euros, que figuren comptabilitzats en l'epígraf “Ingressos procedents de les inversions financeres” del compte de pèrdues i guanys tècnic de Vida.

En l'epígraf “Dipòsits en Entitats de Crèdit”, la Societat dominant registra 49 dipòsits contractats amb Santander, BBVA i Royal Bank of Scotland, que pugen en conjunt a 37.550 milers d'euros. Els venciments d'aquests dipòsits oscil·len entre els anys 2017 i 2044 i la seva TIR mitjana ponderada és del 5,55%.

6.B) CRÈDITS

El detall dels crèdits derivats de contractes d'assegurança, reassegurança i coassegurança, juntament amb altres crèdits, a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	PiPC	
	31.12.2016	31.12.2015
Crèdits per operacions d'assegurança directa i coassegurança:		
- Prenedors d'assegurança - rebuts pendents:		
Negoci directe i coassegurança	39.305	41.251
Primes meritades i no emeses	1.661	1.642
(Provisió per a primes pendents de cobrament)	(7.401)	(2.603)
- Mediadors:		
Saldos pendents amb mediadors	12.481	2.399
(Provisió per deteriorament de saldo amb mediadors)	-	-
- Crèdits per operacions de coassegurança:		
Saldos pendents amb coasseguradors	4.299	8.307
(Provisió per deteriorament de saldo amb coassegurança)	-	-
Crèdits per operacions de reassegurança:		
Saldo pendent amb reasseguradors	13.577	5.160
(Provisió per deteriorament de saldo amb reassegurança)	-	-

	Milers d'euros	
	PiPC	
	31.12.2016	31.12.2015
Altres crèdits:		
Resta de crèdits	212.635	235.211
(Provisió per deteriorament d'altres crèdits)	-	-
Total	276.557	291.367

Dins l'epígraf "Altres Crèdits - Resta de Crèdits" del balanç adjunt es registren uns actius pels diversos censos emfitèutics que la Societat dominant té amb la Generalitat de Catalunya, que a 31 de desembre de 2016 i 2015 suposen uns imports de 7.218 i 13.336 milers d'euros, respectivament. Aquests censos han generat uns ingressos per un valor de 800 i 1.247 milers d'euros en els exercicis 2016 i 2015, respectivament. Els venciments dels préstecs oscil·len entre els anys 2017 i 2018 i els tipus d'interès implícits entre el 6,30% i el 8,27%.

Amb data 29 de novembre de 2012, la Societat va signar dues operacions de reassegurança amb Berkshire Hathaway Life Insurance Company of Nebraska (d'ara endavant, la "reasseguradora").

La primera correspon a un contracte de reassegurança tipus proporcional quota-part per a la cessió del 100% de la cartera corresponent als productes Vida Familiar i Seviem en vigor fins al 31 de desembre de 2012. La durada del contracte de reassegurança és indefinida, o si no n'hi ha, fins a l'extinció de la cartera d'aquests contractes d'assegurances, i cobreix el risc de mort. La segona operació correspon a un contracte de reassegurança de rendes vitalícies efectiu des de l'1 d'octubre de

2012, amb l'objectiu de cobrir el risc de longevitat assignat a aquesta cartera. La data de venciment acordada serà el 30 de setembre de 2022 o bé la que coincideixi amb la finalització de les obligacions cobertes.

Com a conseqüència de les esmentades operacions, a 31 de desembre de 2016, la Societat dominant manté uns imports de 10.030 milers d'euros en l'epígraf "Crèdits per operacions de reassegurança" del balanç de situació adjunt, en concepte de cobraments i pagaments pendents amb el reassegurador.

El moviment i detall de les pèrdues de valor registrades en els exercicis 2016 i 2015 presenta el quadre següent; les diferents variacions s'han registrat en els epígrafs 'Primes imputades netes de reassegurança' i 'Despeses d'explotació netes' del compte de pèrdues i guanys aplicable a cada segment.

	Provisió per a primes pendents	Provisió per deteriorament de saldo amb reassegurança	Provisió per deteriorament de saldo amb mediador
Saldos a 31 de desembre de 2014	(3.001)	-	-
Dotacions amb càrrec al compte de pèrdues i guanys	(2.603)	-	-
Aplicacions amb abonament al compte de pèrdues i guanys	3.001	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2015	(2.603)	-	-
Dotacions amb càrrec al compte de pèrdues i guanys	(7.401)	-	-
Aplicacions amb abonament al compte de pèrdues i guanys	2.603	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	(7.401)	-	-

El detall d'altres crèdits del balanç consolidat a 31 de desembre de 2016 i de 2015 és el següent:

Resta de Crèdits:	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Comissions de gestió i altres comissions a cobrar	31.074	43.076
Altres deutors diversos	160.917	155.246
Deutors per valors	20.644	36.888
Total	212.635	235.210

7. NEGOCIS CONJUNTS

Al tancament de l'exercici 2016, el Grup mantenia una participació directa i indirecta del 74,96% en una Unió Temporal d'Empreses (UTE).

Amb data 5 de desembre de 2011, el Grup, a través de la seva Societat dominant VidaCaixa, S.A.U., va constituir una UTE al 50% amb SegurCaixa Adeslas, S.A. d'Assegurances i Reassegurances, a l'empara del que preveu la Llei 18/1982, de 26 de maig, amb la denominació "UTE SEGURCAIXA ADESLAS, S.A. I VIDACAIXA, S.A., Unió Temporal d'Empreses Llei 18/1982, de 26 de maig", l'objecte de la qual és la contractació de pòlisses de vida i accidents dels corporatius, així com el personal al servei de l'Ajuntament de Bilbao.

La durada de l'UTE és de 6 anys, va començar les seves operacions l'1 de gener de 2012 i té el seu domicili fiscal a Barcelona, carrer Juan Gris, número 20-26, Torre Nord del Complex "Torres Cerdà", pis 3r. Els constituents estableixen que les activitats comunes es financin amb càrrec al fons operatiu comú, constituït per ells amb una aportació inicial de 123 milers d'euros, satisfets per totes dues parts a mitges. Així mateix, les empreses membres participen a parts iguals en la distribució de resultats i en els ingressos o despeses de l'UTE, i són responsables de manera solidària i il·limitada davant tercers pels actes i operacions realitzats per l'UTE en benefici comú.

L'actiu del balanç i el compte de pèrdues i guanys de l'UTE presenten a 31 de desembre de 2016 un saldo inferior a mil euros.

8. PARTICIPACIONS EN ENTITATS VALORADES PEL MÈTODE DE PARTICIPACIÓ

El detall de les entitats valorades pel mètode de participació s'adjunta en l'Annex I.

Tot seguit es presenta el moviment produït durant l'exercici 2016 per a aquelles participacions en el capital de societats no cotitzades en les quals el Grup té influència significativa:

Societat	Milers d'euros				
	Saldos 31.12.2015	Entrades i sortides perímetre consolidació	Incrementos per resultat de l'exercici	Altres Variacions per valoració	Saldos 31.12.2016
Grup SegurCaixa Adeslas, S.A. d'Assegurances i Reassegurances	1.026.721	-	41.897	-	1.068.618
Total brut	1.026.721	-	41.897	-	1.068.618
Pèrdues per deteriorament	-	-	-	-	-
Total net	1.026.721	-	41.897	-	1.068.618

9. IMMOBILITZAT MATERIAL I INVERSIONS IMMOBILIÀRIES

9.A) IMMOBILITZAT MATERIAL

El desglossament, d'acord amb la seva naturalesa, de les partides que integren el saldo d'aquests epígraf i subepígraf del balanç consolidat a 31 de desembre de 2016 és el següent (en milers d'euros):

	Immobles d'ús propi	Mobiliari i altres instal·lacions	Equips per al processament de dades	Altres immobilitzats material	Total
Cost a 31 de desembre de 2015	17.839	8.139	1.861	-	27.839
Amortització Acumulada a 1 de gener de 2016	(1.488)	(1.714)	(1.191)	-	(4.393)
Pèrdues per deteriorament	(2.968)	-	-	-	(2.968)
Valor Net Comptable a 1 de gener de 2016	13.383	6.425	670	-	20.478
Inversions o Addicions	-	665	301	-	966
Reclassificacions i traspessos	-	-	-	-	-
Vendes i Retirs	-	(105)	-	-	(105)
Amortització de l'exercici	(272)	(850)	(252)	-	(1.374)
Reclassificacions i traspessos de l'Amortització	-	-	-	-	-
Retirs de l'Amortització	-	5	1	-	6
Pèrdues/Aplicacions per deteriorament	2.521	-	-	-	2.521
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	15.632	6.140	720	-	22.492

Tot seguit es detalla la composició del valor net comptable a 31 de desembre de 2016 en milers d'euros:

	Immobles d'ús propi	Mobiliari i altres instal·lacions	Equips per al processament de dades	Altres immobilitzat material	Total
Cost a 31 de desembre de 2016	17.839	8.699	2.162	-	28.700
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2016	(1.760)	(2.559)	(1.442)	-	(5.761)
Pèrdues per deteriorament	(447)	-	-	-	(447)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	15.632	6.140	720	-	22.492

El moviment i el detall corresponents a l'exercici 2015 són els següents (en milers d'euros):

	Immobles d'ús propi	Mobiliari i altres instal·lacions	Equips per al processament de dades	Altres immobilitzat material	Total
Cost a 31 de desembre de 2014	17.839	5.852	5.654	-	29.345
Amortització Acumulada a 1 de gener de 2015	(1.217)	(1.126)	(4.621)	-	(6.964)
Pèrdues per deteriorament	(2.968)	-	-	-	(2.968)
Valor Net Comptable a 1 de gener de 2015	13.654	4.726	1.033	-	19.413
Inversions o Addicions	-	2.767	153	-	2.919
Reclassificacions i traspessos	-	-	-	-	-
Vendes i Retirs	-	(479)	(3.947)	-	(4.426)
Amortització de l'exercici	(271)	(777)	(501)	-	(1.549)
Reclassificacions i traspessos de l'Amortització	-	-	-	-	-
Retirs de l'Amortització	-	188	3.933	-	4.121
Pèrdues per deteriorament	-	-	-	-	-
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	13.383	6.425	670	-	20.478

	Immobles d'ús propi	Mobiliari i altres instal·lacions	Equips per al processament de dades	Altres immobilitzats material	Total
Cost a 31 de desembre de 2015	17.839	8.139	1.861	-	27.839
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2015	(1.488)	(1.714)	(1.191)	-	(4.393)
Pèrdues per deteriorament	(2.968)	-	-	-	(2.968)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	13.383	6.425	670	-	20.478

A 31 de desembre de 2016 i 2015, el Grup disposa de la plena titularitat sobre els immobles d'ús propi. Així mateix, el Grup no té cap compromís per adquirir nous immobles. Al tancament dels exercicis 2016 i 2015, tots els elements de l'immobilitzat material del Grup estan afectes directament a l'explotació.

Amb data 29 de juny de 2010, la Societat dominant va adquirir un immoble per un import de 17.839 milers d'euros a la Societat Anaemba, S.A., per 32 finques situades al carrer Juan Gris, 2-8 de Barcelona, Edifici "Torre Sud". Aquestes propietats estan subjectes a una hipoteca, subrogada amb Banif, S.A., amb data de venciment 17 de juny de 2019 i amb un capital pendent a 31 de desembre de 2016 de 1.359 milers d'euros (vegeu Nota 13).

El valor de mercat a 31 de desembre de 2016 dels immobles utilitzats pel Grup es resumeix a continuació (en milers d'euros):

	Valor de mercat a 31.12.2016			
	Segment No Vida	Segment Vida	Segment altres activitats	Total
Immobles d'ús propi	-	15.700	-	15.700

Durant l'exercici 2016, el Grup ha registrat una reversió del deteriorament de l'immobilitzat material i les inversions immobiliàries de 2.541 milers d'euros.

9.B) INVERSIONS IMMOBILIÀRIES

El desglossament i moviment d'aquest epígraf del balanç consolidat és el següent (en milers d'euros):

Exercici 2016:

	Inversions immobiliàries ús tercers
Cost a 31 de desembre de 2015	802
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2015	(28)
Pèrdues per deteriorament	(168)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	606
Inversions o Addicions	-
Canvis del mètode de consolidació	-
Reclassificacions i traspessos	-
Vendes i Retirs	-
Amortització de l'exercici	(2)
Canvis del mètode de consolidació	-
Reclassificacions i traspessos de l'Amortització	-

	Inversions immobiliàries ús tercers
Retirs de l'Amortització	-
Reversió pèrdues per deteriorament	20
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	624

Detall del Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	Inversions immobiliàries ús tercers
Cost a 31 de desembre de 2016	802
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2016	(30)
Pèrdues per deteriorament	(148)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	624

Exercici 2015:

	Inversions immobiliàries ús tercers
Cost a 31 de desembre de 2014	802
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2014	(26)
Pèrdues per deteriorament	(168)
Valor Net Comptable a a 31 de desembre de 2014	608
Inversions o Addicions	-
Canvis del mètode de consolidació	-
Reclassificacions i traspessos	-
Vendes i Retirs	-
Amortització de l'exercici	(2)
Canvis del mètode de consolidació	-
Reclassificacions i traspessos de l'Amortització	-
Retirs de l'Amortització	-
Reclassificació pèrdues per deteriorament	-
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	606

	Inversions immobiliàries ús tercers
Cost a 31 de desembre de 2015	802
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2015	(28)
Pèrdues per deteriorament	(168)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	606

El Grup disposa de la plena titularitat sobre aquests i no té compromisos addicionals per a l'adquisició de nous actius materials.

Al tancament dels exercicis 2016 i 2015 no hi havia cap tipus de restriccions per a la realització de noves inversions immobiliàries ni per al cobrament dels ingressos derivats d'aquestes, ni tampoc en relació amb els recursos obtinguts d'una possible alienació.

El valor de mercat a 31 de desembre de 2016 de les inversions immobiliàries es resumeix a continuació (en milers d'euros):

	Valor de mercat a 31.12.2016			
	Segment No Vida	Segment Vida	Segment Altres activitats	Total
Inversions immobiliàries ús tercers	-	2.329	-	2.329

Al tancament de l'exercici no evidenciava cap sanejament addicional que posés en evidència el valor de mercat de les inversions immobiliàries.

10. IMMOBILITZAT INTANGIBLE

El moviment que s'ha produït en aquest epígraf durant els exercicis 2016 i 2015 s'adjunta en els Annexos II i III, respectivament.

El desglossament dels Fons de Comerç i Actius intangibles, en funció de les societats que l'originen i la seva naturalesa, és el següent:

Fons de Comerç	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
la Caixa Gestió de Pensions, E.G.F.P., S.A.U.	3.407	3.407
Valor participació de Fortis	330.930	330.930
Entitats Asseguradores de Banca Cívica	249.240	249.240
	583.577	583.577

A 31 de desembre de 2016 i 2015, el fons de comerç del Grup puja a 583.577 milers d'euros i ha estat generat per les operacions següents:

- Fusió per absorció de “la Caixa Gestió de Pensions, E.G.F.P., S.A.U.” (anteriorment denominada Morgan Stanley Gestión Pensiones, E.G.F.P., S.A.U.), duta a terme per VidaCaixa, S.A.U. durant l'exercici 2008. El registre dels actius i passius precedents de l'esmentada fusió van posar de manifest un fons de comerç de 3.407 milers d'euros.

- Fusió per absorció de VidaCaixa Grup durant l'exercici 2013. El registre dels actius i passius procedents de l'esmentada fusió van posar de manifest un fons de comerç de 330.930 milers d'euros associat a la participació a VidaCaixa, S.A.U. Aquest fons de comerç va tenir el seu origen en l'exercici 2008 quan CaixaBank (anteriorment Criteria CaixaCorp, S.A.) va adquirir a Fortis la participació que aquesta posseïa a VidaCaixa, S.A.U.
- Adquisició i posterior fusió durant l'exercici 2013 de les societats Banca Cívica Vida y Pensiones, CajaSol Vida y Pensiones i CajaCanarias Vida y Pensiones, que va generar un fons de comerç de 245.611 milers d'euros. D'acord amb la normativa, el Grup va disposar d'un període de 12 mesos a partir de la data d'adquisició de les esmentades Societats per ajustar el valor raonable de la combinació de negocis. Durant l'exercici 2014, el Grup va reajustar el valor del fons de comerç, que va quedar registrat a 31 de desembre de 2014 per un import de 249.240 milers d'euros.

El fons de comerç sorgit en aquestes operacions s'ha adscrit a la unitat generadora d'efectiu (d'ara endavant, UGE) del Negoci Assegurador de Vida i Pensions de la Societat dominant i reflecteix la forma en què la Direcció monitora en una sola UGE el negoci de l'entitat.

Amb una periodicitat mínima anual, la Societat dominant realitza un test de deteriorament de l'UGE en el seu conjunt. La valoració de l'UGE efectuada per la Societat dominant està basada en el model DDM (Dividend Discount Model) considerant el capital regulatori mínim. Aquest model, àmpliament acceptat per la comunitat econòmica, es basa en la projecció de dividends esperats per la Societat dominant per als propers exercicis. Per això s'han dut a terme projeccions a 5 anys, basades en els plans operatius de la Societat dominant, i pel que fa al negoci d'estalvi s'han tingut en compte els fluxos fins a venciment. Per determinar el valor residual a partir de les projeccions s'ha pres una taxa de creixement del 2%, basada en estimacions de les variables macroeconòmiques més rellevants aplicades a l'activitat de la Societat dominant. Així mateix, es preveu una taxa de descompte aplicada en les projeccions del 9,07%, calculada sobre el tipus d'interès del bo sobirà alemany a 10 anys, més una prima de risc del país associat. Les taxes de caiguda de la cartera projectada es basen en estudis interns de l'experiència real de la Societat dominant.

De manera complementària a l'escenari central, s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis del model i s'ha dut a terme una anàlisi de sensibilitat sobre les variables més significatives (incrementant i decremantant la taxa de creixement i la taxa de descompte en 100 punts bàsics). A 31 de desembre de 2016, cap canvi raonablement possible en les hipòtesis clau de la projecció d'ingressos i despeses suposaria que l'import en llibres excedís el seu valor raonable.

El detall de l'Altres immobilitzat intangible per origen és el següent:

Actius Intangibles	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Aplicacions informàtiques i altres actius intangibles	20.382	19.005
la Caixa Gestió de Pensions, E.G.F.P., S.A.U.	2.028	2.565
Valor participació de Fortis	18.190	36.380
Banca Cívica Vida y Pensiones	42.698	50.124
CajaSol Vida y Pensiones	8.694	10.085
CajaCanarias Vida y Pensiones	5.356	6.213
Caja Guadalajara	633	723
Fons Banc València	1.171	1.335
Barclays Vida y Pensiones – Fons de Pensions	7.655	-
Barclays Vida y Pensiones – Cartera de Risc	12.600	-
Despeses d'adquisició	58.584	67.909
	177.991	194.339

Els actius intangibles registrats com a conseqüència de combinacions de negocis corresponen, bàsicament, a:

- Actius intangibles associats a l'adquisició durant l'exercici 2013 de Banca Cívica Vida y Pensiones, CajaSol Vida y Pensiones i CajaCanarias Vida y Pensiones per un import inicial de 72.401, 14.876 i 9.424 milers d'euros, respectivament, i calculats sobre la base de la millor estimació dels fluxos de caixa esperats, assumint una taxa de creixement constant del 2% i descomptat a una taxa del 8,62%, calculada sobre el tipus d'interès del bo espanyol a 10 anys, més una prima de risc associada al negoci assegurador. D'acord amb la norma NIIF 3, la Societat dominant va disposar d'un període de 12 mesos a partir de la data d'adquisició de les esmentades societats per ajustar el valor raonable de la combinació de negocis. Durant l'exercici 2014, la Societat dominant va reajustar el valor inicial dels actius intangibles i el va fixar en 72.401, 13.911 i 8.570 milers d'euros, respectivament. El seu valor net comptable a 31 de desembre de 2016 puja a 42.698, 8.694 i 5.356 milers d'euros, respectivament. En la valoració anual d'aquests intangibles, la Societat dominant ha projectat els seus fluxos de caixa esperats fins a venciment. De manera complementària a les hipòtesis utilitzades en el model de valoració, la Societat dominant ha efectuat una anàlisi de sensibilitat sobre les variables més significatives, sense que se n'hagin derivat desviacions significatives que posin de manifest la necessitat de realitzar dotacions en l'exercici. L'amortització associada a aquests intangibles durant l'exercici 2016 puja a 9.674 milers d'euros a 31 de desembre de 2016. La vida útil residual dels esmentats intangibles és de 6 anys.

- Actius intangibles associats a la fusió per absorció durant el 2013 de VidaCaixa Grup, els actius i passius de la qual procedents de l'esmentada fusió es van registrar reflectint els valors en llibres consolidats del Grup "la Caixa", posant de manifest un actiu intangible net inicial de 90.951 milers d'euros, associat al valor comptable consolidat de la participació de VidaCaixa, S.A.U. que VidaCaixa Grup posseïa. L'amortització de l'actiu intangible durant l'exercici 2016 puja a 18.190 milers d'euros, registrats en l'epígraf "Altres Despeses" del Compte No Tècnic. La vida útil de l'esmentat intangible és de 10 anys. A la data de l'esmentada fusió per absorció, la vida útil pendent era de 5 anys. La vida útil residual de l'esmentat intangible a 31 de desembre de 2016 és d'1 any.
- Actiu intangible associat a la fusió per absorció de "la Caixa Gestió de Patrimonis, E.G.F.P., S.A.U." (anteriorment denominada Morgan Stanley Gestión Pensiones, E.G.F.P., S.A.U.), duta a terme per VidaCaixa, S.A.U. durant l'exercici 2008. Derivat d'això es va identificar un actiu intangible per un valor de 6.953 milers d'euros. L'amortització de l'actiu durant l'exercici 2016 ha pujat a 579 milers d'euros, registrats en l'epígraf "Altres Despeses" del Compte No Tècnic. La vida útil de l'esmentat intangible és de 12 anys i la vida residual a 31 de desembre de 2016 és de 3,5 anys.
- Amb data 29 de gener de 2014, la Societat dominant va registrar la cessió parcial de cartera a través de la qual l'entitat Caja de Seguros Reunidos Compañía de Seguros y Reaseguros, S.A. (CASER) va cedir a VidaCaixa, S.A.U. (com a successora universal de CajaSol Vida y Pensiones de Seguros y Reaseguros, S.A.) la totalitat de les assegurances de vida risc existents a la

- data de cessió de cartera, a excepció de les assegurances col·lectives que instrumenten compromisos per pensions, subscrites per la cedent amb la mediació de l'operador de bancassegurances de Caja Guadalajara. Fruit d'això, la Societat dominant va registrar com a immobilitzat intangible l'import procedent d'aquest acord per 894 milers d'euros. L'amortització de l'actiu durant l'exercici 2016 ha pujat a 90 milers d'euros. La vida útil de l'esmentat intangible és de 10 anys i la vida residual a 31 de desembre de 2016 és de 7 anys.
- El febrer del 2014, VidaCaixa, S.A.U. va procedir a integrar els plans de pensions recollits en l'“Acord de mobilització de Plans de pensions entre Bankia Mediación, Operador de Bancaseguros Vinculado, S.A.U.; CaixaBank, S.A.; VidaCaixa, S.A.U. d'Assegurances i Reassegurances, i Aseguradora Valenciana de Seguros y Reaseguros, S.A.”. Fruit d'això, la Societat dominant va registrar com a immobilitzat intangible l'import d'aquest acord per 1.635 milers d'euros. L'amortització de l'actiu durant l'exercici 2016 ha pujat a 163 milers d'euros. La vida útil de l'esmentat intangible és de 10 anys i la vida residual a 31 de desembre de 2016 és de 7 anys.
  - Amb data 10 de juny de 2016, VidaCaixa ha procedit a integrar els plans de pensions de Barclays Vida y Pensiones, S.A.U. fruit de l'acord signat entre totes dues societats durant l'exercici 2015. Com a conseqüència d'això, la Societat dominant ha registrat com a immobilitzat intangible l'import d'aquest acord per 8.111 milers d'euros. L'amortització de l'actiu durant l'exercici 2016 ha pujat a 455 milers d'euros. La vida útil de l'esmentat intangible és de 10 anys i la vida residual a 31 de desembre de 2016 és de 9,5 anys.
- Amb data 31 d'octubre de 2016, la Societat dominant ha registrat la part de la cessió de cartera de Barclays Vida y Pensiones Compañía de Seguros, S.A.U. relacionada amb els seus productes de risc d'acord amb l'Acord Marc signat entre les dues societats durant l'exercici 2015. Fruit d'això, la Societat dominant va registrar com a immobilitzat intangible 13.011 milers d'euros. Posteriorment, amb data 30 de desembre de 2016 s'ha procedit a la cessió a CNP Partners de Seguros y Reaseguros, S.A. d'una part de la cartera adquirida a 31 d'octubre del 2016. Concretament, s'ha procedit a la cessió de la cartera de “Barclaycard” i a la cessió de la cartera de “Caja Rural” per un import total de 194 milers d'euros. Atesa la proximitat en dates de les dues operacions s'ha descomptat de l'intangible inicialment estimat l'import cobrat de la cessió de cartera a CNP, i VidaCaixa no s'ha registrat cap benefici ni pèrdua per l'esmentada operació. Per tant, l'import brut finalment activat per la part de risc de la cessió de cartera de Barclays Vida y Pensiones Compañía de Seguros, S.A.U. va pujar a 12.817 milers d'euros. L'amortització de l'actiu durant l'exercici 2016 ha pujat a 218 milers d'euros. La vida útil de l'esmentat intangible és de 10 anys.

En concepte de concessió administrativa, procedent de l'operació de compra de l'Edifici Torre Sud, situat al carrer Juan Gris, 2-8 de Barcelona, es van recollir 1.221 milers d'euros, activats durant l'exercici 2010. La Societat dominant amortitza aquest actiu en el període de 50 anys des de l'inici de la concessió. En l'exercici 2012, la Societat dominant va registrar un deteriorament per un import de 89 milers d'euros. En l'exercici 2014 es va registrar un deteriorament de 113 milers d'euros. Durant l'exercici 2016 s'ha revertit part del deteriorament, el qual ha quedat fixat en 135 milers d'euros.

Dins de les despeses d'adquisició, s'hi inclouen els premis en metàl·lic que abona directament la Societat dominant, els dipòsits a termini fix pagats per "CaixaBank" i els regals en espècie assumits per PromoCaixa associats a certes noves modalitats de plans de pensions i a productes d'assegurança. El Grup activa l'import d'aquests premis i els amortitza en un termini màxim de 5 anys, tenint en compte les mobilitzacions i les caigudes de cartera.

Així mateix, es recullen en aquest epígraf les aplicacions informàtiques, on la Societat dominant registra en aquest compte els costos incorreguts en l'adquisició i el desenvolupament de programes d'ordinador, sempre que se n'hagi previst l'ús en diversos exercicis. Els costos de manteniment de les aplicacions informàtiques es registren en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren.

Adicionalment, s'ha procedit a donar de baixa aplicacions informàtiques per un import de 3.547 milers d'euros, el qual s'ha registrat en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2016.

Al tancament dels exercicis 2016 i 2015, el Grup tenia elements de l'immobilitzat intangible totalment amortitzats que continuaven en ús, d'acord amb el detall següent (en milers d'euros):

Descripció	Valor Comptable 2016 (Brut)	Valor Comptable 2015 (Brut)
Aplicacions informàtiques	3.009	17.521
Total	3.009	17.521

11. ARRENDAMENTS

11.1 EL GRUP ACTUA COM A ARRENDADOR

Al tancament dels exercicis 2016 i 2015, el principal contracte d'arrendament operatiu que el Grup tenia contractat en la seva posició d'arrendador és el següent:

- Arrendament de diverses places de pàrquing situades a les plantes subterrànies de l'Edifici Torre Sud, ubicat al carrer Juan Gris, 2-8 de Barcelona. Els imports per rendes cobrats durant els exercicis 2016 i 2015 van pujar a 19 milers d'euros i 23 milers d'euros, respectivament.

11.2 EL GRUP ACTUA COM A ARRENDATARI

Al tancament dels exercicis 2016 i 2015, el principal contracte d'arrendament operatiu que la Societat dominant tenia contractat en la seva posició d'arrendatari és el següent:

- Arrendament de la 3a planta de l'oficina situada al carrer Recoletos, 37-41 de Madrid. Els imports per rendes pagats durant els exercicis 2016 i 2015 van pujar a 499 milers d'euros i 520 milers d'euros, respectivament.

A 31 de desembre de 2016, el Grup tenia contractades amb els arrendadors les següents quotes d'arrendament mínimes, d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte la repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment (en milers d'euros):

Arrendaments Operatius Quotes mínimes	Milers d'euros	
	2016	2015
Menys d'1 any	351	351
Entre 1 i 5 anys	467	818
Més de 5 anys	-	-
Total	818	1.169

L'import de les quotes d'arrendament i sotsarrendament operatius reconeguts respectivament com a despesa i ingrés durant els exercicis 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	2016	2015
Pagaments per arrendament	499	520
(Quotes de sotsarrendament)	-	-
Total	499	520

12. SITUACIÓ FISCAL

L'impost sobre beneficis es calcula a partir del resultat econòmic o comptable, obtingut per l'aplicació de principis de comptabilitat generalment acceptats, el qual no necessàriament ha de coincidir amb el resultat fiscal, entès aquest com la base imposable de l'impost.

A) RÈGIM DE CONSOLIDACIÓ FISCAL

Les Societats del Grup i les seves societats dependents es troben en règim de consolidació fiscal dins del Grup fiscal de CaixaBank, per la qual cosa els saldos a liquidar per aquests conceptes es troben registrats a Deutes amb Empreses del Grup de l'epígraf "Dèbits i partides a pagar" del balanç adjunt.

Des de l'1 de gener de 2008 fins a l'exercici 2012, prèvia autorització de l'Agència Tributària, les societats consolidades tributen per l'Impost de Societats en el Règim de Consolidació Fiscal conjuntament amb "la Caixa" i amb la resta de societats que, d'acord amb les normes vigents en cada exercici, integren el seu grup de consolidació fiscal. A partir de l'exercici 2013, la Societat dominant del grup fiscal ha passat a ser CaixaBank, S.A. Els beneficis determinats d'acord amb la legislació fiscal per a aquest grup consolidat fiscal es troben subjectes a un tipus de gravamen del 30% sobre la base imposable en l'exercici 2016 (vegeu Nota 3.g).

B) ACTIUS I PASSIUS PER IMPOST CORRENT

Els actius i passius per impost corrent consisteixen en els crèdits i deutes fiscals que s'esperen compensar en el moment de la liquidació de l'impost de societats amb la Hisenda Pública. Atès que el Grup tributa sota règim de consolidació fiscal, a 31 de desembre de 2016 i 2015 no presenta actius i passius per impost corrent.

C) ACTIUS I PASSIUS PER IMPOST DIFERIT

El Grup disposa, a 31 de desembre de 2016, d'actius i passius per impost diferit per un import de 280.417 i 318.335 milers d'euros respectivament, 300.150 i 335.999 milers d'euros a 31 de desembre de 2015, registrats sota els subepígrafs 'Actius per impost diferit' i 'Passius per impost diferit'.

Els impostos diferits que són abonats o carregats directament en l'estat d'ingressos i despeses reconeguts (bàsicament, els ajustaments de valoració derivats dels instruments financers classificats en la cartera 'disponible per a la venda' i les diferències de canvi) han estat registrats a través d'aquest estat, sense tenir efecte en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2016.

D) IMPOSTOS REPERCUTITS EN EL PATRIMONI NET I IMPOSTOS DIFERITS

El detall dels impostos és el següent:

Actius per impost diferit	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Vendes per renda variable	-	-
Deduccions pendents d'aplicar	222.473	237.314
Minusvàlues d'actius financers disponibles per a la venda	-	-
Homogeneïtzacions provisions tècniques	19.825	17.757
Altres	38.119	45.079
Total	280.417	300.150

Els actius per impost diferit han estat registrats en el balanç perquè els Administradors de la Societat dominant consideren que, d'acord amb la millor estimació sobre els resultats futurs d'aquesta, incloent-hi determinades actuacions de planificació fiscal, és probable que aquests actius siguin recuperats.

Passius per impost diferit	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Passiu amortització actiu intangible	20.867	28.948
Homogeneïtzacions provisions tècniques	277.678	277.678
Vendes valors de renda variable	-	-
Plusvàlues d'actius financers disponibles per a la venda	2.053	68
Altres	17.737	29.305
Total	318.335	335.999

L'impost diferit associat a homogeneïtzacions de provisions tècniques es troba vinculat en l'exercici 2016 als ajustaments d'homogeneïtzació valorativa sorgida del resultat del Test de Suficiència de Passius en les provisions Tècniques.

E) CONCILIACIÓ DELS RESULTATS COMPTABLE I DESPESA PER IMPOST SOBRE SOCIETATS

El detall de la despesa per Impost de societats reflectit en el compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt dels exercicis 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	2016	2015
	Grup Fiscal CaixaBank	Grup Fiscal "CaixaBank"
Base imposable prèvia en base local abans d'impostos	746.671	415.992
Ajustaments de consolidació i aplicació NIIF	(202.487)	(2.323)
Impacte diferències permanents	(41.007)	(74.167)
Base Imposable del Grup	503.177	339.502
Quota íntegra (30%)	150.953	101.850
Deduccions	(422)	(106)
Altres	541	(844)
Quota líquida	151.072	100.900
Reversió impost diferit	-	-
Total despesa per impost reconegut en el compte de pèrdues i guanys consolidats	151.072	100.900

F) EXERCICIS SUBJECTES A INSPECCIÓ FISCAL

Tal com estableix la legislació vigent, les liquidacions tributàries no es poden considerar fermes fins que les declaracions presentades hagin estat inspeccionades per les autoritats fiscals o hagi transcorregut el termini de prescripció de quatre anys. Per tant, el Grup té oberts a inspecció els últims quatre exercicis per a tots els impostos que li són aplicables.

Amb data 7 de juliol de 2015 es va notificar a la Societat dominant l'inici d'inspecció tributària sobre els fets i conceptes següents:

Concepte	Períodes
Impost sobre societats	01/2010 a 12/2012
Impost sobre el valor afegit	07/2011 a 12/2012
Retenció / Ingressos a compte Rendiments Treball / Professional	07/2011 a 12/2012
Retencions a compte imposició no residents	07/2011 a 12/2012
Retenció / Ingressos a compte capital mobiliari	01/2010 a 12/2012

Amb data 13 de juliol de 2016 es va procedir a la signatura de la diligència de consolidació en el cas de l'impost sobre societats i a la signatura de les actes de conformitat per a la resta d'impostos. A la data d'elaboració d'aquests comptes anuals ja es troben liquidats els imports derivats de les esmentades actes, que pujaven a 123 milers d'euros.

Amb data 16 de maig de 2011, atès que el Grup forma part del grup de consolidació fiscal, en l'Impost sobre Societats, l'entitat dominant del qual és CaixaBank, S.A. (fins a l'exercici 2012 era Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"), es va iniciar una actuació de comprovació, dins de les actuacions desenvolupades

per la Inspecció d'Hisenda amb relació al grup fiscal “la Caixa”, per verificar el compliment d'obligacions i deures tributaris de VidaCaixa, S.A.U. dels exercicis 2008 a 2009. Es van revisar les liquidacions corresponents a l'Impost sobre Societats, i les actuacions es van finalitzar amb una Diligència que es va incorporar a les actes del Grup subscrietes en disconformitat i pendents de resolució per part del Tribunal Econòmic Administratiu Central amb un impacte no significatiu.

Els Administradors de la Societat dominant consideren que s'han practicat adequadament les liquidacions dels impostos corresponents, per la qual cosa, fins i tot en el cas que sorgissin discrepàncies en la interpretació normativa vigent pel tractament fiscal atorgat a les operacions, els eventuais passius resultants, en cas de materialitzar-se, no afectarien de manera significativa els comptes anuals adjunts.

13. DÈBITS I PARTIDES A PAGAR

El desglossament, d'acord amb la seva naturalesa, de les partides que integren els passius financers del balanç de situació consolidat a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent (en milers d'euros):

Dèbits i partides a pagar	Cartera Dèbits i partides a pagar	
	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Passius subordinats	-	-
Dipòsits rebuts per reassegurança cedida	1.140	1.110
Deutes per operacions d'assegurança i coassegurança	74.218	50.937
Deutes per operacions de reassegurança	6.375	24.564
Deutes amb entitats de crèdit (Nota 9.a)	1.359	1.896
Deutes per operacions de cessió temporal d'actius	201.756	11.452.808
Altres deutes	425.887	362.068
Total	710.735	11.893.383

A) DEUTES

El detall dels deutes derivats de contractes d'assegurança, reassegurança i coassegurança, juntament amb altres deutes, a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Deutes per operacions d'assegurança directa i coassegurança:		
- Amb assegurats	28.701	21.862
- Amb coasseguradors	1.384	1.887
- Amb mediadors	40.441	24.060
- Preparatòries de contractes d'assegurança	536	534
- Deutes condicionats	3.156	2.594
TOTAL	74.218	50.937
Deutes per operacions de reassegurança	6.375	24.564
Altres Deutes	425.887	362.068

A 31 de desembre de 2015, la major part del saldo de “Deutes per operacions de reassegurança” correspon al saldo pendent de pagament de Berkshire Hathaway Life Insurance Company of Nebraska com a conseqüència dels contractes de reassegurança descrits en la Nota 6.b).

Dins del subepígraf ‘Altres Deutes’ queden incloses les partides següents a 31 de desembre de 2016 i de 2015:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Deutes amb empreses vinculades		
<i>Amb 'la Caixa' per IS</i>	162.944	110.919
<i>Resta deutes empreses del Grup</i>	27.849	198.934
Deutes amb Administracions Públiques	19.332	17.377
Creditors diversos	215.762	34.838
Total	425.887	362.068

A 31 de desembre de 2015, l'import registrat en l'epígraf “Resta deutes empreses del grup” incloïa 196.000 milers d'euros corresponents al dividend a compte pendent de pagament aprovat pel Consell d'Administració de la Societat dominant celebrat amb data 17 de desembre de 2015.

Informació sobre els ajornaments de pagament efectuats a proveïdors

Tot seguit es detalla la informació requerida per la Disposició addicional tercera de la Llei 15/2010, de 5 de juliol (modificada a través de la Disposició final segona de la Llei 31/2014, de 3 de desembre), preparada d'acord amb la Resolució de l'ICAC de 29 de gener de 2016, sobre la informació a incorporar en la memòria dels comptes anuals en relació amb el període mitjà de pagament a proveïdors en operacions comercials.

	2016		2015
	Dies		Dies
Període mitjà de pagament a proveïdors	5,35		4,24
Ràtio d'operacions pagades	5,35		4,24
Ràtio d'operacions pendents de pagament	-		-
	Milers d'euros		Milers d'euros
Total pagaments efectuats	358.629		299.014
Total pagaments pendents	-		-

D'acord amb la Resolució de l'ICAC, per calcular el període mitjà de pagament a proveïdors s'han tingut en compte les operacions comercials corresponents al lliurament de béns o prestacions de serveis meritades des de la data d'entrada en vigor de la Llei 31/2014, de 3 de desembre.

Es consideren proveïdors, als exclusius efectes de donar la informació prevista en aquesta Resolució, els creditors comercials per deutes amb subministradors de béns o serveis, inclosos en les partides “Altres Deutes – Resta d'altres deutes” del passiu corrent del balanç.

S'entén per “Període mitjà de pagament a proveïdors” el termini que transcorre des del lliurament dels béns o la prestació dels serveis a càrrec del proveïdor i el pagament material de l'operació.

El termini màxim legal de pagament aplicable al Grup en l'exercici 2016 segons la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, és de 30 dies.

B) DEUTES AMB ENTITATS DE CRÈDIT: DEUTES PER OPERACIONS DE CESSIÓ TEMPORAL D'ACTIUS

Fins al primer trimestre del 2016, el Grup ha dut a terme operacions d'adquisició i cessió d'actius financers amb pacte de recompra. A 31 de desembre de 2015, el Grup mantenia cèdits actius financers (valors representatius de deute que es mantenen

classificats en la cartera de disponible per a la venda) amb un valor en llibres d'11.452.808 milers d'euros. Així mateix, disposava d'uns deutes per operacions de cessió temporal d'actius per la major part d'aquest import, els quals estaven valorats pel valor nominal del deute pactat, atès que el venciment d'aquest últim era a curt termini.

El pacte de recompra estipulat pel Grup en totes les seves transaccions és de tipus no opcional, la qual cosa determina la mateixa venda dels drets associats als títols cedits fins a la data d'amortització a un preu establert en el moment de la contractació. La Societat dominant va convenir amb el comprador simultàniament la recompra dels drets dels mateixos actius financers i pel mateix valor nominal, en una data intermèdia entre la de venda i la d'amortització més propera, a un preu també estipulat en el moment de la contractació.

Durant els exercicis 2016 i 2015, els actius a curt i llarg termini que han estat contrapartida de les cessions realitzades han generat uns ingressos financers per un import de 2.052 i 25.357 milers d'euros, respectivament. Les despeses associades a aquestes cessions han suposat 905 i 19.683 milers d'euros.

Els dipòsits i repos per les cessions que es mantenien vives a 31 de desembre de 2015 pujaven a 11.200.083 milers d'euros i es presentaven en l'epígraf “Efectiu i altres actius líquids equivalents”.

Durant el primer trimestre del 2016, la Societat dominant ha substituït l'operativa de cessió d'actius financers amb pacte de recompra mantingudes amb l'accionista únic,

per un contracte de préstec de valors amb la mateixa contrapart. Aquest contracte consisteix en la prestació de valors per part de la Societat dominant (prestador) a CaixaBank (prestatar) a canvi d'una comissió. L'import meritat per aquest concepte ha estat de 4.240 milers d'euros durant l'exercici 2016.

El préstec de valors s'ha formalitzat a través d'un contracte emparat pel Contracte Marc Europeu. En aquest contracte queden definides les garanties reals per part del prestatar a favor del prestador, que consisteixen en titulacions descomptables al

Banc Central Europeu. A 31 de desembre de 2016, les garanties reals mantingudes per l'esmentat contracte pugen a 12.283.200 milers d'euros.

A 31 de desembre de 2015, l'operativa anterior (cessió d'actius) suposava uns volums d'actius que pujaven a 11.251.052 milers d'euros, registrats en l'epígraf "Dèbits i partides a pagar-Deutes per operacions de cessió temporal d'actius" del passiu del balanç consolidat, i d'11.200.083 milers d'euros, registrats en l'epígraf del balanç "Efectiu i altres actius líquids equivalents" de l'actiu del balanç consolidat.

14. SALDOS EN MONEDA ESTRANGERA

El detall dels saldos i transaccions en moneda estrangera més significatius, valorats al tipus de canvi de tancament i tipus de canvi mitjà, tenint en compte la diferent naturalesa de les partides que els integren i expressant el seu contravalor en milers d'euros, són els següents:

Saldos mantinguts en:	Contravalor en milers d'euros			
	31.12.2016			
	Efectiu i equivalents d'efectiu	Altres actius financers amb canvis a PiG - Unit Link	Altres actius financers amb canvis a PiG - PVI Inv. Flex.	Actius Financers Disponibles per a la Venda (*)
Dòlars USA	929	102.925	11.427	85.714
Lliures esterlines	6	104	-	22.565
Francs suïssos	-	2.916	-	-
Corona noruega	-	649	-	-
Iens japonesos	-	15.722	4.699	837
Total	935	122.316	16.126	109.116

(*) Es tracta de posicions en divisa passives associades als fluxos d'operacions de permutes financeres.

Saldos mantinguts en:	Contravalor en milers d'euros			
	31.12.2015			
	Efectiu i equivalents d'efectiu	Altres actius financers amb canvis a PiG - Unit Link	Altres actius financers amb canvis a PiG - PVI Inv. Flex.	Actius Financers Disponibles per a la Venda (*)
Dòlars USA	50.477	89.663	114.611	97.513
Lliures esterlines	331	28.240	-	3.646
Francs suïssos	264	18.640	-	-
Iens japonesos	2.246	5.689	18.803	750
Total	53.318	142.232	133.414	101.909

(*) Es tracta de posicions en divisa passives associades als fluxos d'operacions de permutes financeres.

Els tipus de canvi utilitzats en la conversió a euros dels saldos mantinguts en monedes estrangeres es corresponen amb els publicats pel Banc Central Europeu a la data de tancament.

15. PROVISIONS TÈCNIQUES

El detall de les provisions constituïdes a 31 de desembre de 2016 i el seu moviment respecte a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2015 es mostren a continuació, juntament amb la participació de la reassegurança en aquestes provisions:

Provisió	Milers d'euros				
	Saldos a 31 de desembre de 2015	Integració (*)	Dotacions amb càrrec a resultats	Aplicacions amb abonament a resultats	Saldos a 31 de desembre de 2016
Provisions tècniques:					
Primes no consumides i riscos en curs	2.962	1.002	4.280	(3.964)	4.280
Assegurances de vida:					
- Relatives a l'assegurança de vida (**)	41.976.696	63.366	48.103.101	(42.040.062)	48.103.101
- Relatives a l'assegurança de vida quan el risc l'assumeixen els prenedors	2.075.392	-	2.607.807	(2.075.392)	2.607.807
Prestacions	465.733	13.118	526.512	(478.851)	526.512
Participació en beneficis i extorns	65.471	-	45.710	(65.471)	45.710
Total	44.586.254	77.486	51.287.410	(44.663.740)	51.287.410

Provisió	Milers d'euros				
	Saldos a 31 de desembre de 2015	Integració (*)	Dotacions amb càrrec a resultats	Aplicacions amb abonament a resultats	Saldos a 31 de desembre de 2016
Participació de la reassegurança en les provisions tècniques (cedit):					
Provisions per a primes no consumides	(1.824)	-	(2.585)	1.824	(2.585)
Provisió per a assegurances de vida	(381.274)	-	(319.767)	381.274	(319.767)
Provisió per a prestacions	(8.128)	-	(14.371)	8.128	(14.371)
Altres provisions tècniques	-	-	-	-	-
Total	(391.226)	-	(336.723)	391.226	(336.723)

(*) Saldos procedents de la integració de Barclays Vida y Pensiones – Cartera de risc (vegeu Nota 10).

(**) A 31 de desembre de 2016, inclou 254.561 milers d'euros corresponents a provisions per a primes no consumides per als productes amb cobertura inferior a l'any.

El moviment d'aquestes provisions durant l'exercici 2015 va ser el següent:

Provisió	Milers d'euros			
	Saldos a 31 de desembre de 2014	Dotacions amb càrrec a resultats	Aplicacions amb abonament a resultats	Saldos a 31 de desembre de 2015
Provisions tècniques:				
Primes no consumides i riscos en curs	2.127	2.962	(2.127)	2.962
Assegurances de vida:				
- Relatives a l'assegurança de vida (*)	41.646.756	41.976.696	(41.646.756)	41.976.696
- Relatives a l'assegurança de vida quan el risc l'assumeixen els prenedors	1.442.438	2.075.392	(1.442.438)	2.075.392
Prestacions	536.528	465.733	(536.528)	465.733
Participació en beneficis i extorns	57.686	65.471	(57.686)	65.471
Total	43.685.535	44.586.254	(43.685.535)	44.586.254
Participació de la reassegurança en les provisions tècniques (cedit):				
Provisions per a primes no consumides	(711)	(1.824)	711	(1.824)
Provisió per a assegurances de vida	(444.947)	(381.274)	444.947	(381.274)

Provisió	Milers d'euros			
	Saldos a 31 de desembre de 2014	Dotacions amb càrrec a resultats	Aplicacions amb abonament a resultats	Saldos a 31 de desembre de 2015
Provisió per a prestacions	(6.010)	(8.128)	6.010	(8.128)
Altres provisions tècniques	-	-	-	-
Total	(451.668)	(391.226)	451.668	(391.226)

(*) A 31 de desembre de 2015, inclou 173.014 milers d'euros corresponents a provisions per a primes no consumides per als productes amb cobertura inferior a l'any.

Amb data 3 d'octubre de 2000 es va publicar una Resolució de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en relació amb les taules de mortalitat i supervivència que han d'utilitzar les entitats asseguradores, i es van publicar les noves taules PERM/F-2000P, que van passar a ser aplicables per a la nova producció que s'efectués des de l'entrada en vigor de la Resolució (15 d'octubre de 2000). Així mateix, per a la cartera de pòlisses en vigor a aquesta data s'habilitava la utilització de les taules PERM/F-2000C. El Grup ha avaluat l'impacte d'adaptar el càlcul de les provisions d'assegurances de vida dels seus productes a les taules PERM/F-2000C. El resultat d'aquesta avaluació puja a 518.164 milers d'euros. A 31 de desembre de 2016 i 2015, el Grup tenia dotada la totalitat d'aquesta provisió.

Així mateix, la Societat dominant aplica des del 21 de desembre de 2012 les taules PASEM 2010 per al càlcul de les primes per a la cobertura de les contingències de mort.

Adicionalment, el Grup calcula certes provisions matemàtiques al tipus màxim establert per la DGAFP (criteri establert en l'article 33.1 del Reglament d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances Privades, d'ara endavant ROSAP, que per a l'exercici 2016 va ser de l'1,39%, vegeu resolució del 25 de gener de 2016). A 31 de desembre de 2016, el Grup manté una provisió complementària per tipus d'interès de 54.194 milers d'euros per l'efecte d'aquest càlcul.

El Grup realitza anualment una prova d'adequació de passius amb l'objectiu d'identificar qualsevol dèficit de provisions i efectuar la dotació corresponent. En cas contrari, si el resultat de l'avaluació del test d'idoneïtat de passius posa de manifest una suficiència o excés de provisió, el Grup, tal com estableix la NIIF 4, adopta un criteri de prudència.

La prova d'adequació de passius consisteix a avaluar els passius per contractes d'assegurances a partir de les estimacions més actuals dels fluxos d'efectiu futurs procedents dels seus contractes en relació amb els actius afectes a la seva cobertura. Per fer-ho es descompten els fluxos futurs estimats derivats dels contractes d'assegurances i els derivats dels actius financers afectes a una corba de tipus d'interès d'actius d'alta qualitat creditícia. Per estimar els fluxos d'efectiu futurs derivats dels contractes d'assegurances es prenen en consideració els rescats observats en la cartera d'acord amb la mitjana dels 3 últims anys.

Adicionalment, es duu a terme una anàlisi de sensibilitat respecte a la corba de descompte utilitzada. Aquesta anàlisi de sensibilitat consisteix a introduir una caiguda del tipus d'interès de 100, 150 i 200 punts bàsics de la corba de descompte utilitzada, així com un increment de 80, 100 i 200 punts bàsics.

El detall de les provisions tècniques del negoci directe a 31 de desembre de 2016 en funció dels diferents negocis que queden inclosos dins dels segments de vida i no vida és el següent:

Provisió a 31 de desembre de 2016	Milers d'euros		
	No Vida	Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Provisions tècniques:			
Primes no consumides i riscos en curs	4.280	254.561	258.841
Provisió Matemàtica	-	47.848.540	47.848.540
Provisions d'assegurança de vida en les quals el risc l'assumeix el prenedor	-	2.607.807	2.607.807
Prestacions	13.632	512.880	526.512
Participació en beneficis i extorns	755	44.955	45.710
Total	18.667	51.268.743	51.287.410

Tot seguit es detalla el desglossament de les provisions tècniques del negoci directe per a l'exercici 2015:

Provisió a 31 de desembre de 2015	Milers d'euros		
	No Vida	Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Provisions tècniques:			
Primes no consumides i riscos en curs	2.962	173.014	175.976
Provisió Matemàtica	-	41.803.682	41.803.682
Provisions d'assegurança de vida en les quals el risc l'assumeix el prenedor	-	2.075.392	2.075.392
Prestacions	13.316	452.417	465.733
Participació en beneficis i extorns	657	64.814	65.471
Total	16.935	44.569.319	44.586.254

Les plusvàlues latents dels actius financers classificats en la cartera de Disponibles per a la Venda i que estan associats als contractes d'assegurances mitjançant tècniques d'immunització financera, es presenten augmentant l'epígraf de "Provisions Tècniques":

	Milers d'euros
Saldo a 1 de gener de 2016	8.223.204
Moviment net per assignació de plusvàlues latents netes amb càrrec a patrimoni net	1.035.364
Saldo a 31 de desembre de 2016	9.258.568

El moviment experimentat en l'exercici 2015 es detalla a continuació:

	Milers d'euros
Saldo a 1 de gener de 2015	9.601.392
Moviment net per assignació de plusvàlues latents netes amb càrrec a patrimoni net	(1.378.188)
Saldo a 31 de desembre de 2015	8.223.204

L'efecte de la reassegurança en el compte de pèrdues i guanys dels exercicis 2016 i 2015 ha estat el següent:

	Milers d'euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015
Primes imputades a la reassegurança cedida		
- Primes cedides	(213.281)	(225.029)
- Variació provisió per a primes no consumides	761	1.112
Comissions (*)	4.192	4.665
Cost de la cessió	(208.328)	(219.252)
Sinistralitat de la reassegurança (*)	121.633	126.736
Cost total de la reassegurança	(86.695)	(97.570)

(*) Les comissions i la sinistralitat de la reassegurança es presenten en el compte de pèrdues i guanys anivellant els subepígrafs 'Despeses d'explotació netes' i 'Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança', respectivament.

La sinistralitat de la reassegurança preveu les liquidacions pel contracte de reassegurança de rendes efectuades durant els exercicis 2016 i 2015.

16. PROVISIONS NO TÈCNIQUES

Les provisions no tècniques pretenen cobrir obligacions actuals derivades de successos passats, la cancel·lació dels quals és probable que origini una sortida de recursos, però que resulten indeterminats pel que fa al seu import i/o moment de cancel·lació.

Les provisions no tècniques es valoren pel valor actual de la millor estimació possible de l'import necessari per cancel·lar o transferir l'obligació, tenint en compte la informació disponible sobre el succés i les seves conseqüències, i els ajustaments que sorgeixin per l'actualització d'aquestes provisions es registren com una despesa financera a mesura que es va meritant.

El Grup no té reclamacions, judicis o litigis de caràcter significatiu, al marge dels propis del negoci assegurador i que, en aquest cas, es troben degudament valorats i recollits, si escau, en les provisions per a prestacions, que individualment impliquin danys o puguin afectar els estats financers consolidats, així com tampoc passius contingents que puguin involucrar el Grup en litigis o suposar la imposició de sancions o penalitats, amb efecte significatiu, en el seu patrimoni.

17. PATRIMONI ATRIBUÏT ALS ACCIONISTES DE LA SOCIETAT DOMINANT

Formant part dels estats financers consolidats, el Grup presenta un estat de canvis en el patrimoni net consolidat que mostra, entre d'altres:

- El resultat de l'exercici que es deriva del compte de pèrdues i guanys,
- Cadascuna de les partides que, segons NIIF, reconeix variacions directes sobre el patrimoni net,
- El total dels ingressos i despeses de l'exercici (suma dels dos apartats anteriors), mostrant de manera separada l'import total atribuït als accionistes de la Societat dominant i als interessos minoritaris,
- Els efectes dels canvis en les polítiques comptables i de la correcció d'errors en cadascun dels components del patrimoni net, en cas d'haver-se produït,
- Els imports de les transaccions que els tenidors d'instruments de patrimoni net han realitzat com a tals, com per exemple les aportacions de capital, les recompres d'accions pròpies mantingudes en autocartera i els repartiments de dividends, mostrant per separat aquestes últimes distribucions, i

- El saldo de les reserves per guanys acumulats al principi de l'exercici i en la data del balanç, així com els seus moviments durant l'exercici.

Addicionalment, el Grup detalla per separat tots els ingressos i despeses que han estat reconeguts durant l'exercici, ja sigui a través del compte de pèrdues i guanys o directament en el patrimoni. Aquest estat es denomina "Estat d'ingressos i despeses reconeguts" i complementa la informació proporcionada en l'"Estat de canvis en el patrimoni net".

En l'exercici 2016, la Societat dominant del Grup no ha dut a terme cap canvi significatiu en les seves polítiques comptables que afecti els comptes anuals consolidats, ni ha calgut corregir errors d'exercicis anteriors.

A) CAPITAL SOCIAL I PRIMA D'EMISSIÓ

El capital social de la Societat dominant puja, a 31 de desembre de 2016, a 1.347.462 milers d'euros, representat per 224.203.300 accions, de 6,01 euros de valor nominal cadascuna, totalment subscrietes i desemborsades. Totes les accions gaudeixen dels mateixos drets polítics i econòmics.

Els accionistes de la Societat dominant amb participació igual o superior al 10% del capital social a 31 de desembre de 2016 són els següents:

	Percentatge de participació
CaixaBank, S.A. (participació directa)	100%

A 31 de desembre de 2016, la Societat dominant manté diversos contractes amb el seu Accionista Únic. Tot seguit es detallen els més significatius:

- Contracte d'agència que té per objecte la comercialització de productes d'assegurança a través de la xarxa d'oficines de CaixaBank (vegeu Nota 20).
- Contracte marc d'operacions financeres en el qual es formalitza l'acord de realització de cessions en garanties (vegeu Nota 6).
- Contracte de préstec de valors (vegeu Nota 13.b).

Així mateix, dins de l'operativa habitual de la Societat dominant, a 31 de desembre de 2016, aquesta manté diverses pòlisses d'assegurances el prenedor de les quals és CaixaBank (vegeu Nota 20).

B) RESERVES

En l'Estat de canvis en el patrimoni net adjunt en els presents comptes anuals, hi han quedat detallats els saldos de les reserves per guanys acumulats a 31 de desembre de 2016 i a 31 de desembre de 2015, així com els moviments produïts durant l'exercici.

El detall de cada tipus de reserves a 31 de desembre de 2016 i 2015 és el següent:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	31.12.2015
Reserva legal	269.492	269.492
Reserves voluntàries de la Societat dominant	1.237.977	1.238.320
Reserves en societats per integració global	25	(976)
Reserves en societats consolidades per posada en equivalència	48.378	20.648
Total Reserves	1.555.872	1.527.484

b.1) Reserva legal

D'acord amb la Llei de Societats de Capital, cal destinar una xifra igual al 10% del benefici de l'exercici a la reserva legal fins que aquesta arribi, almenys, al 20% del capital social. La reserva legal es podrà fer servir per augmentar el capital social en la part del seu saldo que excedeixi el 10% del capital ja augmentat. Excepte per a aquesta finalitat i mentre no superi el 20% del capital social, aquesta reserva només es podrà destinar a la compensació de pèrdues i sempre que no hi hagi altres reserves disponibles suficients a aquest efecte.

b.2) Reserves en Societats Consolidades

El desglossament per entitats dels saldos d'aquest compte del balanç consolidat a 31 de desembre de 2016 i de 2015, un cop considerat l'efecte dels ajustaments de consolidació, s'indica a continuació (milers d'euros):

Reserves de societats consolidades globalment	VidaCaixa Mediació	Total
Saldos a 31.12.2015	(976)	(976)
Distribució resultat exercici 2015	2.001	2.001
Dividends a compte del resultat 2015	(1.000)	(1.000)
Reclassificació a Societat dominant	-	-
Ajustaments de consolidació	-	-
Baixes per venda i dissolució	-	-
Saldos a 31.12.2016	25	25

Reserves de societats consolidades per posada en equivalència	SegurCaixa Adeslas
Saldos a 31.12.2015	20.648
Distribució resultat exercici 2015	102.012
Dividends a compte del resultat 2015	(74.282)
Variació de participacions	-
Reserves Consolidació per posada en equivalència	-
Saldos a 31.12.2016	48.378

C) DISTRIBUCIÓ DE RESULTATS

La proposta de distribució del resultat de l'exercici formulada pels Administradors de la Societat dominant i que se sotmetrà a l'aprovació de l'Accionista Únic és la següent:

	Exercici 2016 (milers d'euros)
A Altres Reserves:	
- Reserva legal	-
- Reserva Fons de comerç	-
- Reserves Voluntàries	121.362
A dividends	
- A compte	370.000
- Complementari	42.500
Total	533.862

Amb data 26 de juny de 2016, el Consell d'Administració de la Societat dominant va acordar distribuir un dividend a compte del resultat de l'exercici 2016 per un import de 280.000 milers d'euros. Aquest import figura registrat en l'epígraf "Fons Propis-Dividend a compte" i va ser abonat a l'Accionista amb data 22 de desembre de 2016.

En compliment del que estableix l'article 277 de la Llei de Societats de Capital, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, el Consell d'Administració de la Societat dominant va formular el següent estat comptable de liquiditat suficient per a la seva distribució:

VidaCaixa	
Estat de liquiditat a 31 de maig de 2016	
Proposta de dividend a compte:	En milers d'euros
Benefici del període 01.01.2016 a 31.05.2016 (net d'impostos)	280.175,32
Proposta de 1r Dividend a compte 2016	280.000,00
En milers d'euros	
Disponible en comptes corrents i altres actius equivalents a 31.05.2016	676.866,92
2n Dividend a compte del resultat del 2015 pendent de pagament	-196.000,00
Dividend complementari del resultat del 2015 pendent de pagament	-72.000,00
Liquiditat romanent	408.866,92
Previsió de tesoreria a 1 any:	
Liquiditat romanent a 31 de maig de 2016	408.866,92
(+) Cobrament	161.555.861,09
(-) Pagaments	-161.454.554,13
Liquiditat romanent a 31 de maig de 2017	510.173,88

Amb data 1 de desembre de 2016, el Consell d'Administració de la Societat dominant ha acordat distribuir un segon dividend a compte del resultat de l'exercici 2016 per un import de 90.000 milers d'euros. Aquest import figura registrat en l'epígraf "Fons Propis-Dividend a compte" del balanç a 31 de desembre de 2016 adjunt i s'ha abonat a l'Accionista amb data 22 de desembre de 2016.

En compliment del que estableix l'article 277 de la Llei de Societats de Capital, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, el Consell d'Administració de la Societat dominant va formular el següent estat comptable de liquiditat suficient per a la seva distribució:

VidaCaixa	
Estat de liquiditat a 31 d'octubre de 2016	
Proposta de dividend a compte:	En milers d'euros
Benefici del període 01.01.2016 a 31.10.2016 (net d'impostos)	376.349,38
1r Dividend a compte del resultat de 2016	-280.000,00
Proposta de 2n Dividend a compte de 2016	90.000,00
En milers d'euros	
Disponible en comptes corrents i altres actius equivalents a 31.10.2016	1.270.538,99
1r Dividend a compte del resultat de 2016 pendent de pagament	-280.000,00
Liquiditat romanent	990.538,99

Estat de liquiditat a 31 d'octubre de 2016	
Previsió de tesoreria a 1 any:	
Liquiditat romanent a 31 d'octubre de 2016	990.538,99
(+) Cobrament	161.555.861,09
(-) Pagaments	-161.454.554,13
Liquiditat romanent a 31 d'octubre de 2017	1.091.845,95

La distribució del benefici net de l'exercici 2015, que va ser aprovada per l'Accionista únic el 31 de març de 2016, va ser la següent:

	Exercici 2015 (milers d'euros)
A Altres Reserves:	
- Reserva legal	-
- Reserva Fons de comerç	-
- Reserves Voluntàries	394
A dividends:	
- A compte	240.000
- Complementari	72.000
Total	312.394

Les dades de l'exercici 2015 del quadre anterior, corresponents a la distribució aprovada per l'Accionista Únic, es presenten únicament i exclusivament a efectes comparatius.

Amb data 30 de juny de 2016, VidaCaixa ha abonat el segon dividend a compte de l'exercici 2015 per un import de 196.000 milers d'euros, juntament amb el dividend complementari corresponent al resultat del 2015 per un import de 72.000 milers d'euros.

D) INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS

La principal partida que es registra en els ingressos i despeses reconeguts fora del compte de pèrdues i guanys és la que fa referència als ajustaments per canvis de valor de les reserves per a ajustaments de valoració dels actius que es mantenen classificats en la cartera 'actius disponibles per a la venda', incloent-hi la reversió de les plusvàlues i minusvàlues dels actius afectes als contractes d'assegurança (vegeu Nota 15).

Ajustaments per canvis de valor (Actius disponibles per a la venda)

Sota aquest concepte es recull, principalment, l'import net d'aquelles variacions

del valor raonable dels actius financers classificats com a disponibles per a la venda que, d'acord amb el que disposa la Nota 3.b, es classifiquen com a part integrant del patrimoni consolidat del Grup. Aquestes variacions es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat quan té lloc la venda dels actius en els quals tenen el seu origen.

Pel que respecta a la resta d'aquestes variacions de valor, que pugen a 3.372.346 milers d'euros, el Grup ha considerat que han de ser assignades als prenedors d'assegurances, per la qual cosa a 31 de desembre de 2016 han estat assignades augmentant l'import de les provisions matemàtiques.

Correccions d'asimetries comptables

Sota aquest concepte, s'hi inclouen les variacions de les plusvàlues latents derivades dels actius financers classificats en les carteres de disponible per a la venda i a valor raonable amb canvis a resultats que són imputables als prenedors de les assegurances de vida.

Pel que respecta a la resta d'aquestes variacions de valor, que pugen a 5.886.221 milers d'euros, el Grup ha considerat que han de ser assignades als prenedors d'assegurances, per la qual cosa a 31 de desembre de 2016 han estat assignades augmentant l'import de les provisions matemàtiques.

18. INTERESSOS MINORITARIS

A 31 de desembre de 2016 i 2015, el saldo de l'epígraf 'Interessos minoritaris' i el subepígraf 'Pèrdues i Guanys atribuïbles a socis externs' és nul, ja que no hi ha minoritaris al Grup.

19. INFORMACIÓ DELS CONTRACTES D'ASSEGURANÇA TENINT EN COMPTE ELS SEGMENTS

El volum total de les primes meritades de l'assegurança directa i la reassegurança acceptada durant els exercicis 2016 i 2015 ha suposat un total de 9.492.008 i 7.189.295 milers d'euros, respectivament.

El detall que presenten les primes imputades de l'exercici 2016, així com la resta de conceptes d'ingressos i despeses en funció dels segments i subsegments principals definits, és el següent:

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Primes imputades negoci directe Reasseg. Acceptada (I)	17.896	9.391.330	9.409.226
Primes meritades de l'assegurança directa	19.250	9.472.758	9.492.008
Variació de la provisió per a primes pendents de cobrament	32	(4.831)	(4.799)
Variació de la provisió per a primes no consumides i per a riscos en curs de l'assegurança directa	(1.386)	(76.597)	(77.983)
Primes imputades a la reassegurança (II)	(9.495)	(203.024)	(212.519)
Total primes imputades netes de la reassegurança (I-II)	8.401	9.188.306	9.196.707

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Altres ingressos tècnics nets de despeses (III)	(363)	17.675	17.312
Altres ingressos tècnics	-	30.361	30.361
Altres despeses tècniques	(363)	(12.686)	(13.049)
Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança (IV)	(7.751)	(4.918.100)	(4.925.851)
Prestacions pagades de l'assegurança directa i acceptada	(9.645)	(4.983.518)	(4.993.163)
Prestacions pagades de la reassegurança cedida	3.129	117.388	120.517
Variació de la provisió per a prestacions de l'assegurança directa	(1.085)	(46.577)	(47.662)
Variació de la provisió per a prestacions de la reassegurança cedida	9	1.107	1.116
Despeses imputables a prestacions	(159)	(6.500)	(6.659)
Variació d'altres provisions tècniques (V)	(451)	(5.583.059)	(5.583.510)
Variació de la provisió per a participació en beneficis i extorns	(352)	(39.028)	(39.380)
Variació d'altres provisions tècniques (provisions matemàtiques)	(99)	(5.544.031)	(5.544.130)
Despeses d'explotació netes (VI)	478	(272.162)	(271.684)

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Despeses d'adquisició (comissions i altres despeses)	(2.588)	(178.646)	(181.234)
Despeses d'administració	(491)	(94.151)	(94.642)
Comissions i participacions en la reassegurança cedida	3.557	635	4.192
Ingressos nets de les inversions (VII)	125.849	2.022.958	2.148.807
Ingressos de les inversions financeres	125.881	2.205.983	2.331.864
Despeses de gestió de les inversions i actius financers	(32)	(254.835)	(254.867)
Resultats financers d'Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la Inversió	-	71.810	71.810
RESULTAT TECNICOFINANCER (I-II+III-IV+V-VI+VII+VIII)	126.163	455.618	581.781

El detall que presentaven les primes imputades de l'exercici 2015, així com la resta de conceptes d'ingressos i despeses en funció dels segments i subsegments principals definits, és el següent:

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Primes imputades negoci directe Reasseg. Acceptada (I)	22.896	7.109.272	7.132.168
Primes meritades de l'assegurança directa	23.763	7.165.532	7.189.295
Variació de la provisió per a primes pendents de cobrament	(32)	430	398
Variació de la provisió per a primes no consumides i per a riscos en curs de l'assegurança directa	(835)	(56.690)	(57.525)
Primes imputades a la reassegurança (II)	(9.339)	(214.579)	(223.918)
Total primes imputades netes de la reassegurança (I-II)	13.557	6.894.693	6.908.250
Altres ingressos tècnics nets de despeses (III)	(1.043)	(8.442)	(9.485)
Altres ingressos tècnics	-	3.700	3.700
Altres despeses tècniques	(1.043)	(12.142)	(13.185)
Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança (IV)	(7.210)	(6.371.905)	(6.379.115)

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Prestacions pagades de l'assegurança directa i acceptada	(9.194)	(6.560.307)	(6.569.501)
Prestacions pagades de la reassegurança cedida	2.527	122.091	124.618
Variació de la provisió per a prestacions de l'assegurança directa	(211)	71.007	70.796
Variació de la provisió per a prestacions de la reassegurança cedida	137	1.981	2.118
Despeses imputables a prestacions	(469)	(6.677)	(7.146)
Variació d'altres provisions tècniques (V)	(1.217)	(2.404.761)	(2.405.978)
Variació de la provisió per a participació en beneficis i extorns	(1.229)	(56.696)	(57.925)
Variació d'altres provisions tècniques (provisions matemàtiques)	12	(2.348.065)	(2.348.053)
Despeses d'explotació netes (VI)	(870)	(223.958)	(224.828)
Despeses d'adquisició (comissions i altres despeses)	(2.317)	(149.121)	(151.438)
Despeses d'administració	(723)	(77.332)	(78.055)
Comissions i participacions en la reassegurança cedida	2.170	2.495	4.665
Ingressos nets de les inversions (VII)	101.717	2.397.981	2.499.698

(milers d'euros)	Segment No Vida	Segment Vida	Total
	Accidents i malaltia		
Ingressos de les inversions financeres	102.017	2.464.849	2.566.866
Despeses de gestió de les inversions i actius financers	(300)	(84.668)	(84.968)
Resultats financers d'Inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la Inversió	-	17.800	17.800
RESULTAT TECNICOFINANCER (I-II+III-IV+V-VI+VII+VIII)	104.934	283.608	388.542

En el compte de pèrdues i guanys de l'epígraf "Resultats d'Altres activitats" corresponent a l'exercici 2016, sota el concepte 'Altres ingressos' i 'Altres Despeses', s'hi inclouen els conceptes següents:

Ingressos d'exploració – Exercici 2016	Milers d'euros
	Segment Altres activitats
Ingressos per administració de fons de pensions	202.706
Ingressos de l'activitat assistencial	-
Altres ingressos	11.199
Resta altres ingressos	213.905
Despeses associades a la comercialització de fons de pensions	(106.779)
Altres despeses	(69.107)
Resta altres despeses	(175.886)
Total	38.019

El detall que presentaven els ingressos i despeses del segment Altres activitats de l'exercici anterior és el següent:

Ingressos d'exploració – Exercici 2015	Milers d'euros
	Segment Altres activitats
Ingressos per administració de fons de pensions	178.942
Ingressos de l'activitat assistencial	-
Altres ingressos	15.644
Resta altres ingressos	194.586
Despeses associades a la comercialització de fons de pensions	(86.798)
Altres despeses	(74.087)
Resta altres despeses	(160.885)
Total	33.701

A) COMPOSICIÓ DEL NEGOCI DE VIDA PER VOLUM DE PRIMES

La composició del negoci de vida (assegurança directa), per volum de primes, per als exercicis 2016 i 2015 és com segueix:

Assegurança de vida (directa)	2016 Milers d'euros	2015 Milers d'euros
Primes per contractes individuals	8.644.845	6.299.568
Primes per contractes d'assegurances col·lectives	788.110	863.946
	9.432.955	7.163.514
Primes periòdiques	1.820.427	1.595.686
Primes úniques	7.612.528	5.567.828
	9.432.955	7.163.514
Primes de contractes sense participació en beneficis	8.079.968	5.779.160
Primes de contractes amb participació en beneficis	311.197	262.023
Primes de contractes en què el risc d'inversió recau en els prenedors de les pòlisses	1.041.790	1.122.331
	9.432.955	7.163.514

Aquestes primes es troben registrades dins l'epígraf "Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança", en el segment de Vida del Compte de resultats consolidat.

B) CONDICIONS TÈCNIQUES DE LES PRINCIPALS MODALITATS DE
L'ASSEGURANÇA DE VIDA

Les condicions tècniques de les principals modalitats de l'assegurança de vida, que representen més del 5% de les primes o provisions del ram de vida, són les següents:

Exercici 2016

Modalitat i Tipus de cobertura	Interès Tècnic	Taula Biomètrica	Participació en beneficis		Milers d'euros		
			En té? Sí/No	Forma de distribució	Primes	Provisió matemàtica (*)	Import Provisió de participació en beneficis
PVI	2,76%	(1)	No	-	4.835.727	17.313.205	-
Pensió 2000	6,87%	(2)	Sí	Provisió matemàtica	52.708	4.767.632	530
PEA/PIES	0,32%	(5)	No	-	1.897.778	3.089.505	-
Assegurances Col·lectives	Variable	(3)	Sí	Prestacions	755.658	9.040.941	44.895
PPA	2,69%	(4)	No	-	203.942	2.547.811	-
Unit Link	-	(6)	No	-	1.041.790	2.598.741	-

(*) S'hi indiquen les taules biomètriques especificades en les Notes Tècniques, així com la provisió matemàtica derivada de l'aplicació d'aquestes taules.

- (1) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-80, GR-80 menys dos anys, GR-95 i GK-95. Des del 21/12/2012, en funció de la modalitat s'utilitzen les taules PASEM 2010 Unisex (mix sector), GR-95 Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi), PER2000P Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi) o PER2000P Dones (a partir de 70 anys).
- (2) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-70, GR-80, GK-80, GR-95 i GK-95. Des del 21/12/2012 s'utilitzen les taules GR-95 Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi).
- (3) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-80, GR-80 menys dos, GR-70, GR-95 i PER2000P. Des del 21/12/2012, en funció de la modalitat s'utilitzen les taules PER2000P Unisex o PASEM 2010 Unisex.
- (4) Les pòlisses contractades abans de l'01/01/2009 utilitzen les taules GKM-80/GKF-80. Les pòlisses contractades entre l'01/01/2009 i el 20/12/2012 fan servir les taules INE 2004-2005. Les pòlisses contractades a partir del 21/12/2012 utilitzen les taules GR10EU.
- (5) En funció de les modalitats s'utilitzen taules GR-80 menys dos anys, GR-95 i GK-95. Per a la nova producció, des del 21/12/2012 es fan servir taules PASEM 2010 Unisex (mix sector).
- (6) En funció de les diferents modalitats es fan servir les taules GK-80, GK-95 i INE 2005. Des del 21/12/2012 s'utilitzen les taules PASEM 2010 Unisex (mix sector).

Exercici 2015

Modalitat i Tipus de cobertura	Interès Tècnic	Taula Biomètrica	Participació en beneficis		Milers d'euros		
			En té? Sí/No	Forma de distribució	Primes	Provisió matemàtica (*)	Import Provisió de participació en beneficis
PVI	3,36%	(1)	No	-	2.984.478	13.390.883	-
Pensió 2000	6,89%	(2)	Sí	Provisió matemàtica	57.603	4.707.252	2.330
PEA/PIES	0,61%	(5)	No	-	1.294.378	1.811.441	-
Assegurances Col·lectives	Variable	(3)	Sí	Prestacions	806.999	9.035.835	62.267
PPA	2,95%	(4)	No	-	331.656	2.819.548	-
Unit Link	-	(6)	No	-	1.122.331	2.064.545	-

(*) S'hi indiquen les taules biomètriques especificades en les Notes Tècniques, així com la provisió matemàtica derivada de l'aplicació d'aquestes taules.

- (7) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-80, GR-80 menys dos anys, GR-95 i GK-95. Des del 21/12/2012, en funció de la modalitat s'utilitzen les taules PASEM 2010 Unisex (mix sector), GR-95 Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi), PER2000P Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi) o PER2000P Dones (a partir de 70 anys).
- (8) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-70, GR-80, GK-80, GR-95 i GK-95. Des del 21/12/2012 s'utilitzen les taules GR-95 Unisex (mix companyia, cartera d'estalvi).

- (9) En funció de les diferents modalitats es fan servir taules GR-80, GR-80 menys dos, GR-70, GR-95 i PER2000P. Des del 21/12/2012, en funció de la modalitat s'utilitzen les taules PER2000P Unisex o PASEM 2010 Unisex.
- (10) Les pòlisses contractades abans de l'01/01/2009 utilitzen les taules GKM-80/GKF-80. Les pòlisses contractades entre l'01/01/2009 i el 20/12/2012 fan servir les taules INE 2004-2005. Les pòlisses contractades a partir del 21/12/2012 utilitzen les taules GR10EU.
- (11) En funció de les modalitats s'utilitzen taules GR-80 menys dos anys, GR-95 i GK-95. Per a la nova producció, des del 21/12/2012 es fan servir taules PASEM 2010 Unisex (mix sector).
- (12) En funció de les diferents modalitats es fan servir les taules GK-80, GK-95 i INE 2005. Des del 21/12/2012 s'utilitzen les taules PASEM 2010 Unisex (mix sector).

La participació en beneficis es distribueix, per a determinades modalitats de Vida individual i diverses pòlisses de Vida col·lectiu, com a increment de la provisió d'assegurances de vida d'acord amb els terminis previstos en les diferents pòlisses. L'import dels beneficis meritats a favor dels assegurats o beneficiaris i encara no assignats, es troba registrat en el subepígraf 'Provisions tècniques – Provisions per a participació en beneficis i per a extorns'.

Seguint les directrius de la Instrucció Interna d'Inspecció 9/2009 publicada per la Direcció d'Assegurances i Fons de Pensions, sobre la interpretació del concepte de rendibilitat real a l'efecte de l'article 33 i la Disposició Transitòria Segona del Reglament d'Ordenació i Supervisió de les Assegurances Privades, aprovat pel Reial Decret 2486/1998, de 20 de novembre (mantinguda en vigor per la disposició addicional 5a del ROSSEAR), tot seguit es detalla per a aquests casos la durada financera dels actius (excloent-ne els béns immobles) i els passius de la Societat dominant a 31 de desembre de 2016 i 2015:

31 de desembre de 2016

Actius	Valor Comptable (milers d'euros)	Rendibilitat Real	Durada Financera	Percentatge Exclòs (*)
Cartera anterior a l'1 de gener de 1999. (Disposició transitòria segona del ROSAP).	7.306.400	5,98%	11,74	0,00%
Cartera immunitzada. (Art. 33,2 ROSAP).	26.194.513	4,05%	10,12	0,00%
Cartera posterior a l'1 de gener de 1999. (Art. 33,1 ROSAP).	4.506.598	2,53%	2,03	0,00%

(*) Percentatge del valor de la cartera d'actius per al qual no és possible efectuar el càlcul de la durada financera (inversions en instruments de patrimoni).

Passius	Provisió Matemàtica (milers d'euros)	Interès Mitjà de la Provisió Matemàtica	Durada Financera
Cartera anterior a l'1 de gener de 1999. (Disposició transitòria segona del ROSAP).	7.285.771	5,62%	13,09
Cartera immunitzada. (Art. 33,2 ROSAP).	25.947.412	3,07%	10,39
Cartera posterior a l'1 de gener de 1999. (Art. 33,1 ROSAP).	4.678.498	1,81%	1,57

31 de desembre de 2015

Actius	Valor Comptable (milers d'euros)	Rendibilitat Real	Durada Financera	Percentatge Exclòs (*)
Cartera anterior a l'1 de gener de 1999. (Disposició transitòria segona del ROSAP).	7.522.658	6,05%	11,97	0,00%
Cartera immunitzada. (Art. 33,2 ROSAP).	23.392.374	4,46%	9,42	0,00%
Cartera posterior a l'1 de gener de 1999. (Art. 33,1 ROSAP).	3.066.357	2,78%	4,63	0,00%

(*) Percentatge del valor de la cartera d'actius per al qual no és possible efectuar el càlcul de la durada financera (inversions en instruments de patrimoni).

Passius	Provisió Matemàtica (milers d'euros)	Interès Mitjà de la Provisió Matemàtica	Durada Financera
Cartera anterior a l'1 de gener de 1999. (Disposició transitòria segona del ROSAP).	7.461.122	5,36%	12,92
Cartera immunitzada. (Art. 33,2 ROSAP).	23.247.921	3,56%	9,29
Cartera posterior a l'1 de gener de 1999. (Art. 33,1 ROSAP).	3.453.727	2,21%	1,82

C) EVOLUCIÓ DE LA PROVISIÓ PER A PRESTACIONS

L'evolució de la provisió per a prestacions de l'assegurança directa de No Vida, per als principals rams de la Societat dominant, constituïdes a 31 de desembre de 2015 i 2014 per un import de 12.825 i 13.105 milers d'euros, respectivament, no presenta variacions significatives.

D) ALTRES DESPESES PER SEGMENTS

El detall de la imputació efectuada per segments i subsegments de les dotacions a l'amortització dels actius intangibles, les inversions immobiliàries i l'immobilitzat material es mostra en les Notes 3.c), 3.d) i 3.e) de la Memòria.

Tot seguit es mostra la composició de les despeses de personal dels exercicis 2016 i 2015, així com la seva imputació en el compte de pèrdues i guanys per segments i subsegments:

	Milers d'euros	
	Exercici 2016	Exercici 2015
Sous i Salaris	27.650	28.924
Seguretat Social	5.678	5.524
Aportacions a fons de pensions externs i primes d'assegurança de vida	1.459	1.247
Indemnitzacions i premis	899	73
Altres despeses de personal	5.373	5.040
Total	41.059	40.809

Destinació de les despeses de personal – Exercici 2016	Segment No Vida	Segment Vida	Segment Altres	Total
Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança	73	3.395	-	3.468
Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	18	2.711	-	2.729
Altres despeses Tècniques	228	8.918	-	9.146
Despeses d'explotació netes	432	11.969	13.315	25.716
Total Net	751	26.993	13.315	41.059

Destinació de les despeses de personal – Exercici 2015	Segment No Vida	Segment Vida	Segment Altres	Total
Sinistralitat de l'exercici neta de reassegurança	156	2.860	-	3.016
Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	125	3.108	-	3.233
Altres despeses Tècniques	694	8.180	-	8.874
Despeses d'explotació netes	589	12.115	12.982	25.686
Total Net	1.564	26.263	12.982	40.809

20. DETALLS DE PARTS RELACIONADES

20.1 OPERACIONS ENTRE EMPRESES DEL GRUP I ASSOCIADES

El detall de les principals transaccions efectuades en l'exercici 2016 s'indica a continuació:

Concepte	Milers d'euros	
	Ingressos	Despeses
Ingressos per vendes realitzades	65.051	-
Despeses per vendes realitzades	-	(112.512)
Ingressos per arrendaments	-	-
Ingressos/despeses financers	-	(235.441)
Interessos abonats	143	-
Dividends i altres beneficis	1	-
Operacions d'assegurança	190.300	(631)
Comissions per comercialització de primes	-	(266.733)
Ingressos per reassegurança	6.468	-
Despeses per reassegurança	.	(9.802)
Ingressos per comissions	-	-

La mateixa informació referida a l'exercici 2015 es detalla a continuació:

Concepte	Milers d'euros	
	Ingressos	Despeses
Ingressos per vendes realitzades	6.286	-
Despeses per vendes realitzades	-	(4.491)
Ingressos per arrendaments	48	-
Ingressos/despeses financers	-	(43.461)
Interessos abonats	191	-
Dividends i altres beneficis	8	-
Operacions d'assegurança	192.153	-
Comissions per comercialització de primes	-	(217.880)
Comissions entre AgenCaixa i SegurCaixa Adeslas	-	-
Ingressos per comissions	1.437	-

20.2. SALDOS ENTRE EMPRESSES DEL GRUP I ASSOCIADES

Tot seguit es desglossen els saldos en balanç amb empreses del grup i associades al tancament de l'exercici 2016 i 2015 segons el valor que figura en els llibres del Grup (en milers d'euros):

Exercici 2016

	Milers d'Euros
Tresoreria	260.292
Instrumentos de patrimoni	
-Inversions financeres en capital	46
Valors representatius de deutes	(1.598.396)
Instrumentos híbrids	-
Dipòsits i repos en entitats de crèdit	463.016
Dipòsits i repos en entitats de crèdit amb venc. inferior a 3 mesos	-
Garanties i avals rebuts	60.221
Pòlisses d'assegurança	(1.989.488)
Deutes per cessions d'actius	(201.756)
Crèdits i deutes amb grup	(67.440)
Altres deutors empreses del grup i associades	-
Impost sobre societats	(222.519)

Exercici 2015

	Milers d'Euros
Tresoreria	335.979
Instrumentos de patrimoni	
-Inversions financeres en capital	-
Valors representatius de deutes	(551.223)
Instrumentos híbrids	-
Dipòsits i repos en entitats de crèdit	464.906
Dipòsits i repos en entitats de crèdit amb venc. inferior a 3 mesos	11.200.083
Garanties i avals rebuts	61.931
Pòlisses d'assegurança	(2.142.889)
Deutes per cessions d'actius	(11.452.808)
Crèdits i deutes amb grup	(218.559)
Altres deutors empreses del grup i associades	-
Impost sobre societats	(110.016)

21. ALTRA INFORMACIÓ (INCLOU RETRIBUCIONS I ALTRES PRESTACIONS AL CONSELL D'ADMINISTRACIÓ I A L'ALTA DIRECCIÓ, I RETRIBUCIONS ALS AUDITORS)

A) EMPLEATS

En compliment del que estableix la Llei de Societats de Capital, el nombre mitjà d'empleats de la Societat dominant i de les societats dependents durant els exercicis 2016 i 2015, distribuït per categories professionals i per sexes, és el següent:

Categoria professional	Nombre de persones		
	Exercici 2016		
	Homes	Dones	Total
Direcció	24	7	31
Personal tècnic i quadres intermedis	125	153	278
Personal administratiu	33	89	122
Personal comercial	23	27	50
Total	205	276	481

Categoria professional	Nombre de persones		
	Exercici 2015		
	Homes	Dones	Total
Direcció	23	7	30
Personal tècnic i quadres intermedis	107	136	243
Personal administratiu	37	95	132
Personal comercial	31	54	85
Total	198	292	490

El nombre mitjà de persones ocupades durant l'exercici 2016, amb una discapacitat més gran o igual al 33%, desglossat per categories, és el següent:

Categories	2016
Direcció	-
Personal tècnic i quadres intermedis	-
Personal administratiu	1
Personal comercial	-
Total	1

El Consell d'Administració de la Societat dominant, a 31 de desembre de 2016, està format per 13 consellers persones físiques, 12 homes i una dona.

B) RETRIBUCIONS I ALTRES PRESTACIONS AL CONSELL D'ADMINISTRACIÓ I A L'ALTA DIRECCIÓ

Les retribucions meritàdes durant l'exercici 2016 pels membres del Consell d'Administració i l'Alta Direcció de VidaCaixa, S.A.U., classificades per conceptes, han estat les següents (en milers d'euros):

Exercici 2016

	Sous (*)	Retribució	Altres Conceptes	Plans de Pensions	Primes d'Assegurances ⁽¹⁾	Indemnitzacions per Cessament	Pagaments Basats en Instruments de Patrimoni	Retribució persones físiques que representen la Societat ⁽²⁾
Consell d'Administració	-	2.979	-	-	12	-	-	-
Alta Direcció	2.631	-	-	-	400	-	-	-

(*) Aquest import inclou la retribució fixa i variable total meritada per l'Alta Direcció, tant en efectiu com en accions de l'Accionista de la Societat dominant, així com la part de retribució variable diferida (efectiu i accions) a rebre en tres anys.

(1) Inclou l'import satisfet per la prima d'assegurança de responsabilitat civil dels Administradors per danys ocasionats per actes o omissions, per un import de 12 milers d'euros.

(2) Inclou les remuneracions satisfetes a les persones físiques que representen la Societat en l'òrgan d'administració d'altres entitats.

Durant l'exercici 2016 s'han produït 5 altes i 5 baixes en el Consell d'Administració de la Societat dominant. A 31 de desembre de 2016 s'hi inclouen 8 càrrecs d'Alta Direcció.

La Societat dominant no té concedits préstecs ni avançaments, ni contractades assegurances de vida a favor dels membres del seu Consell d'Administració.

Les retribucions meritades durant l'exercici 2015 pels membres del Consell d'Administració i l'Alta Direcció de VidaCaixa, S.A.U., classificats per conceptes, han estat els següents (en milers d'euros):

Exercici 2015

	Sous (*)	Retribució	Altres Conceptes	Plans de Pensions	Primes d'Assegurances	Indemnitzacions per Cessament	Pagaments Basats en Instruments de Patrimoni
Consell d'Administració	-	2.864	-	-	-	-	-
Alta Direcció	2.525	-	-	-	363	-	-

(*) Aquest import inclou la retribució fixa i variable total meritada per l'Alta Direcció, tant en efectiu com en accions de l'Accionista de la Societat, així com la part de retribució variable diferida (efectiu i accions) a rebre en tres anys.

Durant l'exercici 2015 no es van produir canvis en el Consell d'Administració. A 31 de desembre de 2015 s'hi incloïen 8 càrrecs d'Alta Direcció.

La Societat dominant no tenia concedits préstecs ni avançaments, ni contractades assegurances de vida a favor dels membres del seu Consell d'Administració.

L'article 229.3 de la Llei de Societats de Capital, modificat per la Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la llei de Societats de Capital per a la millora del govern corporatiu, en vigor des del passat 24 de desembre, introdueix, entre altres deures dels administradors, el deure de comunicar al Consell d'Administració de la

Societat dominant qualsevol situació en conflicte, directe o indirecte, que cadascun dels Consellers o les persones vinculades a ells puguin tenir amb l'interès del Grup.

A aquests efectes, els membres del Consell d'Administració de la Societat dominant han comunicat la informació següent, a 31 de desembre de 2016:

Conseller	Assumpte
Gortázar Rotaeché, Gonzalo	Abstenció en la deliberació i votació corresponent a la remuneració com a President del Consell d'Administració
Muniesa Arantegui, Tomàs	---
Mercader Miró, Jordi	Abstenció en la deliberació i votació corresponent a la remuneració com a Vicepresident del Consell d'Administració
Allende Fernández, Víctor Manuel	---
Capella Pifarré, Nativitat Pilar	---
Gil Aluja, Jaime	Abstenció en la votació sobre la seva categoria de conseller. Abstenció en la votació del seu nomenament com a membre del Comitè de Nomenaments i Retribucions
Guàrdia Canela, Josep Delfí	---
Ibarz Alegría, Javier	---
Leal Villalba, José María	---
López López, Antonio	---
Rosell Lastortras, Joan	---
Valls Maseda, Miquel	---
Vilarasau Salat, Josep	---

Així mateix, els Consellers que ho han estat en algun moment durant l'exercici i que a la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats no ho són, no han comunicat al Grup cap situació de conflicte d'interès, directa o indirecta, que ells o persones vinculades amb ells puguin tenir amb l'interès del Grup, en compliment de les pràctiques de bon govern i amb la finalitat de reforçar la transparència del Grup.

C) OPERACIONS VINCULADES

De conformitat amb el que estableix l'Ordre EHA/3050/2004, de 15 de setembre, es fa constar que, al marge dels emoluments percebuts, no s'han produït en l'exercici operacions vinculades efectuades amb administradors o directius, o assimilats a aquests efectes, llevat d'aquelles que, pertanyent al tràfic ordinari de la companyia, s'han efectuat en condicions normals de mercat i tenen poca rellevància.

D) RETRIBUCIONS ALS AUDITORS

Durant els exercicis 2016 i 2015, els honoraris relatius als serveis d'auditoria de comptes i a altres serveis prestats a les diferents societats que componen el Grup per l'auditor de la Societat, Deloitte, S.L., han estat els següents (IVA no inclòs):

Exercici 2016

Categories	Milers d'euros			
	Auditoria de Comptes	Altres Serveis de Verificació	Assessorament Fiscal	Altres Serveis
Deloitte, S.L.	199	311	-	147
Total	199	311	-	147

Exercici 2015

Categories	Milers d'euros			
	Auditoria de Comptes	Altres Serveis de Verificació	Assessorament Fiscal	Altres Serveis
Deloitte, S.L.	177	163	-	331
Total	177	163	-	331

E) COMUNICACIONS AMB L'ORGANISME REGULADOR

Amb data de 19 de gener de 2017, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha informat Vida Caixa, S.A.U. d'Assegurances i Reassegurances de l'inici d'un procediment de comprovació sobre la qualitat de les dades del model intern de grup dels riscos de mortalitat i longevitat, en virtut del que disposa l'article 113.1 d) de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores.

22. FETS POSTERIORS

Amb data 1 de març de 2017 s'ha signat l'escriptura d'adquisició de la cartera d'assegurances de vida-estalvi de Barclays Vida y Pensiones, S.A., completant l'operació indicada anteriorment (vegeu Nota 10). El preu corresponent a aquesta cessió s'ha fixat en l'import de 5.034 milers d'euros (IVA inclòs) a cobrar per VidaCaixa. Atès que el preu de la cartera d'assegurances de vida-risc es va establir en un import a pagar per VidaCaixa de 13.033 milers d'euros i que el 31 d'octubre de 2016 VidaCaixa va abonar a Barclays Vida y Pensiones, S.A. 6.000 milers d'euros com a pagament a compte de la cartera de vida-risc, VidaCaixa ha procedit a abonar, l'1 de març de 2017, 1.999 milers d'euros.

Barclays Vida y Pensiones, S.A. ha lliurat un inventari preliminar d'elements patrimonials d'actiu i passiu a 31 de gener de 2017 associats a la cartera de vida-estalvi, en el qual s'inclou un volum de provisions matemàtiques de 581.832 milers d'euros.

En el període transcorregut amb posterioritat al 31 de desembre de 2016 i fins a la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, no s'ha produït cap altre esdeveniment significatiu al Grup que requereixi un esment específic ni que tingui un efecte significatiu en els comptes anuals consolidats.

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS (GRUP VIDACAIXA)

ANNEX I: RELACIÓ D'ENTITATS DEPENDENTS I ASSOCIADES A 31.12.2016

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES DEL GRUP:								
VIDACAIXA MEDIACIÓ, SOCIETAT D'AGÈNCIA D'ASSEGURANCES VINCULADES, S.A.U.	C/ Juan Gris, 20-26. Barcelona	Agent d'assegurances privades com a societat d'agència d'assegurances vinculada.	100,00%	-	60	3.242	991	3.277
GEROCAIXA PYME EPSV DE EMPLEO	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària d'ocupació.	100,00%	-	50	3	212	53
GEROCAIXA EPSV INDIVIDUAL	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària Individual.	100,00%	-	50	90	6.810	140
GEROCAIXA PRIVADA PENSIONES EPSV ASOCIADA	Gran Vía López de Haro, 38. Bilbao	Entitat de Previsió Social Voluntària Associada.	100,00%	-	50	-	18	50

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
GESTICAIXA	C/ Pere i Pons, 9-11. Barcelona	Societat gestora de Fons de Titulització.	9,00%	-	1.503	3.498	1.700	347
EMPRESSES ASSOCIADES:								
SEGURCAIXA ADESLAS, S.A. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES	C/ Juan Gris 20-26, 08014 Barcelona	Asseguradora	49,92%	-	469.670	545.290	5.789	978.389
ADESLAS DENTAL, S.A.U	Joaquín Costa, 35 28002 Madrid	Dental	-	49,92%	6.000	17.844	10.792	-
ADESLAS SALUD, S.A.U	Paseo de la Castellana 259-C Madrid	Consultori	-	49,92%	313	685	115	-
GENERAL DE INVERSIONES ALAVESAS, S.L.U.	Plaza Amárica, 4-01005 Vitoria	Immobil·liària	-	49,92%	1.200	93	-5	-
AGENCAIXA, S.A.U	C/ Juan Gris 20-26 de Barcelona	Intermediació d'assegurances	-	49,92%	601	2.588	1.578	-
GRUPO IQUIMESA, S.A.	Plaza Amárica, 4-01005 Vitoria	Gestora	-	49,92%	7.552	70.997	7.024	-

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES ASSOCIADES:								
SANATORIO MEDICO QUIRURGICO CRISTO REY, S.A.	Paseo de la Estación, 40 - 23008 Jaén	Sanatori	-	20,56%	121	3.899	85	-
CLINICA VICENTE SAN SEBASTIAN, S.A.	c/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Activitats Hospitalàries	-	9,84%	7.461	18.791	1.670	-
CONSULTAS EXTERNAS ZMK	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Lloguer Béns Immobiliaris	-	9,84%	3	26	149	-
U. SERVICIOS PEDIATRÍA BILBAO	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Serveis Mèdics Especialitzats	-	9,84%	6	45	2	-
TRAUMATOLOGÍA DAM	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Serveis Mèdics Especialitzats	-	9,84%	4	306	3	-
INSTITUTO ONCOLÓGICO	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Serveis Mèdics Especialitzats	-	9,84%	200	2	5	-
CVSS ONDAS DE CHOQUE	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Altres Activitats Sanitàries	-	8,86%	3	200	389	-
INSTITUTO MEDICINA INTEGRAL DE BILBAO	C/ Maestro Mendiri, 2 - Bilbao	Altres Activitats Sanitàries	-	6,89%	10	137	11	-

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES ASSOCIADES:								
LABORATORIO VIRGEN BEGOÑA	Barrio Nuevo Ategorri, 10 - Erandio	Anàlisis Clíniques	-	6,35%	200	459	834	-
GENETIC	Barrio Nuevo Ategorri, 10 - Erandio	Anàlisis Clíniques	-	6,35%	10	(7)	15	-
C19 HEROS	Barrio Nuevo Ategorri, 10 - Erandio	Serveis Mèdics	-	6,35%	3	4	95	-
HOSPIDORM	C/ Don Diego López de Haro, 53 - Bilbao	Assistència Sanitària	-	5,96%	3	7	32	-
INSTITUTO DE NEUROCIRUGÍA	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Serveis Mèdics Especialitzats	-	2,36%	4	29	-	-
AUXILIAR DE SERVICIOS MÉDICOS, S.A.	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Prestació de serveis mèdics assistencials	-	1,97%	120	27	58	-
CVSS RADIOLOGIA CLINICA	C/ Ballets Olaeta, 4 - Bilbao	Serveis radiològics	-	1,72%	368	1.911	650	-

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES ASSOCIADES:								
RESONANCIA MAGNETICA DE BILBAO	C/ Licenciado Poza, 10 - Bilbao	Serveis radiològics	-	1,08%	73	818	68	-
MEDIORAMETIC	c/ Colón de Larreategui, 45 - Bilbao	Serveis radiològics	-	0,88%	10	22	46	-
IGUALATORIO MEDICO QUIRURGICO Y DE ESPECIALIDADES DE ASTURIAS, S.A. DE SEGUROS	C/ Cabrales, 72 - Bajo y 1º - 33201 Gijón (Astúries)	Asseguradora	-	17,49%	2.810	12.970	1.542	-
HOSPITAL BEGOÑA DE GIJON, S.L.	Avda. Pablo Iglesias, 92 - 33204 - Gijon (Astúries)	Hospitalària	-	17,03%	487	368	527	-
RADIOLOGIA ASTURIANA, S.L.	C/ Quintana, 11-33009-Oviedo (Astúries)	Hospitalària	-	17,49%	18	584	31	-
POLICLINICAS OVIEDO, S.L.	C/ Quintana, 11 - 33009 - Oviedo (Astúries)	Consultori	-	17,49%	30	206	24	-
SOCIEDAD INMOBILIARIA DEL IGUALATORIO MEDICO QUIRURGICO	C/ Máximo Aguirre, 18 Bis - 48011 Bilbao	Immobilària	-	11,10%	20.000	2.295	(474)	-

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES ASSOCIADES:								
IGUALATORIO MÉDICO QUIRÚRGICO S.A. DE SEGUROS Y REASEGUROS	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Asseguradora	-	22,46%	16.175	88.285	1.023	-
SOCIEDAD DE PROMOCION DEL IGUALATORIO MEDICO QUIRURGICO, S.A.	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Promoció Empresarial	-	22,46%	39.005	2.647	753	-
IGUALATORIO DE BILBAO AGENCIA DE SEGUROS	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Agència d'Assegurances	-	22,46%	1.150	127	(1.018)	-
CENTRO DE REHABILITACION Y MEDICINA DEPORTIVA BILBAO, S.L.	Rafaela Ybarra, 25 - 48014 Bilbao	Rehabilitació	-	21,81%	106	(197)	61	-
IGUALATORIO MEDICO QUIRURGICO DENTAL	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 BILBAO	Dental	-	22,34%	200	(96)	(3)	-
IGUALATORIO MEDICO QUIRURGICO DENTAL VIZCAYA	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Dental	-	18,99%	239	(6)	72	-

Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directe	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimonials	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES ASSOCIADES:								
IGURCO GESTION, S.L.	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS, 4º - 48011 Bilbao	Serveis Geriàtrics	-	15,79%	8.679	3.192	857	-
IGURCO RESIDENCIAS SOCIO-SANITARIAS	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS, 4º - 48011 Bilbao	Serveis Geriàtrics	-	15,79%	61	489	8	-
IGURCO CENTROS GERONTOLOGICOS, S.L.	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS, 4º - 48011 Bilbao	Serveis Geriàtrics	-	15,79%	1.703	3.033	708	-
ORUE XXI, S.L.	Barrio de San Miguel, s/n. EUBA - 48340 Amorabieta	Serveis Geriàtrics	-	10,84%	3.265	654	438	-
RESIDENCIA ORUE, S.L.	Barrio de San Miguel, s/n. EUBA - 48340 Amorabieta	Serveis Geriàtrics	-	10,84%	201	370	200	-
MODELOS DE ATENCION GESTIONADA, S.L.	C/ Máximo Aguirre, 18 BIS - 48011 Bilbao	Consultori	-	11,46%	3	135	6	-

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS (GRUP VIDACAIXA)

ANNEX II. MOVIMENT DE L'IMMOBILITZAT INTANGIBLE PER A L'EXERCICI 2016

	Milers d'Euros												
	Fons de Comerç		Drets econòmics derivats de cartera de pòlisses adquirides a mediadors	Altres Immobilitzat intangible									
	Fons de Comerç Consolidat	Fons Comerç Fusió		Actiu Intangible Consolidat	Actiu Intangible Fusió	Marca	Cartera de Clients	Concessions	Aplicacions Informàtiques	Despeses de fons de pensions	Despeses de comercialització d'altres pòlisses d'assegurances de no vida	Altres despeses d'adquisició de fons de pensions i contractes d'assegurança de vida	Total Immobilitzat Intangible
Cost a 31 de desembre de 2015	-	583.577	-	-	195.693	-	-	1.019	51.377	-	-	231.026	1.062.692
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2015	-	-	-	-	(88.268)	-	-	(134)	(33.257)	-	-	(163.117)	(284.776)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	-	583.577	-	-	107.425	-	-	885	18.120	-	-	67.909	777.916
Addicions	-	-	-	-	20.928	-	-	-	10.486	-	-	25.383	56.797
Canvis del mètode de consolidació (cost)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retirs	-	-	-	-	(380)	-	-	-	(21.718)	-	-	-	(22.098)

	Milers d'Euros												
	Fons de Comerç		Drets econòmics derivats de cartera de pòlisses adquirides a mediadors	Altre Immobilitzat intangible									
	Fons de Comerç Consolidat	Fons Comerç Fusió		Actiu Intangible Consolidat	Actiu Intangible Fusió	Marca	Cartera de Clients	Concessions	Aplicacions Informàtiques	Despeses de fons de pensions	Despeses de comercialització d'altres pòlisses d'assegurances de no vida	Altres despeses d'adquisició de fons de pensions i contractes d'assegurança de vida	Total Immobilitzat Intangible
Reclassificacions i traspassos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amortització de l'exercici	-	-	-	-	(28.795)	-	-	(24)	(9.100)	-	-	(34.709)	(73.201)
Canvis del mètode de consolidació (amortització)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retirs en l'Amortització	-	-	-	-	421	-	-	-	21.667	-	-	-	22.088
Reclassificacions	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pèrdues per deteriorament	-	-	-	-	-	-	-	66	-	-	-	-	66
Cost a 31 de desembre de 2016	-	583.577	-	-	216.241	-	-	1.085	40.145	-	-	256.409	1.097.457
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2016	-	-	-	-	(117.215)	-	-	(158)	(20.690)	-	-	(197.826)	(335.889)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2016	-	583.577	-	-	99.026	-	-	927	19.455	-	-	58.583	761.568

VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES I REASSEGURANCES I SOCIETATS DEPENDENTS (GRUP VIDACAIXA)

ANNEX III. MOVIMENT DE L'IMMOBILITZAT INTANGIBLE PER A L'EXERCICI 2015

	Milers d'Euros												
	Fons de Comerç		Drets econòmics derivats de cartera de pòlisses adquirides a mediadors	Altres Immobilitzat intangible									
	Fons de Comerç Consolidat	Fons Comerç Fusió		Actiu Intangible Consolidat	Actiu Intangible Fusió	Marca	Cartera de Clients	Concessions	Aplicacions Informàtiques	Despeses de fons de pensions	Despeses de comercialització d'altres pòlisses d'assegurances de no vida	Altres despeses d'adquisició de fons de pensions i contractes d'assegurança de vida	Total Immobilitzat Intangible
Cost a 31 de desembre de 2014	-	583.577	-	-	195.693	-	-	1.019	40.875	-	-	209.706	1.030.870
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2014	-	-	-	-	(59.473)	-	-	(109)	(25.525)	-	-	(138.963)	(224.070)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2014	-	583.577	-	-	136.220	-	-	910	15.350	-	-	70.743	806.800
Addicions	-	-	-	-	-	-	-	-	10.585	-	-	21.320	31.905
Canvis del mètode de consolidació (cost)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retirs	-	-	-	-	-	-	-	-	(356)	-	-	-	(356)

	Milers d'Euros												
	Fons de Comerç		Drets econòmics derivats de cartera de pòlisses adquirides a mediadors	Altres Immobilitzat intangible									
	Fons de Comerç Consolidat	Fons de Comerç Fusió		Actiu Intangible Consolidat	Actiu Intangible Fusió	Marca	Cartera de Clients	Concessions	Aplicacions Informàtiques	Despeses de fons de pensions	Despeses de comercialització d'altres pòlisses d'assegurances de no vida	Altres despeses d'adquisició de fons de pensions i contractes d'assegurança de vida	Total Immobilitzat Intangible
Reclassificacions i traspassos	-	-	-	-	-	-	-	-	273	-	-	-	273
Amortització de l'exercici	-	-	-	-	(28.795)	-	-	(25)	(7.459)	-	-	(24.154)	(60.433)
Canvis del mètode de consolidació (amortització)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Retirs en l'Amortització	-	-	-	-	-	-	-	-	(273)	-	-	-	(273)
Reclassificacions	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pèrdues per deteriorament	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cost a 31 de desembre de 2015	-	583.577	-	-	195.693	-	-	1.019	51.377	-	-	231.026	1.062.692
Amortització Acumulada a 31 de desembre de 2015	-	-	-	-	(88.268)	-	-	(134)	(33.257)	-	-	(163.117)	(284.776)
Valor Net Comptable a 31 de desembre de 2015	-	583.577	-	-	107.425	-	-	885	18.120	-	-	67.909	777.916

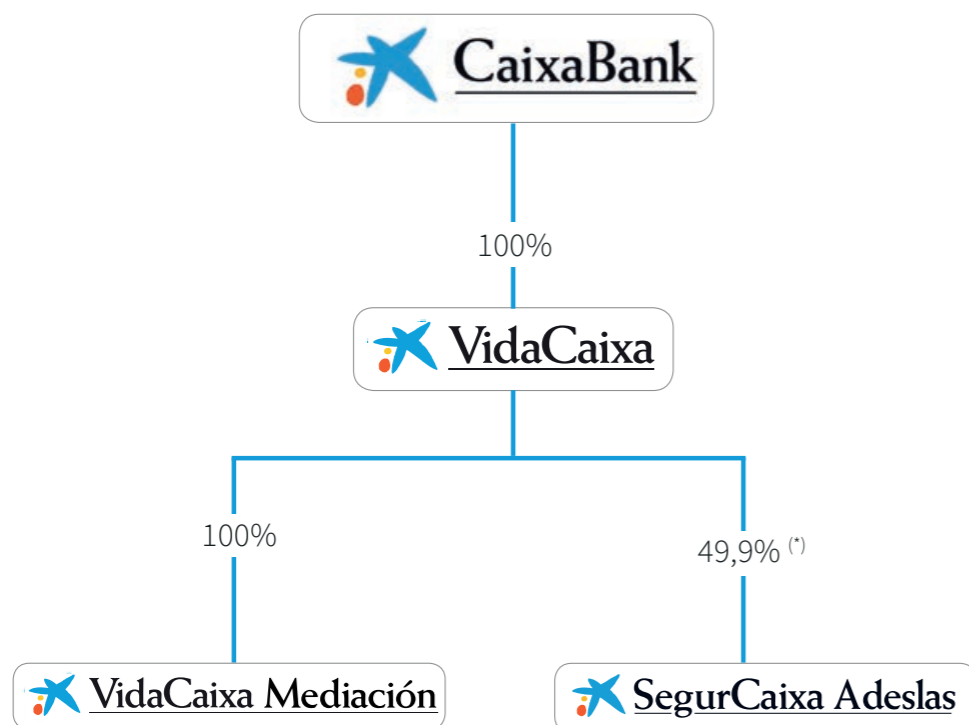
VIDACAIXA, S.A.U. D'ASSEGURANCES
I REASSEGURANCES I SOCIETATS
DEPENDENTS

INFORME DE GESTIÓ CORRESPONENT A L'EXERCICI 2016

VidaCaixa, societat pertanyent al Grup Assegurador de “CaixaBank”, és la companyia que canalitza l'activitat d'assegurances de vida i gestora de fons de pensions per a clients individuals, pimes i autònoms i grans empreses i col·lectius.

A 31 de desembre de 2016, el Grup presenta l'estructura següent:

(*) Hi ha un 0,08% d'accionistes minoritaris

En l'exercici 2016, el Grup VidaCaixa va obtenir un benefici consolidat de 492,3 milions d'euros, amb un increment del marge d'explotació del 30%, a causa de l'excel·lent evolució de tots els negocis en què opera.

En total, el volum de primes i aportacions del Grup s'ha vist incrementat en un 28,8% respecte a l'any anterior, i s'han comercialitzat 11.699 milions d'euros en assegurances de vida i plans de pensions.

TOTAL VIDACAIXA GRUP

		En milions d'euros		
		2015	2016	Var. 16/15
Primes i Aportacions	Vida-Risc i Accidents	679,1	769,2	13,27%
	Subtotal Risc (Individual + Empreses)	679,1	769,2	13,27%
	Assegurances de Vida-Estalvi	6.510,2	8.722,7	33,99%
	Plans de Pensions	1.890,2	2.207,1	16,76%
	Subtotal Estalvi (Individual + Empreses)	8.400,4	10.929,8	30,11%
	Total Risc i Estalvi (Individual + Empreses)	9.079,5	11.699,0	28,85%
RG	Assegurances de Vida	37.229,5	42.701,9	14,70%
	Plans de Pensions i EPSV	23.157,3	25.188,8	8,77%
	Total Rec. Gest. de Clients (Indiv. + Empr.)	60.385,5	67.890,7	12,43%
Resultat Net Consolidat VidaCaixa Grup		340,5	492,3	44,59%

El 2016, el Grup VidaCaixa va gestionar un volum de recursos de 67.890,7 milions d'euros, xifra que suposa un creixement del 12,43% respecte a l'any anterior. D'aquesta xifra, 25.188,8 milions d'euros corresponen a plans de pensions i EPSV, amb un increment del 8,77%, enfront del 2,2% d'evolució del mercat, segons dades d'Inverco.

La resta, 42.701,9 milions d'euros, correspon a assegurances de vida, amb un increment del 14,7% respecte al mateix període de l'any anterior, mentre que el sector va créixer un 6% (dades d'ICEA).

La quota de mercat de VidaCaixa (Societat dominant del Grup) en el total de primes d'assegurances de vida va passar del 28,1% el desembre del 2015 al 30,4% el 2016. Aquesta quota reflecteix el reforçament del lideratge del Grup en el sector, alhora que es manté com la companyia d'assegurances més gran del país.

El Grup compleix l'Ordre del Ministeri de Justícia de 8 d'octubre de 2001 relativa a la informació mediambiental, i realitza una declaració per part dels administradors de la Societat Dominant segons la qual no hi ha cap partida que hagi de ser inclosa en el document a part d'informació mediambiental. Paral·lelament, com a part de la seva estratègia de Responsabilitat Corporativa, VidaCaixa, S.A.U. duu a terme diversos projectes en l'àmbit de la reducció de la generació de residus i l'estalvi en el consum d'energies.

D'altra banda, continuen les incerteses sobre l'entorn econòmic i polític i la seva evolució el 2017 a les quals haurà de fer front el Grup. De l'evolució del mercat immobiliari i del consum, en dependrà en bona part la contractació de les

assegurances de risc, mentre que l'evolució de la taxa d'estalvi familiar i la situació en les corbes de tipus d'interès, així com de la recuperació de l'economia i l'estabilitat política, entre altres factors, condicionaran la contractació dels plans de pensions i les assegurances de vida-estalvi.

Pel que respecta a la gestió d'inversions del Grup, VidaCaixa, com a Societat dominant, gestiona principalment una cartera de renda fixa, mentre que la seva exposició a la renda variable és molt reduïda. La gestió d'inversions del Grup s'efectua sobre la base dels principis de congruència, rendibilitat, seguretat, liquiditat i dispersió. Al seu torn, es tenen en compte els principals riscos financers dels actius:

Risc de Mercat: Entès com el risc d'incórrer en pèrdues pel manteniment de posicions en els mercats com a conseqüència de moviments adversos de variables financeres com ara tipus d'interès, tipus de canvi, preus d'accions, *commodities*, etc.

Risc de Crèdit: Sent aquest el risc d'incórrer en pèrdues per l'incompliment de les obligacions contractuals de pagament per part d'un deutor o l'ampliació de la prima de risc lligada a la seva solvència financera.

Risc de Liquiditat: Assumit en el posicionament dels diferents actius, amb la possibilitat de vendre o mobilitzar les posicions dels actius en qualsevol moment.

En la implementació de la política d'inversions es tenen en compte totes les necessitats de liquiditat del Grup, les quals són un paràmetre fonamental per a la gestió. Aquesta anàlisi és complementada i optimitzada per la centralització dels saldos de liquiditat de les diferents àrees del Grup.

La gestió de crèdit del Grup és determinada pel compliment intern d'un marc d'actuació. Aquest marc d'actuació s'inclou dins del perímetre d'aplicació global i consistent a nivell de Grup "CaixaBank". S'hi defineix la categoria d'actius susceptibles de ser incorporats en la cartera d'inversions fent servir paràmetres de solvència, liquiditat i exposició geogràfica.

La gestió d'inversions s'instrumenta majoritàriament a través d'inversions al comptat en els diferents tipus d'actius dels mercats financers. Això no obstant, el Grup pot utilitzar diferents categories de derivats financers amb les finalitats següents:

- Assegurar una adequada cobertura dels riscos assumits en tota o part de la cartera d'actius titularitat del Grup.
- Com a inversió per gestionar de manera adequada la cartera.
- En el marc d'una gestió encaminada a l'obtenció d'una rendibilitat determinada.

En la gestió de derivats financers, el Grup preveu la utilització de contraparts que, estant aquestes entitats financeres subjectes a supervisió de l'Autoritat de Control dels estats membres de la Unió Econòmica Europea, tinguin una solvència

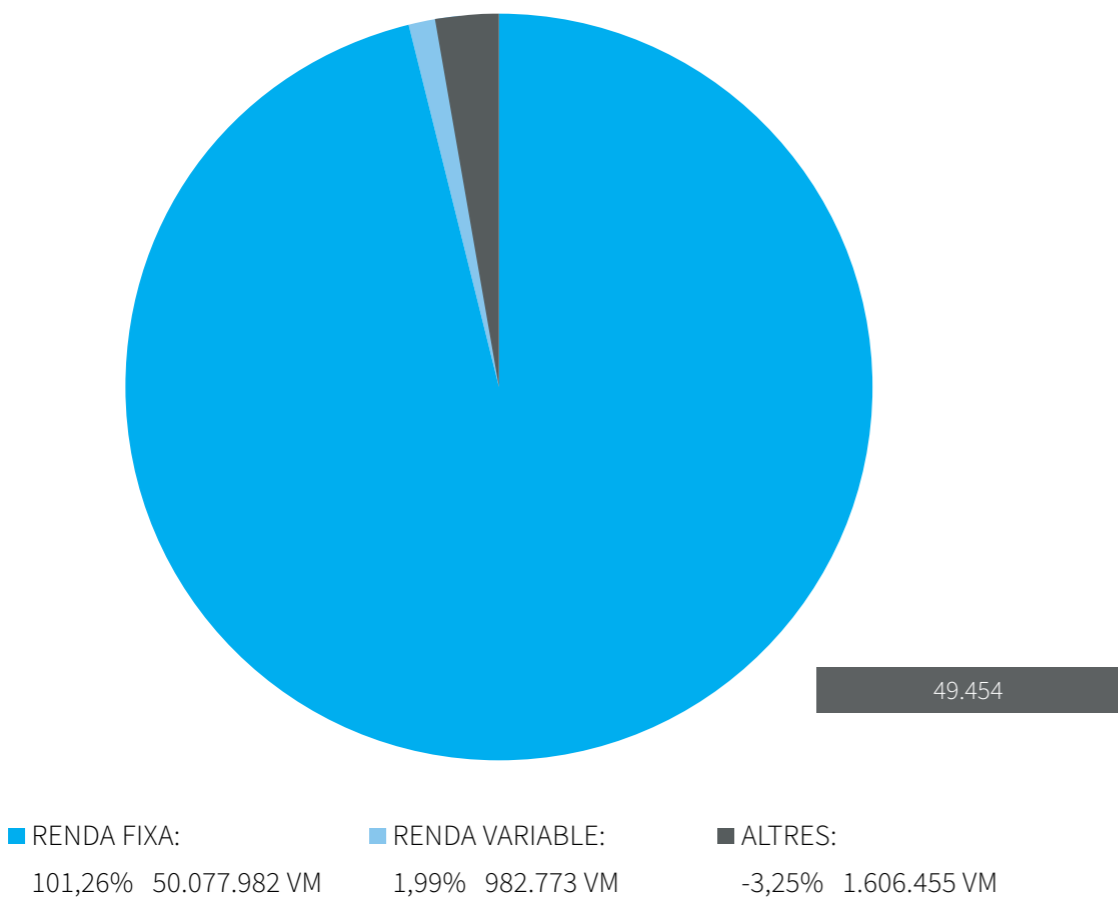
suficient. Contractualment, les posicions tenen una garantia explícita relativa al fet de poder deixar sense efecte en qualsevol moment l'operació, ja sigui a través de la seva liquidació o la seva cessió a tercers. Aquesta liquidació és garantida per un compromís per part de les contraparts de publicació diària de preus d'execució, així com una clara especificació del mètode de valoració utilitzat.

L'ús de derivats es materialitza, majoritàriament, en permutes financeres amb l'objectiu d'adequar els fluxos de la cartera d'inversió a les necessitats derivades dels compromisos amb els assegurats derivats dels contractes d'assegurances.

El control de riscos del Grup es fonamenta en l'execució per part dels gestors de les inversions de les directrius i estratègies marcades pels òrgans d'administració del Grup i es complementa a través d'una clara segregació de les funcions d'administració, control i gestió de les inversions. Addicionalment, la unitat d'auditoria interna és responsable de la revisió i el compliment dels procediments i sistemes de control.

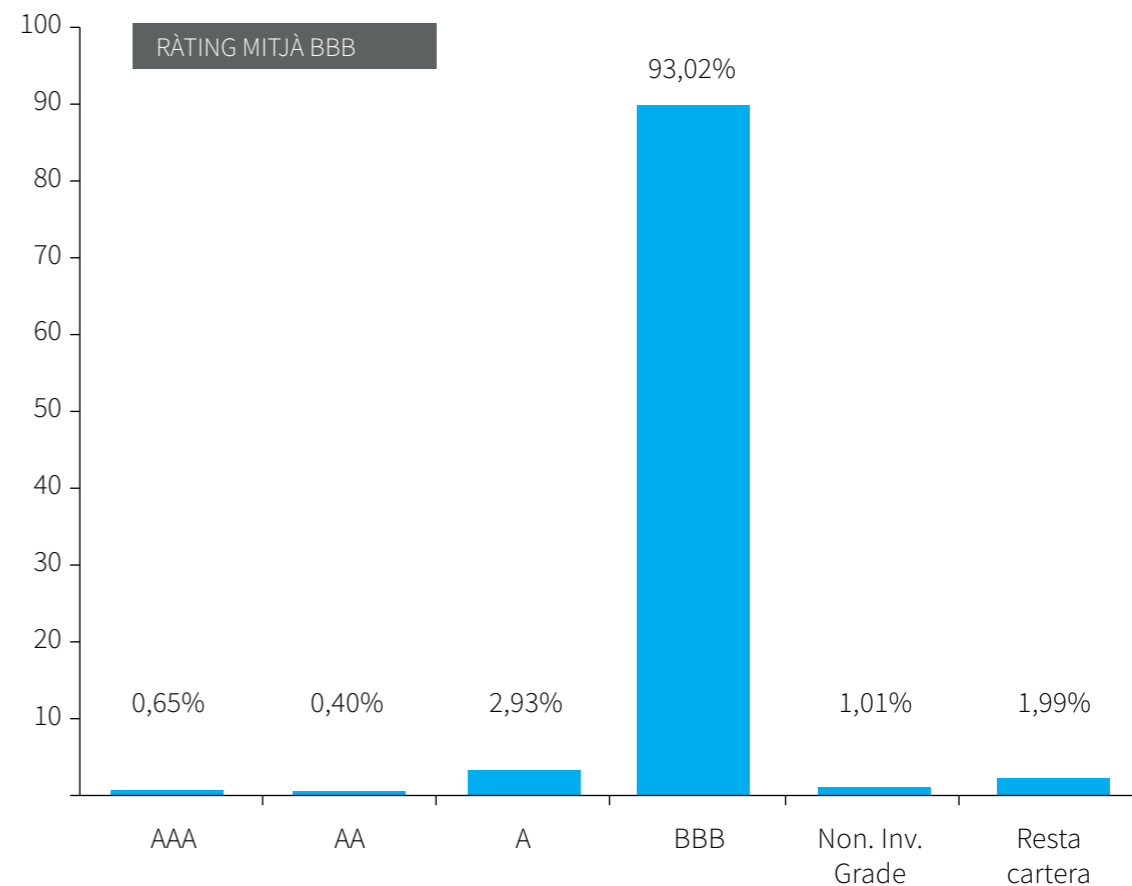
El resum de la cartera d'inversions financeres per tipus d'actiu i ràting d'emissor del Grup a 31 de desembre de 2016 és el següent:

CARTERA PER TIPUS D'ACTIU

Ràtings segons Standard & Poor's. El ràting mitjà de la nostra cartera és BBB

CARTERA PER RÀTING

Finalment, dins de l'àmbit dels riscos als quals el Grup s'enfronta, es troba també el Risc Operacional. Tots aquests riscos són controlats i gestionats mitjançant els sistemes de Control Intern del Grup.

Durant el present exercici, la Societat dominant no ha mantingut accions pròpies. Pel que fa a Recerca i Desenvolupament, cal destacar la transformació digital que està duent a terme el Grup i que s'ha convertit en un dels seus principals reptes. Es busca que aquesta transformació abraci des de la iniciació a l'estalvi fins a la definició dels objectius per a la jubilació i el seu seguiment.

Tal como s'indica en la Nota 4 de la memòria adjunta, l'1 de gener de 2016 ha entrat en vigor la normativa relacionada amb Solvència II. En aquesta nota s'explica tota la feina realitzada pel Grup per complir l'esmentada normativa.

El període mitjà de pagament a proveïdors del Grup en l'exercici 2016 ha estat de 5,35 dies.

En el futur, el Grup té previst mantenir la seva estratègia actual de proporcionar cobertura davant les necessitats de previsió i estalvi de les famílies, mitjançant assegurances de vida-risc, vida-estalvi i plans de pensions, englobades en l'oferta de productes del Grup VidaCaixa, així com continuar desenvolupant l'oferta en l'àmbit de l'estalvi per a la jubilació. Així mateix, el Grup mantindrà l'esperit de millora contínua del nivell de qualitat de servei prestat que l'ha caracteritzat des de la seva fundació i espera incrementar els nivells d'activitat comercial adreçant-se a nous segments de clients a través dels diversos canals de distribució del Grup.

Des del tancament de l'exercici, a 31 de desembre de 2016, fins a la data de la formulació d'aquest informe de gestió, no s'han produït fets posteriors especialment rellevants que no s'indiquin en la Memòria.

Durant l'exercici 2016 s'han produït 5 altes i 5 baixes entre els membres del Consell d'Administració de la Societat Dominant i la seva composició a la data de formulació d'aquests comptes anuals és la següent:

President:	Gonzalo Gortázar Rotaeché
Vicepresident Executiu / Conseller Delegat:	Tomàs Muniesa Arantegui
Vicepresident:	Jordi Mercader Miró
Vocals:	Víctor Manuel Allende Fernández
	Jaime Gil Aluja
	Josep Delfí Guàrdia Canela
	Javier Ibarz Alegría
	Nativitat Pilar Capella Pifarré
	José María Leal Villalba
	Antonio López López
	Miquel Valls Maseda
	Josep Vilarasau Salat
	Joan Rosell Lastortras
Director General (no conseller):	Antonio Trueba de Sinéty
Secretari (no conseller):	Adolfo Feijóo Rey
Vicesecretària (no consellera):	María Blanca Zamora García
